

Anssi Leskelä

**SDP:n työväentalot
Selvitys 31.1.2018**

Lisäykset 31.3.2018

Aluksi

Työväen Sivistysliitto päätti loppuvuodesta 2016 käynnistää yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa Varallisuus kuntoon -hankkeen. Työväenliikkeellä on runsaasti varallisuutta, joka pääsääntöisesti on kiinni työväentaloissa. Kenelläkään ei kuitenkaan tuntunut olevan kokonaisnäkemyksiä työväentalojen kunnosta, käyttömääristä ja käyttötavoista, eikä siitä, millaisella organisaatiolla taloja pidetään käyttökunnossa. TSL päätti tästä syystä teettää kokonaisselvityksen, josta voisi muodostua kirjallinen opas tai koulutuskokonaisuus taloudellisen osaamisen lisäämiseksi.

TSL pyysi Suomen Työväentalojen Liittoa laatimaan selvityksen ja liitto palkkasi toukokuun 2017 alusta allekirjoittaneen tähän tehtävään.

Puolueen työväentaloista ei niiden runsaan satavuotisen historian aikana ole tehty kokonaisesitystä. Aikaisemmista aihepiirien selvityksistä on syytä mainita Janne Hakulisen vuonna 1955 kirjoittama ”Työväentalokysymys”, Turun Kaupunginmuseon selvitys Varsinais-Suomen ennen vuotta 1935 rakennetuista työväentaloista vuodelta 1978, Osmo Havuahan ”Työväentalo Suomessa” vuodelta 1982, Onni Hyvösen ”Pohjois-Savon työväentalot” vuodelta 1988, Olavi Hurrin ja Vuokko Marttala-Hurrin ”Työväentalojen historiaa Uudellamaalla” vuodelta 1997 ja Pekka Salmen ja Hanna Plattosen selvitys työväentalojen tilanteesta Pirkanmaalla vuodelta 2012. Yksityisten yhdistysten historiikeissa on tuhansia sivuja yksityiskohtaista talohistoriaa nykypäiviin saakka.

Tämän oman selvitykseni tarkoitus ei ole olla historiaa, vaan nykyhetkeä ja tulevaisuutta. Käsitykseni on, että selvityksestä ei pidä painattaa kirjaa, joka sitten nostetaan hyllylle pölyttymään, vaan että nyt on alkamassa vuosi vuodelta täydentyvä kokonaisuus, johon jatkuvasti voidaan tuoda uusia tuoreita näkemyksiä.

Kiitän Työväen Sivistysliittoa mahdollisuudesta syventyä hienoon ja mielenkiintoiseen aihepiiriin. Kiitän myös Suomen Työväentalojen Liittoa, jolta olen saanut kaiken mahdollisen tuen ja luottamuksen. Liiton puheenjohtaja Kimmo Ojala ja varapuheenjohtaja Kari Laihanen ovat keränneet materiaalia Keski-Suomen ja eteläisen Satakunnan osalta. Omilla maakuntamatkoillani ovat tukenani olleet Hämeen Pirjo Alijärvi ja Erkki Nurminen, Uudenmaan Visa Tammi ja Pekka Tuuri, Varsinais-Suomen Rainer Grannas, Savon Erkki Karvonen sekä Kymen Taina Salomäki ja Riku Pirinen. Kiitokset kaikille. Ja kiitokset varsinkin itse taloille!

Helsingissä 31.päivänä tammikuuta 2018

Anssi Leskelä

1. YLEISESTI TYÖVÄENTALOISTA

Monenlaisia taloja

SDP:n organisaatioissa toimii tällä hetkellä runsaat 165 työväentaloa, joiden lisäksi syrjäseuduilla lahoaa noin 20 taloa jo hylättyinä. Aktiivisimmat 155 taloa kuuluvat Suomen Työväentalojen Liittoon. Tästä selvityksestä on joku järjestäytymätön talo voinut jäädä pois, mutta tätähän voidaan myöhemmin täydentää, jos ao. talo kokeekin kuuluvansa aktiivisten ja elävien joukkoon.

Taloista runsaat sata ovat niitä perinteisiä viime vuosisadan alkupuolen punaisia puutaloja, joiden pohjalta yleisin käsitys työväentaloista on muodostunut. Toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina rakennettiin vielä noin kolmekymmentä edelleen toimivaa perinteisen kokoista taloa, joiden lisäksi asutuskeskuksissa on parikymmentä kookkaampaa taloa eri vuosikymmeniltä.

Tämä selvityksen alkuosa näyttää aluksi käsittelevän vain perinteisiä puisia taloja ja niiden ongelmia, mutta selvittäjän ajatuksissa ovat kuitenkin alusta asti mukana kaikki talotyytit, jopa kerrostalojen alakertojen huoneistot. Isot ja hyvin menestyvät kaupunkitalot tulevat omalla painollaan esiin talokohtaisessa osiossa.

Selvityksen pääpaino on jälkipuolen talokohtaisilla esittelyillä, joiden tarkoituksena on toimia vertaistukena erityyppisille taloille.

Vahvuudet ja heikkoudet

Työväentalot menestyvät vahvuuksillaan ja kärsivät heikkouksistaan tai peräti kaatuvat niihin. Tämän selvityksen tarkoituksena on valaista talojen ja yleensäkin puolueosastojen vahvuuksia ja heikkouksia ennen muuta vertaistuen kautta. Talokohtaisissa kuvauksissa painotetaan menestystä tuottaneita ratkaisuja, mutta selviä heikkouksia ja jopa ihan osaamattomuutta käsitellään tässä alkuosiossa yleisemmällä tasolla ilman yksittäisten talojen osoittelua.

Selvitys lähtee liikkeelle talojen nykyhetkestä ja talotoimijoiden tämän päivän todellisuudesta. Mukaan tulee vähitellen myös tulevaisuus, jolloin käsitellään talojen korjaus- ja kehittämismahdollisuuksia. Eli selvittäjä etenee varsin nopeasti arvioimaan, mitä taloilla pitäisi seuraavaksi tehdä.

Talojen arvot

Arvot voidaan luokitella taloudellisiin arvoihin, käyttöarvoihin ja kulttuuriarvoihin. Keskeisenä korjausavustusten jakajana toimiva Kotiseutuliitto painottaa viimemainittuja ja uskoo nimenomaan kulttuuriarvoista huolehtimisen lisäävän talojen käyttöä ja siten parantavan myös taloutta. Taloilla koetaan näiden kulttuuriarvojen kuitenkin usein vievän liiaksi museoivaan suuntaan. Ja monet sellaiset SDP:n toimijat, joiden puolueosastoilla ei omaa taloa ole, sanovat usein pitävänsä työväentaloja jopa riippakivinä matkalla kohden puolueen modernisaatiota. Hyvin hoidetut viihtyisät työväentalot kuitenkin kaikille kelpaavat kokoustiloiksi.

Talojen toimijat

Ensinnä tärkeimpään, talojen toimijoihin: Tämän selvityksen laatija sai pari vuotta sitten olla vieraana jälleen yhden 110 vuotta täyttävän työväentaloyhdistyksen juhlassa, ja totesi omassa puheessaan: ”Eri taiteenlajeista hienoimpia on suomalaisen työväentalon johtaminen.” Eikä se olekaan mikä tahansa tehtävä, sillä juuri johtajalla voi olla uskomaton vaikutus koko talon henkeen ja koko SDP:n kuvaan paikakunnalla. Johtamisesta yleensäkin on tälläkin vuosisadalla ilmestynyt jo uskomaton määrä oppikirjoja, ja niissä on ollut useita mieleen jääviä lauseita, yksi kuitenkin ylitse muiden: ”Johtajalta eivät keinot koskaan saa loppua.”

Mutta entä jos alkavatkin johdettavat loppua, jos alkavatkin ihmiset loppua, puolueosaston jäsenet? Sillä totuushan on, että johtamisen resurssit ja koko talon elinvoima rakentuu nimenomaan omistajayhteisön jäsenmäärälle sekä jäsenten osaaamiselle ja jaksamiselle. Ja koko puolueen jäsenmäärän väheneminen ja keski-ikä kasvuhan ovat nousseet yhä keskeisemmiksi uhkatekijöiksi talojen elinvoimalle. Tämän lisäksi on kiistatta yhä yleisempää, että puolueen uudet nuoret jäsenet eivät aina pidä taloista huolehtimista keskeisimpänä puoluetöinnän osana. Tämä on jo alun perin saattanut vaikuttaa puolueosaston valintaan, työväentalon omistavan yhdistyksen karttamiseen. Tämän selvityksen laatijalle kävi kuitenkin selväksi myös hiljainen vastavirta: Joitain nuoria on hakeutunut nimenomaan yhdistyksiin, joiden hyvin hoidettu talo tuottaa ylijäämää vaalien rahoittamiseen.

Näiden kehityskulkujen vuoksi on taloja omistavien yhdistysten ja erityisesti niiden johtokuntien ykköstehtävänä tässä ajassa huolehtia siitä, että talojen johtokuntiin valitaan yleisissä vaaleissa menestyneiden jäsenten rinnalle myös talonpidon osaavia henkilöitä. Tällaisia ei aina ole yhdistyksen omassa jäsenistössä tarjolla, ja viime aikoina onkin yhä yleisemmäksi menettelytavaksi tullut se, että talojen ylläpitoon sitoutetaan naapuriyhdistysten osajia taikka täysin puolueenkin ulkopuolisia henkilöitä joko vapaaehtoisina taikka palkattuina. Henkilövalinnat ovat aina ratkaisevan tärkeitä hetkiä, sillä huolimattomasti hoidettu yhdistyksen syyskokous on usein aloittanut talon alamäen.

Näinä valinnan hetkinä on yhdistysten jäsenten pysyttävä selkeinä ja lujina. Monien vaikeisiin taloudellisiin tilanteisiin johtaneiden henkilövalintojen riskitekijät olisivat olleet jo etukäteen havaittavissa, kuten henkilön kohtuuton vallanhalu taikka jopa kavalluksiin houkutteleva vaikea taloudellinen tilanne, eristäytymiseen pyrkivä luonteenlaatu, omavaltaisuus, aggressiivisuus ja katteeton arvostelunhalu ilman omia parempia vaihtoehtoja. Ja sitten vielä synkempiin syövereihin: Onhan viime vuosilta esimerkkejä siitäkin, että taloudenhoitaja on pitkään kavaltaanut virkamiesmäisen rauhallisesti. Sanottakoon tämäkin nyt vain aivan suoraan.

Syyskokouksien viimeinen valinta on yleensä tilin- tai toiminnantarkastaja. Kokousväen ote saattaa silloin jo olla herpaantumassa. Kuitenkin näitä tehtäviä olisi syytä korkeasti kunnioittaa ja arvostaa. Ei pidä tyytyä mihinkään johtokunnan jäsenen lapsen avopuolisoon, joka ”ehkä” ehtisi toimen hoitaa, ainakin antaa hätäisen puumerkkinsä taseen alle.

Jäsenistön keski-ikä kasvaa pidetään kuitenkin liian yksipuolisesti negatiivisena asiana. Sehän tietenkin kertoo isosta poliittisen ja järjestöelämän muutoksesta, mutta ikääntyvillä työntekijöillä on usein monia vahvuuksia, kuten pitkä työkokemus, ammattiosaaminen, taustatietojen runsaus, asiantuntijuus, vastuunottokyky, palveluhenkisyys, luotettavuus, huolellisuus, oman elämäntilanteen hallinta, itseenäisyys, koulutus- ja opastustaidot, esitystaito, stressinsietokyky, itsetunto- ja luottamus, kyky keskittyä olennaiseen, kontaktiverkosto, ongelmienratkaisukyky, kyky vertailla eri vaihtoehtoja ja ennen muuta heillä yleensä on aikaa.

Nimenomaan aikaa huolenpito työväentalosta vaatiikin. Jokin aika sitten koki yksi keskikokoinen talo toivotun ja odotetun nuorentumisprosessin: Johtokunta saatiin koottua parhaassa työiässä olevista yhdistyksen jäsenistä. Tämä ”paras ikä” johtikin sitten hankaluuksiin, kun johtokunnan kokousten päätösvalta oli jatkuvasti uhattuna jäsenten kolmivuoroisten työsuhteiden ja suurperheitten yksinhuoltajuuksien takia. Tämä ei ollut varoitus, vaan toteamus.

Työväentalon johtaminen: Hieno, vaikea ja yhä harvinaisemmaksi käyvä osaamisen laji. Ja sitten jossain vaiheessa vielä pitäisi tämä osaaminen saada siirretyksi

myös uusille toimijoille. Tämän vaiheen epäonnistumisesta on työväentaloilla runsaasti tuoreita esimerkkejä. Edellinen puheenjohtaja on syyskokouksessa saattanut omaksi yllätykseksensä tullut syrjäytetyksi, ja on tämän jälkeen jättänyt kaiken myötävaikuttamisen yhdistyksen ja talon toimintaan. Kolmisen vuotta sitten kysyi Kotiseutuliiton arkkitehti Työväentaloliiton toiminnanjohtajalta, miksei yksi uusmaalainen talo ollut nostanut jo puolitoista vuotta sitten myönnettyä huomattavaa avustussummaa. Soitto yhdistyksen uudelle puheenjohtajalle paljasti, ettei koko summasta ollut uudella johtokunnalla mitään tietoa. Entinen puheenjohtaja totesi, että tuskin ne uudet sillä rahalla mitään olisivat osanneetkaan tehdä.

Toinen esimerkki: Jokin aika sitten vapun alla soitti epävarma naisääni Työväentaloliiton puhelimeen, ja kysyi, että kun hän jo neljä kuukautta on toiminut yhdistyksensä uutena puheenjohtajana, niin eikö hänellä jo olisi jonkinlainen ihan juridinen oikeus saada haltuunsa työväentalon avain edelliseltä puheenjohtajalta. Voi tietenkin kysyä, oliko uusikaan puheenjohtaja ihan tehtäviensä tasalla, kun ei heti tammikuun alussa ollut mennyt avainta vaatimaan.

Tästä jälkimmäisestä esimerkistä käy ilmi niin edellisen puheenjohtajan kuin seuraajansakin yksinäisyys. Näin ei missään tapauksessa saisi olla, eikä muidenkaan yhdistyksessä pitäisi jättää johtavassa asemassa olevaa toimijaa yksin. Puolueesamme on ihan viime vuosiltakin esimerkkejä siitä, miten yksinäinen murehtiminen talon asioista voi viedä terveyden.

Eli kun edellä painotettiin johtajan ja johtamisen tärkeyttä ja ensisijaisuutta, niin kuitenkin yhteisön tukemana. Osaamisen siirtäminenkin uusille toimijoille onnistuu parhaiten silloin, kun yhdistystä hoidetaan koko ajan vastuut jakaen ja niin huolella ja reaaliaikaisesti, että siirtovalmius on ikään kuin koko ajan olemassa.

Talon kunto

Taloja voidaan tarkastella omistajan silmin ja vieraan käyttäjäehdokkaan silmin. Aluksi katsellaan nyt ”perustyöväentaloa” omistajan näkökulmasta.

Omaakin taloa kannattaa joskus katsella jo kaukaa, tontin rajalta. Millainen on talon yleisvaikutelma ja ryhti, millainen on piha? Ovatko kattotuolit taikka kurkihirsit painuneet, ja kertooko piha huolella hoidetusta vai laiminlyödyistä talosta? Entä millainen on pihan kaltevuus suhteessa taloon, ja millainen on pihan materiaali? Pahin vaihtoehto on asfaltoitu ja taloon päin viettävä piha, jollaisia ikävä kyllä näkee. Näissä tapauksissa talon perustukset tietenkin ovat märät, ellei talon lähintä ympäristöä ole salaojitettu. Aina ei ole, tästäkin on esimerkkejä.

Miten hyvin tuulettuva yleensäkin on talon perustus? Onko maanpinnan etäisyys talon ulkovuorauksesta riittävä? Varsin usein ei ole, vaan talo on lähes maassa kiinni ja alimmat hirret tai lautavuoraus jo lahoamassa. Kivinen sokkeli saattaa olla korkeudeltaan todella niukka, ja varsin usein on kissaluukut tukittu ensin talven lämmityskaudeksi, mutta sitten unohdettu avata. Jos talon lattia sitten jo notkuu, on edessä valtava remontti. Paras ratkaisu on silloin tehdä kaivurin mentävä aukko seinään ja viedä koko lattia pois. Jotain on ehkä vielä pelastettavissa.

Ovatko puut ja pensaat riittävän etäällä rakennuksesta? Usein on takapihan kasvullisuus päässyt villiintymään ja pitää yllä kosteutta seinässä, ja isompien puitten juuret ovat saattaneet vaurioittaa talon perustuksia.

Ovatko perustukset ehkä jostain muusta syystä liikkuneet? Joidenkin talojen alle pääsee hyvin ryömimään ja siellä kannattaa viipyä pidempäänkin.

Portaisiin kohdistuu monenlaista kulutusta. Ovatko kivet halkeilleet? Millainen on puisten portaiden kunto, ja millainen niiden pintakäsittely? Millainen on portaiden ja seinän ilmaväli? Ovatko terassin tai kuistin perustukset liikkuneet ja katto samalla siirtynyt tai muusta syystä painunut? On syytä tarkastaa myös kuistin kattolapteen ja muun rakennuksen liittymäkohdat, joihin roiskevedet pääsevät tunkeutumaan.

Talon katolle olisi hyvä päästä. Toivottavasti kunnossa olevien tikkaiden lisäksi ovat parit turvaliivitkin saatavilla. Katon kunto on syytä tarkistaa useamminkin ja muistaa, että kiireellisin korjauskohde on aina vuotava katto. Tässä yhteydessä voidaan jo vähän lähestyä tämän selvityksen talokohtaista osiota ja todeta, että työväentalojen elinvoiman merkkinä on eri maakuntiin viime vuosina valmistunut useita uusia ja hienoja kattoja, suorastaan tyylikkäitä.

Ja samalla kun kerran katolla ollaan, tarkastetaan piipun rakenteellinen kunto: piipun mahdollinen rapautuminen, tiilipintojen lohkeilu ja suojaPELLITYSTEN kunto.

Piipun kunto on syytä tarkastaa myös sisätiloissa ja yläpohjassa, samoin tuuletushormit, joiden viimeisin puhdistus toivottavasti on kirjattu muistiin. Samoin tarkastetaan sisäkaton pintojen kunto erityisesti läpivientien kohdalta. Jos löytyy vanhoja tai jopa tuoreita kosteusläiskiä, on niiden syyt välittömästi selvitettävä. Edelleen tarkastetaan sisäseinien kunto, repeämät, kosteusläiskät ja halkeamat pinnoissa. On myös syytä selvittää rakennukselle myöhemmin tehty muutokset mahdollisimman tarkasti. Millainen on eri materiaalien liityntäpinta?

Lattioista oli puhe jo alapintojen tuulettumisen yhteydessä. Sisällä liikuttaessa on aina suhtauduttava vakavasti mahdollisiin painumiin ja notkahduksiin. Homeen tunnistaa parhaiten ummehtuneesta hajusta. Lattian ja seinän raja on myös syytä

tarkastaa huolellisesti. Talon hajuun palataan vielä muissa yhteyksissä varsinkin ilmanvaihdon ja talon markkinoitavuuden kannalta.

Sähköverkko on eri taloilla hyvin erilaisessa kunnossa. Joissakin johtokunnissa on ollut useampiakin sähkömiehiä, joissakin ei ensimmäistäkään. Yhdellä talolla pyysi tuore puheenjohtaja tämän selvityksen laatijaa arvioimaan, mistä pääkytkin voisi löytyä. Joillakin taloilla on jo pihalla lämpöpistokkeita ainakin johtokunnan autoille, mutta sähköautojen latauspaikkoja ei vielä ole näkynyt.

Puurakennuksissa on tietenkin huomionarvoista koko ulkovuorauksen rakenteellinen kunto. Näin on erityisesti ulkoseinien alareunojen osalta. On selvittävä lahot osat, raot ja löystyneet naulaukset, ikkunoiden alapuoliset laudoitukset ja auringon aiheuttama harvistuminen eteläseinällä. Samoin on selvittävä käsiteltyjen pintojen kunto, mahdollinen hilseily tai jopa homehtunut maalipinta. Tiiliseinän tai rapatun pinnan tyypillisiä vaurioita ovat luonnollisestikin rapautumat ja halkeamat.

Ulkoseinissä on huomio kiinnitettävä erityisesti ikkunoiden alareunan ja niiden alapuolisen seinälaudoituksen tai hirren kuntoon. Yleisin vaurio ikkunoissa on ikkunapuitteiden ja karmien lahoaminen. Syytä on tarkistaa myös kulmarautojen, kittauksen ja lasituksen kunto. Ovista on tarkistettava niiden alareunat, kynnykset, saranat ja lukot. Räystäslautojen kunto saattaa lähemmässä tarkastelussa usein yllättää, sillä lappeiden reunat ja räystäät ovat herkkiä kosteusvaurioille.

Lopuksi on käytävä läpi sadevesijärjestelmä. On tarkistettava, onko vesikouruissa vuotokohtia, ovatko syöksytorvet tukossa, lytyssä vaiko ehjät. Ja sitten olemmekin tämän kierroksen lähtökohdassa, eli on tarkistettava, mihin sadevesijärjestelmä ohjaa sadevedet. Mieluummin ei taaskaan talon alle.

Talon energia

Suomen ilmastossa taloa on lähes koko ajan lämmitettävä. Tässä tarkastellaan aluksi lämmön tuottamisen tapoja, ja sen jälkeen sitä, miten tuotettu lämpöenergia parhaiten saadaan pysymään talon sisällä.

Viime vuosisadan alun talojen lämmityshistoria alkoi poikkeuksetta kamiinoilla, uuneilla ja **haloilla**, eikä se vielääkään ole huono ratkaisu muiden lämmitystapojen rinnalla. Talon terveyttäkin se pitää yllä toimiessaan osin ilmanvaihtojärjestelmänä, ja on lämmitysjärjestelmänä toimintavarmuudeltaan aivan omaa luokkaansa. Tulisijoissakin on valinnan varaa: Kamiinalla voidaan toivottu lämpötila saavuttaa jo parissa tunnissa, kun taas varaava takka tuottaa tiloihin tasaisen lämmön parissa vuorokaudessa.

Mikäli harkitaan lämmitysjärjestelmän vaihtamista, niin järjestelmien vertailu on syytä tehdä elinkaarikustannusten perusteella, sillä meidän uskomme työväentalojen pitkään ikään. Vaihtamista suunniteltaessa on otettava huomioon nykyisen lämmitysjärjestelmän tekninen kunto, jäljellä oleva käyttöikä sekä mahdollisesta purkamisesta aiheutuvat kustannukset. Vanhoja hienoja uunejahan ei pidä purkaa, kunhan suupellit suljetaan niin, ettei uuneja vahingossa käytetä vastoin nuohoojan ehkä antamaa kieltoa. Sulkeminen kannattaa tehdä harvalla mutta lujalla verkolla, jolloin hormi voi edelleen toimia osana painovoimaista ilmanvaihtoa.

Öljylämmityskattilan tekninen käyttöikä on 20-30 vuotta. Vaikka kattilalla olisi käyttöikää jäljellä, se ei ehkä ole enää riittävän energiatehokas. Öljypoltin uusitaan 15-20 vuoden ikäisenä. Jos polttimeen vuosittainen huolto laiminlyödään, käyttöikä lyhenee entisestään. Näitten käyttöaikojen osalta on kuitenkin otettava huomioon se, että joillain työväentaloilla öljylämmitys on pitkiä kausia poissa päältä. Öljylämmityksen säilyttämistä voidaan perustella myös sillä, että saataville on viime aikoina tullut myös osin biopohjaisia polttonesteitä.

Kaukolämpö on päästövaikutuksiltaan usein parempi vaihtoehto kuin kiinteistökohtainen lämmitys. Se sopii hyvin vanhaankin rakennukseen. Hinnoittelu on kuitenkin heikosti valvottua, ja tilaustehon määrittämisessä saa olla tarkkana. Kaukolämpö houkuttelee usein siksi, että se on lähes huolloton lämmitysjärjestelmä. Suurin osa työväentaloista sijaitsee kuitenkin liian etäällä kaukolämpöverkoista.

Maalämpöpumpun tuottama lämpö otetaan maaperästä, kallioon poratusta reiästä, järven pohjasta tai vaakaputkistolla suuresta ja maaperältään sopivasta tontista. Lämmön hyödyntämisessä paras lämmönjakotapa on lattialämmitys, jolloin maalämpöpumppu toimii mahdollisimman korkealla hyötysuhteella. Käytännöllinen ratkaisu on myös normaali vesikiertoinen patterilämmitys. Maalämpö soveltuu taloille, jotka ovat tasaisesti käytössä ympäri vuoden ja lämmitystarve on suuri.

Ilmalämpöpumppu täydentää huonekohtaista lämmitystä. Se on suhteellisen edullinen ratkaisu lämpölaskun pienentämiseen ja sopii monenlaisten lämmitysjärjestelmien yhteyteen, ja nimenomaan yhteyteen, sillä se vaatii rinnalleen suurimman energiatarpeen mukaan mitoitettua päälämmitysjärjestelmän. Ilmalämpöpumppu voidaan yleensä helposti asentaa vanhaankin rakennukseen, jolloin kuitenkin on huomioitava esteettiset näkökohdat ja mahdolliset suojelumääräykset. Ilmalämpöpumppu ei ole mikään ”asenna, käynnistä ja unhoita” -laite, sillä sen asetuksia on syytä tarkkailla jatkuvasti ja suodattimia vaihtaa tai imuroida laitteen ohjeiden mukaan sekä puhdistaa ulkoyksikkökin ajoittain roskista ja lehdistä.

Tämän selvityksen laatija vieraili viime kesänä mm. talolla, jonka lämmitys hoidettiin pönttöuuneilla ja parilla ilmalämpöpumpulla. Selvittäjä kysyi, miten käyttöveden lämmitys hoituu. Vastaus: ”Keittiön vedenkeitinillä”. Suomalaiset työväentalot ovat varsin värikäs kokoelma.

Lämmitysjärjestelmän muuttaminen öljystä **pelletti- tai hakekattilalla** toimivaksi edellyttää tarkkaa suunnittelua ja varmuutta talkooväestä. Järjestelmä vaatii jatkuvaa tarkkailua ja säännöllistä nuohousta. Lisäksi tarvitaan riittävän suuri kuiva varastotila ja hyvät polttoaineiden hankintasuhteet. Into tähän lämmitysjärjestelmään ei juurikaan ole siirtynyt maamiesseuroilta työväentaloille.

Aurinkolämmitys toimii esimerkiksi vesikiertoisen öljy- tai sähkölämmityksen tukena, jolloin aurinkolämmityspiiristä saadulla lämmöllä voidaan lämmittää käyttövettä tai tiloja. Aurinkolämpökeräimet, joita keskikokoinen työväentalo tarvitsee runsaat 20 neliömetriä, asennetaan suuntaan etelä-lounas. Keräimet on helppointa rakentaa harjakatolle, mutta tukirakenteiden avulla ne saadaan oikeaan asennuskulmaan myös tasakatolle.

Suoraa sähkölämmitysjärjestelmää ei tässä enää käsitellä yksinomaisena vaihtoehtona. Täydentävänä järjestelmänä se voi hyvinkin vielä jatkaa. Samoin on aika jättämässä taakseen isot ja usein varsin rumat ja meluisat sähköpuhaltimet.

Energiaremonttiin on syytä paneutua huolella. Ensinnä on selvitettävä lähtötaso. Miten paljon talo kuluttaa energiaa? Tämä on helppo selvittää energiantoimittajan laskuista, polttopuiden kulutuksesta ja muista vastaavista toteutuneista kuluista. Lähtötasolaskelmat voi johtokunta tehdä itse. Nämä ovat yleensä matemaattisen selkeitä asioita, joihin pitää rauhallisesti ja asiallisesti keskittyä, vaikka johtokunnan jäseniä ei aina olekaan valittu tällaisin asiantuntijaperustein.

Tässä vaiheessa onkin joskus syytä kääntyä ulkopuolisen asiantuntijan puoleen. Valtuutetulta tekijältä voidaan pyytää erillinen energiatodistus tai tilata perusteellisempi energiakatselmus. Seuraavaksi onkin sitten edessä yksinkertainen kysymys: Miten tuotettu lämpöenergia pysyy talon sisällä? Nykyajan tekniikka tulee tässä yhä paremmin avuksi. Laadukas lämpökamera on monilla taloilla paljastanut varsin yllättäviä, jopa aivan uskomattomia vuotoja.

Varsin yleinen energiansäästötapa työväentaloilla on lämmityksen jaksottaminen. Monilla työväentaloilla aktiivisin toiminta ja talon juhlaikäyttö keskittyvät kesäaikaan. Hiljaisina jaksoina talo on peruslämmöllä ja tapahtumien yhteydessä lämpö nostetaan oleskeluun sopivaksi. Lisäksi on tärkeää miettiä mitä talon osia milloinkin lämmitetään, ja mikä lämpötila on sopiva. Mikäli talous on tiukalla eikä talviajaksi ole saatu talolle käyttäjiä, päädytään usein jopa salin kylmäksi jättämi-

seen. Tällöin tulee huomioitavaksi myös talon sisäisten väliseinien lämmöneristyskyky, mikäli talon toisessa päässä on putkituksia, vesikalusteita tai muita jäätymiselle herkkiä rakenteita. Taitavat ja talon hyvin tuntevat käyttäjät voivat tasapainotella jopa neljän eri lämmönlähteen käytön välillä. Kosteuden estämiseksi olisi kuitenkin aina aiheutta pitää sisälämpö muutaman asteen ulkolämpötilaa korkeammalla. Ja ennemmin tai myöhemmin saapuvat aurinkoiset kevätpäivät, jolloin taloa ylläpitävästä yhdistyksestä on syytä löytyä talkoolaisia avaamaan salin kaikki mahdolliset ovet ja ikkunat, ettei ulkolämpö pääse nousemaan sisälämpöä suuremmaksi.

Aivan toisenlaisista ratkaisuksista voidaan puhua silloin, kun talon aktiivinen käyttö mahdollistaa tiloissa kohtuullisen lämmön pitämisen läpi talvikaudenkin. Silloin lämmöneristykseen kannattaa paneutua aivan toiselle tasolla. On tutkittava seinärakenteet, ala- ja yläpohjat sekä ovet ja ikkunat. Varsinkin ikkunoitten osalta on kehitys mennyt eteenpäin pitkin harppauksin. Energia-alan ammattilainen saattaa tänä päivänä jo huomauttaa ”vanhoista kasari-ikkunoista”, mutta on toisaalta hyvä muistaa vielä vanhempien ikkunoiden puutavaran laadukkuus ja harkita tilkintää. Yksinkertaisinta on iholla ja silmillä havainnointi. Selvä veto tuntuu, kynttilän liekki lepattaa lahjomattomasti ja jääpuikot paljastavat yläpohjan lämpövuotoja.

Jos lattia joudutaan uusimaan, se kannattaa usein myös lisäeristää. Hyödyllisintä, halvinta ja talkootyöllä onnistuvaa on yläpohjan lisäeristäminen uusilla puruilla taikka puhallusvillalla. Seinien lisäeristys on kalliimpaa, ja se on yleensä syytä tehdä sisäpuolelta, ettei talon ulkoasu kärsi. Tämän selvityksen laatija perehtyi matkoillaan muidenkin taloryhmien ratkaisuihin, ja osui talolle, jonka seinien ulkopuoliset paksut lisäeristeet näyttivät taisteluaajoneuvon lisäpanssaroinnilta. Jo aiemmin todettiin lämpökameran erinomaisuus. Usein se on paljastanut lautarakenteisten talojen purueristeiden painumisen, jolloin selluvillaa voidaan lisätä alkuperäiseen rakenteeseen suulakepuhalluksella. Tämä tekniikka mahdollistaa hankalienkin paikkojen lisäeristämisen. Varsinkin ikkunoiden alla on usein tyhjää.

Ilmanvaihto

Talon rakenteet tarvitsevat ilman vaihtumista, ja se, minkälaista ilmaa ihmiset sisällä hengittävät, vaikuttaa koko talon ilmapiiriin. Huono ilmanvaihto on useilla vanhoilla puisilla työväentaloilla selvästikin se rakenteellinen ongelma, johon nykyistä enemmän olisi syytä kiinnittää huomiota – huonokuntoisen katonhan aina helposti huomaa. Valtaosa työväentaloista toimii edelleen **painovoimaisella il-**

manvaihhdolla. Painovoimaisen ilmanvaihdon toiminta perustuu ulko- ja sisäilman lämpötila- ja paine-eroihin ja toimii siten tehokkaimmin talvella. Kesällä tilanne on hankalampi, koska sisälämpötila voi usein olla ulkoilmaa viileämpi.

Hyvin toimiva painovoimainen ilmanvaihto on periaatteessa toimiva ratkaisu sekä energiataloudellisesti että sisäilman laadun kannalta. Sen toiminta perustuu muurattuihin poistoilmahormeihin sekä ovien ja ikkunoiden raoista ja korvausilma-venttiileistä tilalle virtaavaan korvausilmaan. Tilanne kuitenkin muuttuu täysin, kun tilat täyttyvät ihmisistä. Silloin on tuuletettava myös ikkunoita avaamalla tai otettava käyttöön taloon asennettu poistoilmakone. Kevyempi ratkaisu on ilmanvaihdon koneellistaminen esimerkiksi vain WC-tiloissa, siivouskomerossa ja keittiön liesituulettimella. Tällöinkin on tärkeää huolehtia korvausilman saannista ja puhtaasta ilman etenemisen suunnasta rakennuksen sisällä kohden likaisimpien tilojen poistoilma-aukkoja.

Tässä kohden on erityisesti syytä ottaa esille talojen lisääntynyt sisäliikuntakäyttö, joka on houkutellut suihkutilojen ja saunan rakentamiseen alun perin varsin kuiviksi suunniteltuihin taloihin. Tämähän voi olla koko vanhan talon tuho, ellei seinä- ja lattiarakenteiden huolellisen suunnittelun ohella kiinnitetä huomiota tehokkaaseen ilmanvaihtoon suoraan näistä tiloista ulkoilmaan.

Edellä todettiin painovoimaisen ilmanvaihdon olevan ”periaatteessa” toimiva ratkaisu. Miksei tilanne sitten kuitenkaan aina näin ole? Miksi vanhoihin työväentaloihin niin usein kehittyy se tunnistettava ”työväentalohaju”? Tähän on kolme pääasiallisinta syytä: 1. Poistoilmalta puuttuvat tarpeeksi suorat, korkeat ja väljät hormit, 2. Ilmankierto on aivan liian hidasta, koska taloista yleensä ainakin pitkältä talviajalta puuttuvat huonekohtaiset lämmityslaitteet, esim. patterit ja 3. Korvausilmareitit ovat poikkileikkauspinta-alaltaan täysin riittämättömät. Korvausilmaa sitten yleensä hiljalleen kulkeutuu sisään myös läpi kosteiden tai jopa homeisten seinä- ja lattiarakenteiden. Lopputuloksen sitten varmasti haistaa.

Miten sitten painovoimaista ilmanvaihtoa edes vähän voitaisiin auttaa? Ensinnäkin voidaan väljentää hormoneja tai käyttää vedonkehittämiä poistopiipuissa. Miksi muuten vedonkehittimet ovat lähes täysin poistuneet ”muodista”? Yli sata vuotta sitten otetuissa valokuvissa niitä näkee kaupungeissa lähes joka piipun päällä. Toiseksi voidaan korvausilmaa edes vähän lämmittää sähköllä. Kolmanneksi voidaan ikkunoita pitää niukasti raollaan (esim. erilliset tuuletusrudut ikkunoiden yläosassa) ja neljänneksi voidaan tulisijoja käyttää poistoilmalaitteina. Kun puhutaan näin niukasta ilman vaihtumisesta, niin on syytä muistaa, että jo liesituulettimenkin käynnistäminen voi täysin kääntää ilmanvirtauksen suunnan.

Seuraava kehityksen askel onkin sitten **koneellinen poistoilmanvaihto**. Se edellyttää vähintään yhtä toimivia korvausilmareittejä kuin painovoimainenkin ilmanvaihto. Jos tällaisia reittejä ei ole, niin jo edellä mainitusta syystä voi kehittyä pahoja sisäilmariskejä, eli korvausilman tuloa läpi jopa homeisten rakenteiden. Jos koneelliseen ilmanvaihtoon päädytään, niin on huomattava, ettei sitä voida enää kokonaan pysäyttää, mutta näin on kuitenkin ilman vaihtuvuus taattu kaikissa sääolosuhteissa. Eri tehovaihtoehtoja voidaan kytkimiin tietenkin aina asettaa.

Paras vaihtoehto ahkerassa käytössä olevalle työväentalolle on luonnollisesti **koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto**, jonka laitteistot tietenkin vaativat huoltohenkilöillekin riittävät tilat vintiltä tai jostain vastaavasta tilasta. Ehkä voidaan jokin yläkerran pienempi kokoustilakin uhrata. Kun tuloilmakin näin on hallinnassa, se voidaan varustaa kunnollisilla suodattimilla ja mm. jäähdytyksellä. Ja samoin onnistuu helposti lämmöntalteenotto poistoilmasta.

Yleensäkin ilmanvaihdon tulee olla ymmärrettävä kaikille käyttäjille. Mahdollisten kytkimien tulee olla selkeästi esillä esim. keittiön ovenpielessä, ja niiden vierellä seinällä käytön opastus yksiselitteisillä teksteillä, joista käyvät ilmi ohjeet myös mm. tulipalon ja muiden vaaratekijöiden varalle.

Käyttö- ja jätevedet

Lähes kaikille työväentaloille tulevat jo vesijohdot omasta kaivosta taikka kunnan tai paikallisen vesiosuuskunnan verkostosta. Jätevedet ovatkin sitten toinen juttu. Haja-asutusalueita koskeva jätevesiasetus on tullut voimaan keväällä 2017. Uuden jätevesijärjestelmän rakentaminen vaatii aina yhteydenoton kunnan ympäristöviranomaisiin. Ensimmäinen askel mahdollisille uusille toimijoille on kuitenkin selvittää se, miten jätevedet tähän mennessä on käsitelty.

Jätevesijärjestelmien uusimiseen myönnettävien avustusten kirjo on uskomattoman laaja. Työväentalojen kannattaa aloittaa tiedustelut omasta kunnasta ja ELY-keskuksista. Monissa avustusjärjestelmissä mainittu ”kiinteistöjen käytettävyyden parantaminen” tarkoittaa yleensä mm. käyttö- ja jätevesihuoltoa.

Talojen markkinointi

Kun talon peruskunnosta on huolehdittu ja ilmanvaihto- ja vesiasiatkin ovat kunnossa, sen käyttöä kelpaa markkinoida ulkopuolisillekin. Itse asiassa on perustyöväentalojen vuokraustoiminnasta tullut talojen elinehto, suoranainen pääelinkeino.

Talojen onnistunut markkinointi on huomattavan pitkäjännitteistä ja kokonaisvaltaista toimintaa. Ensimmäinen ehto on, että yleisesti tiedetään, että talo on vuokrattavissa erilaisiin tilaisuuksiin. Lähes kaikilla kunnilla on oma kokous- ja juhlatilojen nettisivustonsa, johon talosta on syytä saada houkuttelevat ilmaiset. Kotiseutuliitolla on Seurantat.fi-sivustonsa. Talojen omat kotisivut ponnahtavat helposti tietokoneen taikka puhelimen näytölle ”googlaamalla”. Sivustolla pitää myös olla selvästi ulkopuolisille suunnattu osio.

Aina on muistettava talon kokonaisvaltaisesti laadukas hoito. ”Hyvä kello kauas kuuluu.” Ja tähän liittyy myös talolta hoidettu puolueemme poliittinen toiminta. Laadukas poliittinen toiminta lisää talon hyväksyttävyyttä, ja hyvin hoidettu talo puolueemme hyväksyttävyyttä. Parhaimmillaan tämä ulottuu pitkällekin: Koko maamme alueella tunnetaan mm. Veikko Helteen ja Oskari Tokoin talot. Ja kokonaisvaltaiseen markkinointiin kuuluu sekin, että kaikki johtokunnan jäsenet kokevat joka hetki olevansa talonsa markkinoijia lähiyhteisöissään.

Jos talosta kiinnostunut asiakas saadaan talon pihalle tai jopa yli kynnyksen, ei positiivinen vaikutelma saa jäädä siihen. Edustavan talon pihankin tulee olla edustava, ja tarjota mm. runsaasti pysäköintitilaa isollekin juhlayleisölle. Plussaa on bussienkin mahtuminen. Ensimmäisenä vastaan tuleva henkilö on oleellisen tärkeä. Talon esittelijä ei mielellään saisi olla renttumaisessa asussa eikä tuoksahtaa vanhalle viinalle. Ja esittelijän pitäisi muutenkin olla ystävällinen. Suomessa on tälläkin hetkellä ainakin kaksi taloa, joissa ensimmäinen esittelijä tylyllä asenteellaan karkottaa noin joka toisen tilojen tiedustelijan. Tehtävät näillä taloilla eivät liene provisiopalkkaisia. Mutta jos kerran asiakas on yli kynnyksen saatu, ei ensimmäiseen puhelinsoittoon ilmeisesti ole vastattu vastaheränneellä krapulankarhealla äänellä. Tähän palataan vielä kohdassa ”Talo työnantajana”.

Jo edellä todettua mahdollista käyttämättömyyden hajua voi ennen esittelyä jonkin verran tuulettaa pois. Siisteys tekee aina vaikutuksen, varsinkin WC-tilojen siisteys. Kokousvarustus vaihtelee taloittain, mutta monitori, kunnon valkokangas ja valokopiolaite ovat pienessäkin talossa houkuttelevia varusteita. Talolla on hyvä olla vain yksi varausten tiedosto, ettei synny päällekkäisiä varauksia, ja valmis varauslomake on hyvä olla valmiina niin paperisena kuin sähköisenäkin. Samoin tyylikäs laskulomake, joka jää pidemmäksi ajaksi vieraan mappeihin ja muistiin ja voi houkutella talolle vielä uudelleenkin. Ja koko vieraiden talolla olon ajan on annettussa yhteysnumerossa jonkun oltava tavoitettavissa.

Joskus tilaisuuksien ja eri vuokralaisten välillä olisi talon koko johtokunnan syytä rauhallisesti kiertää talossaan ja tutkia ja arvioida sitä vieraidenkin silmin. Millainen on sisätilojen materiaalien, värien ja sisustuksen kokonaisvaikutelma? Millainen on valaistuksen vaikutus viihtyisyyteen? Voisiko valaistuksen parantamisen

lisäksi muutaman neliön peili tuoda uutta valoa hämäriin aulatiloihin? Viime kesänä tämän selvityksen laatija näki huonetiloja, joissa oli 6-7 erilaista seinämateriaalia. Vaikutelma oli varsin levoton ja herätti keskeneräisyyden tunnun. Yhdellä talolla oli salin lattia ja katto harmaa, tuolit tumman harmaat, pöydät vaaleanharmaat ja seinät ja verhot harmaanvalkoiset. Selvittäjä kysyi, oliko tätä kolkkoa yksitoikkoisuutta millään tavoin otettu puheeksi. Talon emännän vastaus: ”Värikkäät ihmiset tuovat tunnelman, ja punaisia pöytäliinojakin saa meiltä vuokrata.” Loppua kohden kierros talossa vakavoituu: Ovatko salin verhot paloturvalliset vaiko hetkessä roihahtavat? Entä esirippu? Ovatko alkusammutusvälineet paikoillaan ja tarkastettuina? Entä ensiapukaappi? Entä löytyvätkö luiskat liikuntaesteisille ja ainakin yksi inva-WC? Entä poistumistiet ja niiden merkinnät? Tämän selvityksen laatija sai kerran osallistua juhlaan talolla, jonka salin perimmäisen ikkunan alapoka oli pudotettu lattian tasalle ja näin syntynyt ovi merkitty poistumistieksi. Juhlassa ovi kuitenkin oli peitetty raskaalla verholla.

Talon markkinoinnin yhteydessä on kuitenkin enemmän tai vähemmän varovaisesti arvioitava myös vuokralle pyrkiviä. Ensimmäinen ehto on tietenkin vuokran maksaminen etukäteen. Etenkin nuorisoryhmien osalta on syytä selvittää vastuukysymykset etukäteen myös siltä osin, mikäli tiloille koituu vahinkoa tai syntyy ylimääräisen siivouksen tarvetta. Etenkin nuorten halua viettää vain ”yhteistä viikonloppua” on varottava ja kysyttävä mm., miten juhlijat pystyvät rajaamaan osallistujien joukon ja nimeämään osallistujat. Useilla taloilla annetaan vuokralaisille kirjalliset vuokrauksen säännöt, ja tämän selvityksen talokohtaisessa osiossa kerrotaan Lohjan työväentalo hyvänä esimerkkinä. Säännöt on hyvä käydä etukäteen läpi vuokralaisehdokkaan kanssa, jolloin myös on mahdollista vielä arvioida ehdokkaan halua ja kykyä noudattaa niitä.

Tämän selvityksen laatijaa mietitytti useammankin kerran se ilmiö, miten tasan monien pienempien talojen tuloslaskelmissa olivat talojen tuotot ja kiinteät kustannukset, ja tuotot vielä usein painottuivat alkuvuoteen. Näytti siltä, että lyhyen aikavälin markkinointia ei enää loppuvuonna ollut jätetty jatkaa, kun kerran sen vuoden kiinteät kustannukset oli jo saatu katetuiksi. Ilmiön tausta lienee osin inhimillinen: väsyminen.

Sitten on kaiken pohjalla vielä se yksi ongelma: Selvittäjän omalla talolla Helsingin Haagassa vietti paikallinen firma hienot pikkujoulut parikymmentä vuotta sitten. Seuraavana syksynä kysyivät tiloja uudelleen, ja pian olikin firman henkilökuntalehdessä tiedote: ”Vietämme pikkujouluamme jälleen Haagan työväentalolla, joka kuten muistamme on varsin viihtyisä nimestään huolimatta.” Pitäisikö siis nimeä vaihtaa? Näin ovat jotkut talot menettelleet Helsingin Paasitornista alkaen.

Talo työnantajana

Isoimpien talojen työnantaja-asemassa ei tunnu olevan suurempia ongelmia, mutta pienemmillä niitä usein on varsinkin tilanteiden ja talouden kunnon vaihdellessa. Yleisin vakituinen työntekijä on talonmies-vahtimestari. Viime kesän mittaan paljastui selvittäjälle järkyttävän usein, että tällainen henkilö ei ollutkaan talossa työsopimuksella vaan vuokrasopimuksella. Henkilön asumisen vastineeksi hoitamaa työpanosta ei useinkaan ollut kirjallisesti määritelty, vaan asukas oli luvannut ”vähän” tehdä talonkin töitä, lähinnä vahtia. Tässä lähdetään nyt kuitenkin työsopimuksesta, ja näin olisi hyvä yleensäkin lähteä.

Työsopimus on syytä tehdä kirjallisesti, ja nettihän on täynnä malleja. Perusmuotona on toistaiseksi voimassa oleva eli vakituinen työsuhde. Mahdollinen määräaikaisuus on aina todettava selkeästi. Syynä voi olla esim. sijaisuus, kausiluonteinen tai muu lyhytkestoinen tehtävä taikka määräaikainen rahoitus. Työsuhteista on runsaasti normistoa, lakeina mm. työsopimuslaki, vuosilomalaki ja työaikalaki. Lisäksi ovat työehtosopimukset ja itse työsopimus. Vapaaehtoisjärjestöillä ja yleishyödyllisillä yhteisöillä ei ole mitään erioikeuksia.

Työsopimuksen asiasisältönä ovat työsuhteen alku ja kesto, mahdollisen määräaikaisuuden peruste, mahdollinen koeaika, työaika, palkka, palkanmaksukausi ja palkanmaksun aika, työtehtävän määrittely, sovellettava työehtosopimus, vuosiloman määräytymisperuste ja irtisanomisaika. Työsuhde voi päättyä määräajan päättyessä, se voi päättyä irtisanomiseen taloudellisista tai henkilökohtaisista syistä, jotka ovat asiallisia ja painavia ja lisäksi se voi erittäin painavista syistä päättyä purkamiseen. Koeaikana purkamisesta on erilliset tarkat säännökset.

Vapaata saa työstä aina, jos on sairas, mutta työnantaja on oikeutettu halutessaan saamaan lääkärintodistuksen. Sairausajan palkasta on työsopimuslaissa ja työehtosopimuksissa runsaasti säännöksiä. Myös työterveyshuollosta on runsaasti normistoa, mutta ne astuvat voimaan yleensä vain työajan säännöllisen keston noustessa yli tietyn rajan. Useimmiten on talonmies-vahtimestarin työaika arvioitu sen verran vähäiseksi, ettei raja ylity. Vähäisemmässäkin työsuhteessa on tietenkin muistettava eläkevakuutukset, tapaturmavakuutus, työttömyysvakuutus, ryhmähenkivakuutus, sosiaaliturvamaksu ja jopa talkoovakuutus, mikäli talolle myöntämielinen työntekijä tekee yhdistyksen jäsenistön kanssa runsaasti talkootunteja.

Työväentalojen johdon on lisäksi hyvä olla perillä jatkuvasti vaihtelevista työllistämisen tukijärjestelmistä. Demareillahan kyllä usein on hyvät suhteet työvoimatoimistoihin, joten tiedon pitäisi kulkea.

Työväentalojen työsuhteisiin on ensi sijassa pyrittävä etsimään erityisen motivoituneita ihmisiä. Tiettyä suhteellisuudentajua tarvitaan työskenneltäessä yhdessä

vapaaehtoisten poliittisten toimijoiden kanssa. Edellisissä työsuhteissaan kriisiin joutuneet kavereiden kaverit ovat tällaiseen työhön harvoin hyviä valintoja.

Talous

Taloudenpidosta ja kirjanpidosta riittää oppimateriaalia. Käytännössä skaala eri talojen välillä on kuitenkin valtava. Joskus puuttuu kokonaisuuden hallintaa, joskus teknistä osaamista. Joillakin taloilla kirjanpito on työtä ja tuskaa, toisen talon kirjanpitäjä saattaa hoitaa naapuriyhdistystenkin ja lähiyhtiöiden kirjanpidot. Jos taidoista on vähänkin epävarmuutta, kannattaa palkata tilitoimisto kirjanpitäjäksi. Näin saadaan yhdistykselle saman tien tilintarkastuksellinenkin lisämomentti.

Talon koko hallitus on velvollinen seuraamaan talouden kehitystä ja budjetoinnin mahdollisuuksia pidemmälläkin aikaväliltä. Todellisuudessa on talojen talousjohdossa viime vuosinakin ollut käsittämättömän hypnoottisia kykyjä, jotka ovat saaneet johtokunnan enemmistön taakseen uskomaan mitä ihmeellisimpiä tulevaisuuden visioita. Sitten on liput liehuen edetty komeaan konkurssiin ja kaatuneen yhdistyksen johtokunnan viimeiset jäsenet ovat kysyneet tämän selvityksen laatijatakin: ”Miten se oikein pääsi tapahtumaan?” Kun ei oikeasti seurattu, eikä vaadittu taloudellista päätöksentekoa avoimeksi edes johtokunnan sisällä. Taloudellisia osaajia pidetään joskus ”tylyinä tyyppeinä”, mutta siitä maineesta ei kannattaisi huolestua. Mutta mikä sitten on sitä hyvää taloudenpitoa? Vanhan hyvän oppikirjan mukaan se, että otetaan etukäteen huomioon ”kaikki asiat”.

Korjaushanke

Erityisen konkreettista taloudellista ajattelua vaaditaan varsinkin silloin, kun talolla koetaan tarpeelliseksi korjaushankkeeseen ryhtyminen. Tällöin saattaa myös johtokunnan ja koko yhdistyksen yksimielisyys joutua koetukselle, kun painotukset eroavat. Johtokunnan sisälläkin kysytään varsin usein, mikä todella on tärkeätä koko yhdistykselle, lähestyvien vaalien rahoittaminen vai talon kunnosta huolehtiminen. Näiden kahden asian ei kuitenkaan tulisi liiaksi antaa häiritä toisiaan, sillä usein niillä on toisistaan poikkeavat rahoituslähteetkin.

Korjaushankkeiden käynnistämisestä on runsaasti ohjeistoa eri avustuksia myöntävien organisaatioiden sivustoilla tai painetuissa ohjeissa. Varsin usein nämä ohjeet ovat itsestäänselvyyksiä. Painotetaan esimerkiksi perusteellista kuntoarviota, mahdollisten vaurioiden syyn yksiselitteistä tunnistamista ja korjaus- ja muutostöiden laajuuden arviointia todellisten tarpeiden ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaan. Saatetaanpa avustusorganisaatioiden varsinaisten intressien ulkopuolelta

vielä huomauttaa, että hankkeen aikataulutus on syytä sovittaa talon toimintaan. Onko tämä pelkkää sanataituruutta vai avustajien todellista huolta talojemme johtokuntien yleisen ymmärryksen tasosta? Vai olisiko huoli sittenkin aiheellinen joltain osin? Edellä jo viitattiin taloiltamme löytyneisiin ”hypnoottisiin kykyihin”.

Korjaushankkeiden todellisin huoli tänä päivänä on kuitenkin taloja ylläpitävien yhdistysten elinvoima eli tulevaisuuden näkymät erityisesti jäsenistön määrän ja ikärakenteen osalta. Tämän selvityksen tekijä näki ja koki kesän 2017 mittaan vielä runsaasti rakennusteknistä osaamista, ja moni varttuneempi puolueemme jäsen korjasi parhaillaan myös omaansa, lastensa taikka lastenlastensa omakotitaloa taikka kesämökkiä. Ja varsinkin Kymessä olivat jotkut rakennusalan ammattilaiset työväentaloilla vasta tuskin keski-ikäisiä, mutta kuitenkin: rivit harvenevat samalla kun monet talot ovat etenemässä suuria korjaustarpeita kohti. Lähimmän vuosikymmenen kuluessa tullaan näkemään lukuisten työväentalojen taipaleen päättymisen. Yhdistyksillä kun on sekin yhtiöistä poikkeava ominaisuus, että omistajat voivat hävitä täysin: jäsenet vaan loppuvat tai lähtevät.

Vähäistä uhkapelin tuntua on viime aikoina ollut joidenkin talojen johtokunnissa korjausavustushakemuksia laadittaessa. Avustuksen ehdoissa kun yleensä on määrää aika sille, minkä ajan kuluessa tapahtuva talon myynti aiheuttaa avustuksen palautusvelvollisuuden joko kokonaan tai osittain. Pysyykö talo varmasti vireänä esimerkiksi seuraavat 16 vuotta? Palautukselle kun lasketaan vielä korkokin. Tämän ongelman osalta Suomen Työväentalojen Liitto toivoisi todella tarkkaa harkintaa koko työväentaloyhteisön näkökulmasta. Mikäli talon saama avustus palautetaan kolmen vuoden sisällä sen saamisesta, jaetaan palautussumma muiden työväentalojen kesken, mutta mikäli avustussumma sen jälkeen peritään talolta esim. talon myynnin jälkeen, niin rahat katoavat OKM:n muille tileille.

Entä jos lähdetäänkin etsimään helpompia ratkaisuja jatkuvan korjaamisen sijaan? Alkupuolella oli jo lyhyt maininta siitä, että jotkut työväentaloyhdistykset ovat siirtyneet kerrostalojen kivijalkoihin hankittuaan sieltä entisen liikehuoneiston. Niitähän on viime aikoina saanut edullisesti kivijalkakauppojen siirtyessä ostoskeskuksiin. Mikä autuus tästä sitten on koittanut? Otetaanpa esimerkki: Työväentalosta ja sen arvokkaasta tontista on ”päästy eroon” 50 000 euron hinnalla. Kyläkeskuksesta on sitten hankittu asuntoyhtiöstä runsaan 60 neliön liikehuoneisto koustilaksi 40 000 eurolla. Ja sitten onkin voitu käydä vaalitaistelua lopulla 10 000 eurolla. Entä kun taloyhtiöön tulee putkiremontti hintaan 1000 euroa neliö, ja liikekilan vastikekerroin on 1,5? Mistä otetaan ne remontin vaatimat 100 000 euroa? Ja montako jäsentä yhdistykseen vielä jää sitä remonttia maksamaan? Yleisemmin on vielä sekin huomattava, että perinteiset työväentalot ovat Suomessa erilaisten

rahoitusyhteisöjen jäseniä, mutta kivijalkahuoneistoilla ei ole minkäänlaisia taloudellisia tukiorganisaatioita. Ne ovat sitten todella yksin. Ja lisäksi on todettava vielä sekin kylmä asia, että syrjäseutujen tyhjenevien talojen alla olevien tonttien arvot harvoin ylittävät purkukustannukset.

Rahoitus ja avustukset

Edellä koukattiin jo alavireisyyden puolelle, mutta monilla taloilla riittää edelleenkin intoa myös jatkamiseen ja halua isoihinkin korjauksiin. Rahoitus korjauksiin koostuu paitsi yhdistyksen omista varoista ja talkootyöstä niin myös avustuksista ja lahjoituksista. Avustuksia voi hakea useista eri lähteistä. Valtionavustuksissa on periaatteena, että samoihin korjaustoimenpiteisiin ei voi saada julkista rahoitusta useammasta eri lähteestä. On myös hyvä muistaa, että avustukset maksetaan yleensä osittain tai kokonaan vasta toteutuneiden kustannusten perusteella.

Remonttihaketta avustusrahalla hoitavan johtokunnan on huolehdittava, että:

1. Rahoituspäätös luetaan huolella ja noudatetaan ehtoja,
2. Kirjanpidossa on erillinen kohta remontille ja kuitit säilytetään tarkkaan,
3. Kilpailutussääntöjä noudatetaan ja
4. Talkootunneista pidetään kirjaa ja hankitaan talkoovakuutus.

Seurantalojen korjausavustus on valtionavustus, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut Suomen Kotiseutuliiton jaettavaksi. Hakuaika on syyskuussa ja päätökset tulevat helmi-maaliskuun vaihteessa. Jakopäätökset Kotiseutuliitto tekee Seurantaloasiain Neuvottelukunnan esityksestä. Viime vuosina on työväentaloilta tulleiden hakemusten yhteissumma ollut noin 1.1 miljoonaa euroa. Kotiseutuliiton arkkitehti on tästä summasta eri perustein karsinut pois yleensä noin puolet. Näistä jäljelle jääneistä avustussummista Neuvottelukunta sitten pyytää Työväentaloliiton (STTL) johtokunnan lausunnon. Liitonkin on reilusti karsittava, sillä lausunnon on päädyttävä noin 320 000 euron yhteissummaan, koska avustuksia on jaossa vain sen verran. Neuvottelukunta on viimeisimmän vuosikymmenen aikana aina hyväksynyt Työväentaloliiton johtokunnan jakoesityksen sellaisenaan.

Jakoperusteina ovat toimineet talojen kulttuuriarvot, kokoustilojen tarve, talojen runsas ja monipuolinen käyttö, omistajayhdistyksen aktiivisuus, hyvät korjaussuunnitelmat sekä korjaustöiden kiireellisyys. Todettakoon, että pari vuotta sitten eläköitynyt valtionvarainministeriön arvostettu valtiosihteeri kertoi, että tätä talojen korjausavustusten jakoa pidetään yleisesti poikkeuksellisen hyvin ja oikeudenmukaisesti hoidettuna. Vaikutusyrityksiä on tietenkin ollut: Kerran soitti reipas kansanedustaja liiton toiminnanjohtajalle ja kertoi, että voisi yrittää valtion budjetissa olevan kokonaissumman runsastakin korottamista, mikäli vaalitukiryhmänsä

talo saisi korotuksesta puolet. Toiminnanjohtaja joutui toteamaan tällaisen lupauksen antamisen olevan kompetenssinsa ulkopuolella.

Herkäksi ja erimielisyyttä aiheuttaneeksi asiaksi on viime aikoina muodostunut talojen velvollisuus palauttaa tämä em. avustus joko kokonaan tai osaksi, mikäli talo myydään 16-18 vuoden aikana saadusta avustuksesta. OKM:n palautusehdot ovat jostain syystä pitkään pysyneet varsin tulkinnanvaraisina, mutta vuoden 2018 alusta jaettaviin avustuksiin tulee tältä osin yksiselitteinen ehto.

Vanhempien palautusehtojen tulkinnanvaraisuutta isompi ongelma on kuitenkin se, etteivät saadut avustukset aina pysy talojen muistissa. Keskeisin syy tähän on todettu jo luvussa ”Talojen toimijat”: osaamisen ja tietojen niukka siirtyminen johtokuntien vaihtuessa. Jokin aika sitten myi itäsuomalaisen työväenyhdistyksen tuore johtokunta kaupungin keskusta-alueella sijainneen talonsa ilman ensimmäistäkään tietoa aiemmin saaduista korjausavustuksista ja niiden palautusehdoista. Pirkanmaalla on edetty jo toiseen potenssiin: Kaksi yhdistystä olivat yhtyneet, ja pienempi ja syrjäisempi talo myytiin. Isompi talo sai yhdistymisessä pienemmän talon avustusten palauttamisen vastuulleen.

Mikäli jollain yhdistyksellä on epäselvyyttä talonsa varhaisemmista korjausavustuksista, niin Työväentaloliiton rekistereistä voi tarkistaa tilanteen.

Suomen Työväentalojen Liiton energia-avustus on haussa vuosittain kesä-heinäkuussa, ja päätökset tulevat syyskuun alussa. Näin talo, jolta tämä avustus on jäänyt saamatta, voi sisällyttää saman avustuskohteen Kotiseutuliitolle menevään hakemukseen. Avustuksen kohteena voivat olla lämmitysjärjestelmä, ilmanvaihtojärjestelmä, lämmöneristys, valaistus sekä ovet ja ikkunat. Avustuksen saannin ehtona on, että:

1. Hakija on STTL:n jäsentalo, joka on SDP:n puolueosaston omassa aktiivisessa käytössä,
2. Saajan omarahoitusosuus hankkeen kokonaiskustannuksista on vähintään 25 %, joka osuus voi sisältää myös talkootyön laskennallisen osuuden,
3. Avustus tulee palauttaa, mikäli kohdekiinteistö myydään 10 v. kuluessa avustuksen saamisesta.
4. Avustus voidaan myöntää samalle hakijalle enintään kahtena vuonna peräkkäin,
5. Avustusta voi saada myös hankkeen suunnittelukuluihin,
6. Avustus tulee käyttää vuoden sisällä sen saamisesta, ja käyttämätön avustus tulee palauttaa, ja
7. Avustuksen saajan tulee toimittaa STTL:lle luotettava selvitys avustuksen käytöstä viimeistään 3 kk:n kuluttua avustetun hankkeen valmistumisesta. Avustuksen jaon päättää STTL:n johtokunta.

Kunnat jakavat erilaisia korjausavustuksia, joista saa tietoa virkamiehiltä, valtuutetuilta ja usein kuntien omilta sivuilta.

Ely-keskukset myöntävät harkinnanvaraisia avustuksia rakennusperinnön hoitoon rakennusten omistajille sellaisiin korjauksiin, joilla säilytetään rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja. Avustusta saavien kohteiden tulee olla kaavalla suojeltuja tai muuten kulttuurihistoriallisesti arvokkaita. Ely-keskusten sivuilta löytyvät myös tiedot Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Sen tavoitteena on kestävä kasvu, elinkeinojen kehittäminen ja elämänlaadun parantaminen maaseudulla.

Museovirasto myöntää entistämisasiavustuksia ensisijaisesti rakennuksiin, joita koskee lakiin perustuva suojelumääräys tai jotka muuten ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, ja joiden kunnostus edellyttää erityistä kulttuuri- tai rakennushistoriallista asiantuntemusta ja osaamista. Hakuaika on vuosittain syys-lokakuussa. Tässä kohden on kuitenkin sekin todettava, että yhteiskunta kyllä mielellään ”suojelee” työväentalojakin, mutta ei juurikaan kykene vastaamaan suojelun talolle aiheuttamista lisäkustannuksista.

Eri säätiöiden tarkoituksipökalistä voi löytää myös seurantalöjen korjaustoiminnan tukemisen.

Verotus

Yleishyödylliset yhteisöt maksavat **tuloveroa** vain elinkeinotulosta ja joskus kiinteistötulosta. Tällainen yhteisö ei maksa **arvonlisäveroa** tuloverolain mukaan verovapaasta tulosta. Yhteisö voi toimia normaalina **työnantajana** siitä aiheutuvine suorituksineen ja yhteisöjä koskee yleinen tai alennettu **kiinteistövero**.

Hyvin menestyviä haja-asutusalueidenkin työväentaloja ovat kuntien verottajat viime aikoina yrittäneet tulkita siirtyneiksi elinkeinotoiminnan alueelle. Tällöin on mm. esitetty työväentaloyhdistyksen vuokraustoiminnan tapahtuneen markkinahinnoin kilpailuolosuhteissa, liikevaihdon olleen ”liian suurta” yleishyödylliselle yhdistykselle ja toiminnan tapahtuneen palkatulla henkilökunnalla. Nämä perusteet ovat kuitenkin osoittautuneet kestäättömiksi, mikäli tulot kerran on käytetty yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Yleishyödyllisyyttä on oikeuskäytännössä arvioitu noin viiden vuoden jaksöin, eli vaalien välillä voi rahaa runsaastikin ”panna pankkiin”. Ja ainahan saa varoja jäädä säästöön yleishyödyllisessä käytössä olevan kiinteistön remonttirahastöihin.

Kunta voi kiinteistöverolain mukaan päättää alentaa maamiesseurojen, nuorisoseurojen ja työväenyhdistysten kiinteistöveron nollaan prosenttiin asti. Kunnanvaltuusto päättää veroprosentin vuosittain etukäteen samalla kun se päättää myös seuraavan vuoden veroäyrin.

Vakuutukset ja muut tärkeät paperit

Työväentalojen johtokunnilla on runsaasti tekemistä. Tämän selvityksen laatijalle kävikin kesän 2017 mittaan selväksi, että taloja koskevien vakuutus sopimusten tekstien yksityiskohtiin ei juurikaan ole ehditty paneutua. Onhan mahdollisten ikävien tapahtumien ajattelu ennakkoon tietenkin vähemmän kiinnostavaa. Kannattaisi kuitenkin joskus käydä läpi vakuutusasioitakin ihan pykälä pykälältä.

Itsestään selvää pitäisi myös olla, että työväentalokiinteistön kaikkien osien lainhuudot on aikanaan hoidettu huolella. ”Pitäisi”, mutta eipä ole aina hoidettu. Samoin yhdistysrekisterimerkinnät on syytä pitää ajan tasalla.

Isot ja arvokkaat

Eri talojen kokoero on yleisesti tunnettu asia, ja se käy hyvin ilmi tämän selvityksen talokohtaisessa osiossa. Tätä kokoeroa on pitkään pohdittu opetus- ja kulttuuriministeriössä ja seurantaloasiain neuvottelukunnassa avustusten koon yhteydessä. Summa, joka pienelle talolle voi olla yli puolet seuraavan remontin kustannuksista, saattaa isolle talolle olla lähes merkityksetön.

Maamme talouden päästyä nousuvauhtiin tämän vuosisadan alkupuolella päätettiin seurantaloasiain neuvottelukunnassa vuonna 2005 käynnistää selvitys isojen ja arvokkaiden talojen erillisavustuksesta. Selvitys valmistui vuonna 2008 juuri seuraavan laman alla, ja taloudelliset näkökohdat johtivat sen hyllyttämiseen toistaiseksi. Kuitenkin neuvottelukunta oli jo ehtinyt vahvistaa isojen ja arvokkaiden talojen listan vastaisen varalle.

Luetteloon otettujen **isojen** talojen ohjeellinen minimipinta-ala oli 500 neliömetriä. Kohteen ottaminen luetteloon edellytti lisäksi, että se oli arvioitu **valtakunnallisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi** suojelukohteeksi.

Luetteloon tulleet työväentalot olivat: Helsingin Työväenyhdistyksen Paasitorni, Forssan työväentalo, Tampereen työväentalo, Lieksan työväentalo, Jyväskylän työväentalo, Haminan työväentalo, Iisalmen työväentalo ja Kannuksen työväentalo. Haminan talo on tällä vuosikymmenellä menetetty omistajayhdistyksen konkurssin kautta ja huomattavan komea Lieksan talo myytiin kesällä 2017.

Tulevaisuus

Talokohtaisissa selvityksissä on arvioitu talojen tulevaisuutta pääosin talojen omien näkemysten mutta myös selvittäjän huomioitten pohjalta. Selvittäjä on kuitenkin yrittänyt välttää liian eksakteja negatiivisia arvioita. Talon olemassaolon uhanalaisuus on monelle toimijalle ankara ja vaikea asia. Usein on saanut kuulla nykyisten johtokuntien jäsenten isovanhempien olleen taloa rakentamassa.

Koko yhteiskuntamme on kuitenkin rajussa muutostilassa. Pankkien konttoreiden määrä on lyhyessä ajassa romahtanut, lähes kaikki kyläkaupat ovat häviämässä, ja nykyään tyhjenevät jo upseerikerhotkin. Työväentalot ovat osa tätä prosessia.

2. TALOT MAAKUNNITTAIN

VARSINAIS-SUOMI

Halikko-Vartsalan työväentalo osoitteessa Vartsalantie 373, 25210 Vartsala on hyvässä kunnossa niin päältä kuin sisältäkin ja päivittäisessä käytössä. Omistaja on Halikon-Vartsalan työväenyhdistys ry, johon Vaskion ja Märyn yhdistykset vuonna 2011 liittyivät. Talon koko on 256 lämmitettävää neliötä ja tontti noin 5000 neliötä. Tontti on tasainen ja pysäköintialueeksi sopiva. Talo on kylän keskuksessa päätien varrella ja on ainut yleinen kokoontumistila alueella. Talon käyttäjäkunta on monipuolista: omasta käytöstä voimistelijoihin ja kielikurssilaisiin. Lämmitys toimii suoralla sähköllä ja kahdella ilmalämpöpumpulla. Taloa hoitava talonmiespariskunta asuu talolla. Tulevaisuus näyttää tasaisen hyvältä.

Kalannin työväentalo Uudessakaupungissa Kalannin taajamassa sijaitsee osoitteessa Pappilankuja 9. Talo on vajaat 10 kilometriä Uudenkaupungin keskustasta

itään aivan Laitilaan vievän tien varressa sen eteläpuolella. Omistajana on Kalanin Työväenyhdistys Voitto ry. Vuonna 1906 valmistuneen talon peruskunto on tyydyttävä. Tuolimuodossa saliin mahtuu vajaat 100 henkeä. Lämmitysjärjestelmään kuuluvat sähköpatterit, halkojen poltolla toimiva ilmanpuhallin ja katon säteilylämmittimet. Oman toiminnan ohella talolla on pidetty häitä, synttäreitä, muita juhlia ja jumppakursseja. Jäsenistön ikärakenne on alkanut haitata talkoita ja hämärtää yhdistyksen ja talon tulevaisuudenkuvaa.

Koski TL:n työväentalo sijaitsee aivan kyläkeskuksessa. Talon omistaa Koski TL:n Työväentalon kannatusyhdistys ry. Oman tontin koko on 4000 neliötä ja talon kokonaispinta-ala 290 neliötä. Talo on erinomaisessa kunnossa vuosien 2013-2014 jäljiltä, mutta juhlasalin lattia lämpöeristyksineen kaipaa vielä remonttia. Käyttö on ollut runsasta, viime aikoina tansseja ja koulun tanssiaisia, abien päivällisiä, laulu- ja lastenkonseritteja, yhteislaulutilaisuuksia, nostalgiallamat, huuto-kauppoja ja runsaasti yksityistilaisuuksia. Kotiseutuliitolta on saatu avustuksia ja vähäinen avustus myös kunnalta. Tulevaisuus näyttää tasaisen hyvältä.

Kyrön työväentalo sijaitsee keskellä taajamaa osoitteessa Yökkömäentie 13. Talon omistaa Kyrön Työväenyhdistys ry. Rakennusvuosi on 1908 ja pinta-ala noin 300 neliötä, tontti on oma. Lämmitys toimisi vanhoilla puu-uuneilla, mutta talo on käytännössä jo poissa käytöstä. Aktiiveja on 2-3, jotka lähinnä vahtivat jo melko huonokuntoista taloa.

Laitilan työväentalo sijaitsee Laitilan kaupungin ydinkeskustasta noin kilometri koilliseen osoitteessa Kostiaistentie 30. Omistaja on Laitilan Työväenyhdistys Sampo 1. Kookkaan talon ensimmäinen rakennusvaihe valmistui vuonna 1924 ja nykytila saavutettiin vuonna 1950. Tiloina ovat noin 200 hengen Sali, kahvio, keittiö, talonmiehen asunto ja kellarikerroksen saniteettitilat. Talon kunto on tyydyttävä. Lämmitys toimii sähköllä. Vuokratilaisuuksia on ollut sen verran, että talous on juuri ja juuri voitu pitää tasapainossa. Talon etuna ovat hyvät pysäköintitilat. Jonkunlaista lisäpotkua on yhdistys yrittämässä toimintaansa.

Littoisten työväentalo sijaitsee Littoisten taajamassa noin 10 km Turusta itään. Taajaman halkaisee Kaarinan ja Liedon raja. Liedon Sd. yhdistys ry:n omistama talo on omalla tontilla juuri Liedon puolella osoitteessa Vuorikuja 7. Rakennusvuosi on ilmeisesti 1906 ja talon koko noin 500 neliötä. Talo on hyvässä kunnossa,

viimeksi on tehty uudet ikkunat ja WC-remontti. Lämmitys toimii öljyllä ja ilmalämpöpumpulla. Talolla on oma talonmies ja talonmiehen asunto. Päävuokralaisena on 700 jäsenen Littioisten Työväen Urheilijat ja käyttö on päivittäistä. Talo on tarkoituksenmukainen ja sen tulevaisuus näyttää hyvältä.

Mathildedalin työväentalo sijaitsee eteläisessä Salossa kauniin järven rannalla osoitteessa Tennistie 5. Talo on noin 20 km Salon keskustasta lounaaseen, mutta alue on vireä oma taajamansa kulttuuritapahtumineen. Omistaja on Mathildedalin Työväenyhdistys ry ja talolla on kotisivut www.matildatalo.fi. Rakennus on valmistunut vuosina 1913-16, ja sitä on pidetty kunnossa jatkuvilla remonteilla. Lämmityksenä on maalämmitys. Avustuksia on saatu Kotiseutuliitolta ja kyläyhdistykseltä. Kotiseutuliitolta saatiin keväällä 2016 kunniainnointia hyvin suoritetusta korjaustyöstä vanhaa perinnettä noudattaen. Kokonaisuuteen kuuluu myös vaja ja rantasauna. Tontin koko on 5500 neliötä. Talon käyttö on runsasta: kirpputoreja, myyjäisiä, atk-, tanssi-, kunto- ym. muita kursseja, ja yhdistyksen oma jäsenistö on aktiivista. Maksuton saunominen ja uiminen ovat kerran viikossa mahdollisia kaikille kyläläisille ja pihalla järjestetään erilaisia kilpailuja ja leikkejä. Talo kuuluu Varsinais-Suomen seutukaavoissa luetteluihin suojelukohteisiin.

Naantalin Ty:n säätiön kokoustila Tiiliholvi sijaitsee Naantalin keskustassa osoitteessa Torikatu 21. Ty:n kotisivut ovat www.sdpnaantali.fi. Noin 100 neliön huoneisto on osa vuonna 1907 valmistunutta asunto-osaakeyhtiötä. Tilat on remontoitu perusteellisesti vuonna 2015. Säätiön perustaneessa Naantalin Työväenyhdistyksessä on tällä hetkellä noin 150 jäsentä. Tulevaisuus tuntuu turvatulta, koska säätiöllä on omistuksessaan myös muita tiloja, joista saadaan vuokratuloja runsaasti yli kokoustilasta maksettavan vastikkeen.

Nousiaisten työväentalo myytiin tämän selvityksen tekoaikana päävuokralaisena toimineelle nuorisoteatterille.

Nummenmäen työväentalo sijaitsee Turun keskustan itäpuolella osoitteessa Vanha Hämeentie 18. Omistajana on Nummenmäen sos.dem. yhdistys, jonka kotisivut ovat <http://nummenmaki.sdp.fi/>. Talo on valmistunut vuonna 1924 ja on kooltaan vain 100 neliötä käsittäen kokoustilan, keittiön ja 2 WC:tä. Tontti on oma. Lämmityksenä on suora sähkö ja kaakeliuunit. Talolla on yksi säännöllinen vuokralainen, jonka lisäksi satunnaisia viikonloppuvuokralaisia. Talon kokoon

nähdessä runsas jäsenistö on aktiivista, ja yliopiston läheisyyden takia opiskelijavoittoista. Valinta talon korjaamisen ja myynnin väliltä tehdään, kun uusi kaava alueelle on valmistunut.

Nuoriso- ja Kulttuurisäätiö Tarmon talo Turun keskustan kupeessa Raunistulan kaupunginosassa sijaitsee osoitteessa Virusmäentie 10. Kotisivuna on www.tar-montalo.fi. Taustavoimana on Raunistulan-Kärsämäen Sos.dem. Työväenyhdistys ry. Talon koko on 403 neliötä ja tontin 1440 neliötä. Taloa on pidetty hyvässä kunnossa jatkuvilla remonteilla. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämmitys, ja vuonna 2012 taloon valmistui koneellinen ilmanvaihto. Talolla käy runsaasti vuokralaisia, ja Työväenyhdistyksen jäsenmäärä on viime aikoina ollut nousussa.

Nurkkilan työväentalo sijaitsee jokin vuosi sitten rajusti laajentuneen Salon kaupungin eteläisimmässä osassa Nurkkilan ja Ylönkylän kylien rajamailla noin 30 km Salon keskustasta etelään. Osoite on Eikkulantien 11 Perniö-Kemiö-tien eteläpuolella. Omistaja on Ty Runko ry. Talon rakennusvuosi on 1922, koko 262 neliömetriä ja oma tontti 2,15 hehtaaria. Lämmitysjärjestelminä ovat sähkö- ja uunilämmitys. Talolla on kohtuullisesti maksullisia tilaisuuksia ja bingotoimintaa. Remontteja on ollut jatkuvasti, kuten ikkunoiden uusiminen, keittiön peruskorjaus, ulkomaalausta, sadekatoksen korjaus, lattioiden ja sähkölinjojen uusimista, alapohjan tuuletuksen tehostamista, kokoushuoneen seinän uudelleenlaudoitusta ja salin pintojen kunnostusta. Viimeksi on lattiaa pintakäsitelty öljyvahauksella. Talosta aiotaan huolehtia hyvin tulevaisuudessakin.

Perniön aseman työväentalo eteläisessä Salossa osoitteessa Lehtimäentie 21 on harvinaisen komea perinteinen työväentalo harvinaisen komealla paikalla entisessä asemakylässä korkean mäen päällä. Talon pinta-ala 330 neliötä ja hyväkuntoisessa salissa on tilaa 200 henkilölle. Tontin pinta-ala 5000 neliötä. Taloa on remontoitu useaan otteeseen ja sen kunto on erinomainen. Lämmitys toimii sähköpattereilla ja sähköpuhaltimilla, keittiö lämpiää puuhellalla. Talvitilaisuuksien lämmitys maksaa isossa talossa suunnilleen tilaisuuden vuokratulon verran. Taloudellinen tilanne on hankala, ja vähäisen jäsenistön keski-ikä yli 70 vuotta. Tilanne on varsin ongelmallinen, kun kyläyhdistyksenkin tilanne on heikko.

Salon työväentalo on vielä olemassa, mutta jo myyty. Taloa kuitenkin edelleen käytetään, koska sen ostanut viereinen kauppakeskus on jäädyttänyt laajennussuunnitelmansa Salon seudun heikon talouskehityksen vuoksi.

Sauvon työväentalo sijaitsee Sauvon kyläkeskuksessa osoitteessa Nummenpantie 16. Talon omistaja on Sauvon Työväenyhdistys ry. Rakentamisvuosi oli 1913, laajennus vuonna 1938. Kokonaispinta-ala on 270 neliötä, josta asunnon osuus 55 neliötä. Tontti on 4800 neliötä, josta huomattava osa tasaista pysäköintitilaa. Viimeisimmän kahden vuosikymmenen aikana talo on käynyt läpi useita perusteellisia remontteja ja sen peruskunto on nyt hyvä. Lämmitys on suora sähkölämmitys ja kaksi lämpöpumppua. Asunto on vuokrattuna ulkopuoliselle. Salia ovat vuokranneet yksityiset juhlijat, tanssikoulu, teatteriharrastajat ja Sauvon kunta esikoulun väistötilaksi. Jäsenmäärä on viimeisimmät 50 vuotta pysynyt vakaana, mutta keski-ikä on noussut. Talolla ei nähdä suurempia uhkatekijöitä, jos vain itse puolue kykenee säilymään houkuttelevana poliittisena vaihtoehtona.

Turun työväentalo Turun keskustan alueella osoitteessa Eerikinkatu 30 on Turun Työväensäätiön omistuksessa. Talo valmistui vuosina 1939-1940, ja on peruskorjattu 1980-luvun puolivälissä. Talon koko on 2319 neliötä ja oman tontin 1243 neliötä. Talo on Kuusankosken kansantalon ohella toinen niistä SDP:n työväentaloista, joita Kotiseutuliitto ei ole halunnut luokitella työväentaloksi ison salin puuttumisen takia. Kokoustilat ovat kuitenkin osoittautuneet täysin riittäviksi yleisöjen pienennyttyä viime vuosikymmeninä. Talossa on viisi runsaan 400 neliön kerrosta, joista kellarikerros on varastotilaa, 1. ja 2. kerros liiketilaa ja 3. ja 4. kerros toimisto- ja kokoustilaa. 3. kerros on vuokrattu kunnallisjärjestön, piirijärjestön ja muun poliittisen toiminnan käyttöön. 4. kerroksen toimistotilat ovat säätiön omassa ja Turun Työväenyhdistyksen käytössä, kokoushuoneet päivisin lähinnä eläkeläisjärjestöjen ja iltaisin puolueosastojen käytössä. Talon vuokratulot vuonna 2017 ovat noin 120 000 € ja suurimmat kuluerät henkilöstö ja hallinto 33 000 €, kaukolämpö 31 000 €, korjaukset 30 000 € ja kiinteistövero 12 500 €. Oman talon kunnostuksen ohella Turun Työväensäätiö on hankkinut itselleen muutakin sekä kiinteää että sijoitusomaisuutta, joiden ansiosta se on pystynyt taloudellisesti tukemaan turkulaisia sosialidemokraattisia järjestöjä ja ennen kaikkea niiden kulttuuri- ym. muuta järjestötoimintaa.

Uudenkaupungin työväentalo osoitteessa Ylinenkatu 12 pääsi kesän 2017 ”kauneuskilpailussa” viiden talon loppusuoralle. Talo onkin paitsi itsessään tyylikäs

niin tyylikäs myös osana ympäristönsä puutalokaupunkia. Omistaja on Uudenkaupungin Sosialidemokraatit ry. Valmistumisvuosi oli 1907. Neliöitä on 350 ”käyttötilaa” ja muita tiloja toista sataa neliötä. Kookas sali mahdollistaa yli 300 hengen tilaisuudet. Vanhat kaakeliuunit ovat salissa jäljellä, mutta vuonna 2006 on siirretty kaukolämpöön. Talon käyttäjäkunta on viime aikoina ollut monipuolista: Yritystilaisuuksia, SPR:n veripalvelua, joogaa, tanssikerhoa, konsertteja, ylioppilas- ja muita juhlia, käärmenäyttelyä sekä taulu-, ompelukone- ja mattokauppiaita. Yhdistyksessä on jäseniä toista sataa, joista enemmistö vapaaajajäseniä. Uutta voimaa etsitään aktiivisesti.

Vehmaan työväentalo ”Kansala” sijaitsee Vehmaan kirkonkylän keskustassa noin 40 km Turusta luoteeseen osoitteessa Kirkonkyläntie 285. Talon omistaa Vehmaan Työväenyhdistys ry. Valmistumisvuosi oli 1939, kokoa on noin 500 neliötä ja rakennusmateriaalina tiili. Tontin koko on 2000 neliötä ja kiinteistövero vuodelta 2017 250 euroa. Lämmitysjärjestelminä ovat höyrypatterit ja sähkö. Viimeisimmät remontit ovat olleet WC-tilojen rakentaminen ja pintojen huoltaminen. Remonttitarvetta on huomattavasti kasautunut ja samoin olisi kalustusta uusittava. Muutamia juhlia ja myyntitapahtumia on talolla vielä pidetty, mutta jäsenistön määrä on käynyt tosi pieneksi, joten pj:n sanoin ”heikolta näyttää”. Kivinen talo kuitenkin säilyttää ryhtinsä.

Yläneen työväentalo omistajanaan Yläneen Työväenyhdistys Pelastaja ry seisoo Yläneen kirkonkylän keskustassa tienmutkassa korkealla kumpareella osoitteenaan Haverintie 28. Talo on mitä perinteisin työväentalo, rakennusvuosi 1906, kotisivu www.sdppoytya.net. Talon koko on 356 neliötä ja oma tontti 4500 neliötä. Lämmitysjärjestelmänä on öljy. Suurin käyttäjä on paikallinen teatteriyhteisö, joka varaa talon noin kolmeksi kuukaudeksi, tanssileiri varaa noin kahdeksi viikoksi. Talossa järjestetään noin 5 tapahtumaa vuodessa. Entisessä talonmiehen asunnossa on vuokralainen. Viimeisin avustus on saatu parikymmentä vuotta sitten peltikaton uusintaan. Toiminta näyttää jatkuvan entisellään.

SATAKUNTA

Euran työväentalo ”Onnela” sijaitsee Euran keskustassa osoitteessa Sorkkistentie 51. Sen voi suoralta kädeltä todeta kuuluvan SDP:n mallitalojen kärkikymmenikköön. Talon omistaa Euran Sosialidemokraatit ry. Alakerran koko on 361 neliötä, josta juhlasalin osuus 185 neliötä. Yläkerrassa on 92 neliötä käsittäen 3 kokoushuonetta sekä naisten ja miesten sosiaalityilat. Kellarikerroksen lämmönjakohuone ja varastotilat tekevät yhteensä noin 30 neliötä. Tontin koko on 1730 neliötä ja tasaista parkkitilaa on runsaasti. Taloa on vuosien varrella perusteellisesti remontoitu, viimeksi vuosina 1993-94 noin miljoonalla markalla valtion ja kunnan tuella ja eri keräyksillä, ja talo on edelleen kuin uusi. Kesällä 2017 maalattiin ulkoseinät talkoilla. Lämmitysjärjestelmänä on nykyisin maalämpö, ja raikas tuoksu kertoo talon olevan jatkuvasti siisti ja lämmin. Talon tulot ja menot ovat viime vuosina olleet melko tasan 5000 euroa, menoista sähkön osuus on ollut noin 3000 euroa, vakuutukset 2000 euroa ja vesimaksut 150 euroa. Viime aikoina ovat talolla kokoontuneet Euran Työväen Laulajat yli 30 kertaa/vuosi, Euran Eläkkeensaajat noin 20 kertaa/vuosi, toistakymmentä TSL-kokoontumista vuodessa ja häitä ja syntymäpäiviä. Vuonna 2016 järjestettiin talolla 5 päivän Amos-kurssi, TSL:n tietokonekurssi 6 kertaa ja TSL:n kokkikurssi miehille 2 kertaa. Lisäksi on vuonna 2016 pidetty Wanhon Toverien tilaisuuksia ja Euran Pyhäjärvi-teatteri on pitänyt 4 harjoitusta ja 4 Euran Balladi-esitystä. Yksittäisinä vuoden 2016 tapahtumina voidaan vielä todeta kehitysvammaisten vappujuhlat, disko, Kauttuan tehtaiden eläkeläisten kokoontuminen ja Euran kunnan jouluruokailu. Vuokratulojen määrä suhteessa tapahtumien määrään jo kertoo, että suurin osa talon tapahtumisista on yhdistyksen subventoimaa. Kaikkiaan voidaan todeta, että toiminta tuo talolle toimintaa. Kunnassa on totuttu siihen, että työväentalon ovi käy. Yhdistyksellä on vajaan parinkymmenen hengen aktiivinen talkooryhmä, mutta kuten tavallista ei siihen kovin monia nuoria jäseniä kuulu.

Harjavallan Sosialidemokraattien ”Pirtti” Harjavallan keskustassa osoitteessa Keskustie 2 on kiinteistöyhtiön 138 neliön päätyhuoneisto. Tila vastaa tällä hetkellä erinomaisesti jäsenistön tarpeita, eikä tulevaisuutta ole pidemmällä tähtäyksellä mietitty. Yhdistyksen kotisivut ovat www.harjavalta.sdp.fi.

Harjunpään työväentalo Ulvilassa osoitteessa Vanhatie 14 on toinen Ulvilan Sosialidemokraattien taloista. Talo on valmistunut vuonna 1914. Koko on 320 neliötä ja oman tontin koko puoli hehtaaria. Talo on hyvässä kunnossa. Tontin kaltevuus vaikeuttaa suurempien automäärien pysäköintiä erityisesti talvella. Talolla on järjestetty kokouksia, orkesteriharjoituksia ja huutokauppoja kaikkiaan noin kerran kuukaudessa. Talo lämpiiä takalla ja ilmalämpöpumpulla sekä tilaisuuksia varten

sähköpuhaltimella. Tulevaisuus näyttää olevan harvinaisen paljon nykyisen puheenjohtajan jaksamisen varassa.

Kankaanpään työväentalo ”Soihtula” on osa Kiinteistö Oy Soihtulaa Kankaanpään ydinkeskustassa osoitteessa Torikatu 9. Talo on valmistunut vuonna 1972 vanhan puretun työväentalon tontille. Tontin pinta-ala on 3437 neliötä ja rakennuksen kerrosala 3262 neliötä. Liiketilojen pinta-ala on 2526 neliötä ja asuinhuoneistojen (8 kpl) 736 neliötä. Kankaanpään Työväenyhdistys omistaa osakkeista enemmistön, eli tiloista 2517 neliötä. Tiloihin kuuluvat kahdeksan asuntoa, kahdeksan liiketilaa ja yhdistyksen omat 475 neliön tilat, jotka käsittävät ison kokouksilan, takkahuoneen, toimiston, keittiön, wc-tilat ja kaksi varastoa. Tilaan ei ole hissiä, jolle hankalalle puuttelelle ei ole löytynyt järkevän hintaista ratkaisua. Tilaa on jonkin verran vuokrattu ulkopuolisillekin. Enemmän on vuokrattu Niinisalossa sijaitsevaa kesämökkiä. Viime aikojen isoimpia remontteja ovat olleet päävesijohdon, käyttövesiputkien, lämmönsiirtimen, patteriventtiilien, termostaattien ja runkoviemärin uusiminen, tulossa ovat ikkunaremontti sekä sähkö- ja talotekniikan uusimistarpeet. Yhdistyksen jäsenmäärä on hiljalleen laskenut, ja tällä hetkellä vain noin 20% on alle viisikymmenvuotiaita. Yhdistyksessä on selvästi todettu kiinteistönhoidon vievän liiaksi tilaa muulta toiminnalta. Toisaalta yhdistyksen puheenjohtaja on toiminut myös valtuustoryhmän puheenjohtajana, mutta sitten on jouduttu kysymään, mitä on itse yhdistyksen toiminta. Tämän selvityksen laatija on huomannut saman ongelman monissa muissakin taloyhdistyksissä: Mitä ”järjestöelämää” jää intensiivisen talonhoidon ja valtuustotyön väliin? Harvat yhdistykset ovat halunneet tämän ongelman todeta yhtä selkeästi kuin Kankaanpää ja vielä harvemmat ovat osanneet siihen hedelmällisesti pureutua.

Kaukomäen työväentalo sijaitsee Eurajoella osoitteessa Nummentie 31. Talon omistaa Eurajoen Sosialidemokraatit ry, ja siitä käytetään joskus myös nimeä Irjanteen työväentalo. Talo on etäällä isommista taajamista, mutta osa pientä Irjanteen kyläyhteisöä. Rakennusvuosi on 1906 ja talon koko 260 neliötä. Lämmitys hoidetaan öljyllä ja sähköllä. Viimeisin remontti on ollut ulkomaalaus vuonna 2014. Talo on Museoviraston suojelukohde. Sisäremontti olisi tarpeen ja samoin olisi syytä uusida kalustusta, jotta talosta tulisi kilpailukykyinen juhlapaikka. Talvet talo on vähäisellä peruslämmöllä. Nuorempia jäseniä ei talo tunnu kiinnostavan. Myynnistä on viime aikoina keskusteltu.

Kokemäen järjestöalo sijaitsee taajaman tuntumassa osoitteessa Puhdistamontie 6. Talon omistaa Kokemäen Sosialidemokraatit ry. Yhdistyksen kotisivut ovat www.kokemaendemarit.sdp.fi. Talon rakennusvuosi oli 1964 ja koko 195 neliötä, tontin koko 4200 neliötä. Lämmitysjärjestelmänä on sähkö ja vuonna 2017 hankittu lämpöpumppu. Taloa voi luonnehtia pelkistetyn uusasialliseksi, ja rakennusajan muodin mukaisesti sen sokkeli on mahdollisimman matala. Salin ilmatilaa matalalla halkovat tummat kattoparrut luovat ahdistavaa tunnelmaa. Tämän selvityksen laatija ehdotti jo useita vuosia sitten parrujen maalaamista valkoisiksi, mutta näin ei ole tapahtunut. Vuonna 2010 tehdyssä kuntotarkastuksessa ei havaittu ongelmia. Ikkunoita on huoltomaalattu ja seuraavaksi olisi koko ulkokuoritus syytä uusida ja samoin ulko-ovet. Talo on kaikkiaan hyvin kevytrakenteinen ja sali on pidetty kylmänä talvikauden. Jonkun verran on talolla ollut juhlaikäyttöä, mutta enimmäkseen vain oma yhdistys on siellä kokoontunut. Kunnostustoimia suunniteltaessa on pidetty mahdollisena myös talon myyntiä.

Köyliön työväentalo osoitteessa Kokemäentie 18 on Köyliön Sosialidemokraattien omistuksessa. Yhdistyksen kotisivut ovat www.koyliondemarit.fi. Vuonna 1921 valmistunut 300 neliön talo sijaitsee Köyliön Kepolan (Säkylä) taajamassa kuivalla ja tasaisella mäntykangastontilla. Tontti on oma ja kooltaan 1612 neliötä. Lämmitysjärjestelmänä on ilmalämmitys öljyllä. Oma käyttö on vähäistä, lähinnä kokouksia ja illanviettoja. Suurimmat käyttäjät ovat Köyliön Lallit, joilla on bingo noin kerran viikossa ja Köyliön-Säkylän Eläkkeensaajat noin kerran viikossa sekä huutokaupat noin kerran kuussa. Talon kunto on kohtuullinen eikä välitöntä remonttitarvetta ole, mutta väistämättä sitä tietenkin ajan myötä kehittyy. Jäsenmäärä on tasaisesti vähentynyt ja samoin aktiivit jäsenet.

Lapin työväentalo Rauman Lapissa kaava-alueen reunamilla osoitteessa Hinnerjoentie 15 on Lapin Työväenyhdistys ry:n omistama. Talo on valmistunut vuonna 1948 ja se on kooltaan Satakunnan taloista suurin. Pinta-alan 560 neliötä pitävät sisällään juhlasalin (noin 250 neliötä), pikkusalin, kokoushuoneen, keittiön ja sosiaali-tilat suihkuineen sekä apu-tilat, aulan ja varastot. Yläkerrassa on noin 60 neliön asunto. Tontti on vajaan hehtaarin kokoinen ja pysäköintitilaa on runsaasti. Talon aulan valoisuudesta voisi moni muu työväentalo ottaa oppia: Ulko-ovet on vaihdettu ikkunallisiin ja muistakin huoneista tulee valoa väliseinien yläikkunoiden kautta. Lisäksi ovat värisävyt vaaleat ja valaistus onnistunut. Juhlasali lämpiää öljyllä, pikkusalissa ja kokoushuoneessa on sähköpatterit ja ilmalämpöpumput. Keittiö ja varasto lämpiävät kattosäteilijöiden avulla, aulassa on ilmalämpöpumppu ja sosiaali-tiloissa lattialämmitys. Yläkerran asunto lämpiää

sähköpatterilla, mutta siellä on myös alkuperäinen puulämmitteinen hella, jonka hormit kiertävät lämmityspattereiden kautta. Talo on puurakenteinen ja sitä on hoidettu huolella. Viimeisin perusteellinen remontti valmistui vuoden 2016 lopussa. Töihin on saatu avustuksia, viimeisimpään ELY-keskukselta. Maaseudun kehitysrahaston 45 000 euron avustus oli noin 40% remontin kustannuksista. Talon kulut katetaan vuokraamalla tiloja eri yhdistyksille, yrityksille, seuroille ja yksityisille. Yleishyödyllisten järjestöjen osuus on noin puolet, muiden 30% ja oma käyttö 20% tuloista. Eri käyttökertoja on vuodessa yli 300 ja varsinkin arki-illat ovat kysyttyjä. Tilaisuudet ovat pääosin liikunnallisia, juhlatilaisuuksia, kokouksia ja luentoja. Tuottava oma käyttö muodostuu bingosta ja kirpputoreista. Talon käyttökulut ja velkojen hoito ovat suurimmat menoerät, sillä varsinaiseen toimintaan kuluu vain noin 10% budjetoiduista menoista. Aktiivien määrä yhdistyksessä on johtokunnan lisäksi 7-8 henkeä eli noin 15 on toiminnassa mukana. Varsinaisesti talosta huolehtii 4 hengen talotoimikunta, käytännössä 2 sen aktiivisinta jäsentä. Talo on ahkerassa käytössä ja toiminta selvästi kasvuvaiheessa.

Luvian työväentalo ”Wellamo” sijaitsee Luvian keskustassa osoitteessa Nissintanhua 2. Vuonna 1908 valmistuneen 260 neliön talon omistaa Luvian Työväenyhdistys ry. Oman tontin koko on noin 2000 neliötä. Nimi ”Wellamo” on peräisin raittiusyhdistykseltä, jolta talo on ostettu. Taloa on jatkuvasti remontoitu ja se on nyt erinomaisessa kunnossa. Viimeisimmät remontit ovat olleet vuoden 2014 peltikaton maalaus, vuoden 2015 inva-wc:n rakentaminen ja vuoden 2016 sisämaalaukset. Lämmitysjärjestelmänä on öljy ja ilmalämpöpumppu. Suurena ongelmana on jäsenistön ikääntyminen ja väheneminen.

Nakkilan työväentalo kunnan keskustassa osoitteessa Kirkkokatu 15 on valmistunut vuonna 1911 ja on kooltaan 300 neliötä. Omistajana on Nakkilan Työväenyhdistys ry. Klassinen ”perustyöväentalo” on Museoviraston suojelukohde. Lämmitysjärjestelminä ovat puu ja öljy. Viimeisimmät remontit ovat 30 vuoden takaa ja talon kunto alkaa jo olla heikohko. Katto on vielä kunnossa, mutta ikkunat pitäisi uusida. Taloa käytetään edelleen kokous ja juhlatilanaikin sekä näyttelyihin, mutta talvella se on kylmänä. Tulevaisuus ei näytä hyvältä.

Panelian työväentalo Euran kunnassa osoitteessa Paneliantie 28 on Kiukaisten Sosialidemokraattien omistama. Kiukainen oli itsenäinen kunta vuoteen 2009 saakka. Varsin komea talo on 500 neliömetrin kokoinen ja sijaitsee Panelian kylän

keskustassa. Rakennusvuosi on 1906, mutta myöhemmät ikkunaremontit ovat tehneet talosta uudemman näköisen. Talon käyttö on mitä normaaleinta kokous- ja juhlaikäyttöä ja lisäksi talolla toimi paikallinen kansalaisopisto. Mitään muita uhkia ei ole näköpiirissä kuin jäsenistön liiallinen ikääntyminen ja lähestyvän katto-remontin hinta. Isolla talolla kun on iso katto.

Preiviikin työväentalo sijaitsee noin 12 km länteen Porin keskustasta osoitteessa Kirkkokankaantie 464. Omistajana on Länsi-Porin Sosialidemokraatit ry. Kotisivut löytyvät osoitteesta http://www.porindemarit.fi/fi/porinyhdistykset/lansiporinsosdem/tiedotteet_lpsd.html. Facebookista talo löytyy [osoitteesta](#). Talo on valmistunut vuonna 1914, ja vuonna 2014 valmistui laajennusosa, joka käsittää uuden sisäänkäynnin sekä wc-tilat. Samalla uusittiin kaikki ikkunat. Talon koko on 208 neliötä, tontti on oma ja kiinteistövero 450 € vuodessa. Lämmitys hoituu puukaamiinalla ja sähköllä. Talo on hyväkuntoinen ja sille löytyy käyttöä erityisesti juhliin huolimatta syrjäisestä sijainnista. Salin voi sanoa olevan suorastaan kaunis. Kesäkuun 2017 alussa talolle osunut kiinteistönvälittäjä olisi halunnut myydä tai vuokrata salin ateljeeksi. Tulevaisuudennäkymät talon säilymisen kannalta ovat hyvät, joskin talolla yhdistyksen toiminnan näkökulmasta on enemmän kulttuurihistoriallista arvoa kuin käyttöarvoa. Taloudellisesti talo vie sen minkä tuokin.

Ruosniemen työväentalo sijaitsee Porissa Ruosniemen kaupunginosassa 6,5 kilometrin päässä Porin keskustasta koilliseen osoitteessa Viitakoskentie 5. Omistajana on Ruosniemen Työväenyhdistys ry. Rakennus on valmistunut vuonna 1948 ja sen koko on 325 neliömetriä. Oman tontin koko on 1653 neliötä ja kiinteistövero vuodelta 2017 oli 1449,10 €. Lämmitys toimii sähkön lisäksi ilmalämpöpumpuilla. Alakerran salin, näyttämön, keittiön ja kahvilan lisäksi on yläkerrassa kaksi kerhotilaa. Taloa on huollettu ja korjattu jatkuvasti ja se on hyvässä kunnossa. Peltikatto uusittiin kokonaan vuonna 2015 ja ikkunat on tarkoitus uusida vuonna 2018. Talo on osa tiivistä puutaloyhteisöä ja monipuolisessa käytössä. Niin monilla taloilla ilmenevä tuskailu tulevaisuudesta puuttuu Ruosniemestä täysin.

Vanhankylän työväentalo Ulvilassa osoitteessa Kotoniityntie 9 on Ulvilan Sosialidemokraattien omistama. Rakennusvuosi on 1936 ja 280 neliön talo on useiden remonttien jäljiltä hyvässä kunnossa. Viimeisin sisätilojen remontti tehtiin vuonna 2012 EU:n rahoituksella. Kauempaa tieltä talo näyttää puiselta perustyöväentalolta ja sitähan se tietenkin onkin, mutta ulkoseinät on päällystetty kauniin-

punaisilla mattapintaisilla metallilevyillä. Lämmitysjärjestelmänä on takka, sähköpuhallin ja ilmalämpöpumppu. Sali vetää juhlamuodossa 120 henkilöä. Muina tiloina ovat näyttämö, keittiö, wc, eteinen, vaatesäilytys ja kellari. Oman käytön lisäksi taloa käyttävät mm. eläkkeensaajat, kansalaisopisto, ja pienkiinteistöyhdistys, joiden lisäksi talolla vietetään häitä, syntymäpäiviä, joulujuhlia ja muita yksityisiä tilaisuuksia. Oman tontin koko on 0.7 hehtaaria ja talon ja tien välissä on tasainen noin sadan auton pysäköintialue. Tulevaisuus näyttää jatkuvan entisen kaltaisena, mutta huolimatta yhdistyksen runsaasta jäsenmäärästä on talon hoidosta vastaavien aktiivien määrä pysynyt vähäisenä.

Uusimaa

Antskogin työväentalo itäisessä Raaseporissa osoitteessa Harabackantie 10 on Antskogin Työväenyhdistys ry:n omistama. Noin 300 neliömetrin talo on valmistunut vuonna 1931 ja sitä on jatkuvin remontein pidetty kohtuullisessa kunnossa. Lämmitysjärjestelminä ovat puu ja siirrettävät sähköpuhaltimet. Yhdistyksen oma jäsenistö on käymässä vähiin, mutta vuonna 1997 perustettu Antskogin Kyläseura on talolla ottanut keskeisen ”sisällöntuottajan” tehtävän. Työväentalo oli mm. Teatterikorkeakoulun Suomi 100 vuotta-juhlakiertueen esityspaikkana loppusyksystä 2017. Kyläseura osallistuu nykyään myös talon talkoisiin yhdistyksen ikääntyvän ja vähenevän jäsenistön rinnalla. Näillä edellytyksin talo voi jatkaa eloaan.

Ernestas Folkets Hus sijaitsee runsaat 5 km Porvoon keskustasta pohjoiseen osoitteessa Ernestasintie 137. Omistajana on Ernestas soc.dem. förening r.f. Talo on valmistunut vuonna 1954 ja sen koko on 110 neliötä sisältäen juhlasalin, pienen keittiön, vielä pienemmän tarjoiluhuoneen, eteisen ja sisäwc:n. Peruslämpö hoituu sähköllä, minkä lisäksi eteisessä ja tarjoilutilassa on puukamiinat, keittiössä puuhella sekä salissa öljypuhallin ja ilmalämpöpumppu. Oman tontin koko on 3700 neliötä, eikä Porvoo peri kiinteistöveroaa. Vähäistä tuottoa on muutamista vuokralaisista vuosittain, ja yhteistyö kyläyhdistyksen kanssa tuo myös tilaisuuksia talolle. Suhteellisen hyväkuntoinen talo ei sinänsä ole ongelma, vaan yhdistyksen jäsenmäärän väheneminen ja ikärakenne. Toisaalta talolla on kyläyhdistyksessä toiminnan jatkaja jo valmiina.

Friherrsin työväentalo Vantaalla osoitteessa Vapaalantie 28 on Friherrsin Sosialidemokraattien omistama. Talo on vuonna 1938 valmistunut Elannon myymäläksi, ja yhdistys osti sen tontteineen vuonna 1980. Rakennuksen koko on 193 neliötä ja tontin 727 neliötä. Rakennuksessa on yhdistyksen toimitilojen lisäksi 40 neliön asuinhuoneisto. Talon käyttö on mitä tavanomaisinta: Yhdistyksen kokoukset, Eläkkeensaajien kokoukset, muut kokoukset ja perhejuhlat. Vuonna 2016 olivat tuotot talosta 6400 € ja kulut 4900 €. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkö. Talo sijaitsee keskellä omakotiasutusta. Jäsenistön määrä on laskenut tasaisesti. Johtokunnan oma arvio on, että noin 10 seuraavaa vuotta voivat mennä kuten aiemmatkin, mutta sitten ovat edessä radikaalit ratkaisut: Fuusio toisen yhdistyksen kanssa tai paikan myyminen rakentajalle. Fuusiokaan ei välttämättä pelasta taloa, sillä talkoilla taloa hoitavia puolueen jäseniä ei tunnu löytyvän Vantaalta.

Halkian työväentalo Pornaisten kunnan Halkian kylässä kuuluu Halkian Työväenyhdistykselle. Vuonna 1932 valmistuneen talon osoite on Kalliolantie 4 ja se sijaitsee kylätaajamassa kauniilla mäellä, josta on näkymä Mustijoelle. Juhlasali on noin 80 neliötä, ravintola noin 50 neliötä ja keittiö 30 neliötä. Tontin pinta-ala 0,9 ha. Taloa on jatkuvasti korjattu ja kunnostettu ajan vaatimukset täyttäväksi. Viimeisimmät korjaus- ja uudisrakennuskohteet ovat olleet vesikatto, sähkölämmitys, talonmiehen asunto, lämpöeristykset, seinät ja niiden pintakäsittelyt, wc-tilat, kaikkien ikkunoiden uusiminen 3-kertaisiksi ja vanhojen pystyuunien korjaaminen. Talolla on tavanomainen käyttäjäkunta kokouksista juhliin ja urheilijoista eläkeläisiin. Jäsenistö uusiutuu kohtuullisesti ja tulevaisuus näyttää valoisalta.

Hamarin työväentalo Porvoossa osoitteessa Hamarintie 22 kuuluu Hamarin ja Gammelbackan Demareille. Kotisivu on osoitteessa hamarigammelbacka.sdp.fi. Facebook-sivu <https://www.facebook.com/julkinenHTY/>. Facebook-sivu talon markkinointiin on <https://www.facebook.com/HamarinTyovaentalo/>. Talon rakennusvuosi on 1906 ja lämmitettävä pinta-ala 450 neliötä sisältäen salin, näyttämön, kahvion, keittiön, 2 kerhohuonetta, eteisen, 3 kpl wc:tä, suihkun ja talonmiehen asunnon. Lämmitys toimii maakaasulla ja ilmalämpöpumpulla. Talon kunto on hyvä ja tontti on oma, mutta pysäköintimahdollisuuksien näkökulmasta arvioituna tontti saisi olla suurempi. Kiinteistövero ei ole. Porvoon keskusta on matkaa 5 km. Tämän vuosituhannen korjaustyöt antavat hyvän läpileikkauksen siitä, millä tavoin yli sadan vuoden ikäisistä puisista työväentaloista yleensäkin on huolehdittava: On uusittu salin lattia, näyttämö ja esirippu, uusittu keittiö ja eteistilat, rakennettu suihku, lisätty yläpohjan lämmöneristystä, uusittu seinien ulkovauraus ja samalla lämmöneristys, maalattu katto, uusittu talonmiehen asunnon suihku-

wc-tilat, uusittu lämmitysjärjestelmä kokonaisuudessaan ja aloitettu autotallin kosteusvaurioisen seinän korjaus. Yhdistyksen oma toiminta talolla on koostunut normaaleista kokouksista, myyjäisistä, kirpputoreista ja vapaamuotoisista tapaamisista talolla. Kaksikielisen yhdistyksen ollessa kyseessä voitaisiin viimemainittu tapaamiset ruotsalaisen Folkets Hus –terminologian mukaan nimetä ”bara vara”-toiminnaksi. Muita käyttäjiä ovat viime aikoina olleet kansalaisopisto, eläkeläisjärjestöt, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden juhlat, kunnallisjärjestö ja Itä-Uusimaan TSL. Talonpitoon on avustuksia saatu, viimeksi vuonna 2016 Kotiseutuliitolta 32 000 €. Yhdistys on keskeinen osa porvoolaista sosiaalidemokratiaa ja yhdistyksen puheenjohtaja toimii myös kunnallisjärjestön puheenjohtajana. Tulevaisuus näyttää lyhyellä aikavälillä hyvältä, mutta pidemmällä aikavälillä on epävarmuutta siltä osin, riittääkö aktiiveja talosta huolehtimaan.

Hyvinkäänkylän työväentalo sijaitsee Hyvinkään keskustasta noin 4 km länteen osoitteessa Työväentalonkuja 5. Omistajana on Hyvinkäänkylän Työväenyhdistys ry. Vuonna 1909 valmistunut 470 neliön talo on klassisen kaunis perustyöväentalo tasaisella ja tilavalla tontilla. Tontti on oma ja kooltaan 6491 neliötä. Kiinteistövero vuodelta 2017 on ollut 2377,14 €. Talon tilat ovat sali, puffetti, keittiö, näyttämö, yläkerran kokoushuone, vuokralla oleva talonmiehen asunto ja kevytrakenteinen talousrakennus. Merkittävimmit viime aikojen remontit ovat olleet eteisen, wc-tilojen ja puffetin korjaukset, sähköjärjestelmän ja alakerran ikkunoiden uusiminen ja ilmalämpöpumpun asennus. Katto on uusittava noin 5-10 vuoden sisällä ja yläkerran ikkunat jo aiemmin. Talon käyttökin on viime aikoina ollut ”perustyöväentalon” toimintaa: omia kokouksia ja ulkopuolisille vuokraamista. Rakenuksen kunto on kohtalainen, mutta jäsenistön uusiutuminen heikkoa.

Jokelan työväentalo sijaitsee Tuusulan kunnassa Jokelan taajamassa osoitteessa Siljalantie 2. Kyläkeskukseen on matkaa noin 1 km. Talon omistaa Jokelan Ty ry. Kotisivujen osoite on <https://jokelandemarit.yhdistysavain.fi/>. Noin 400 neliön talon rakennusvuosi on 1920, ja se on peruskorjattu 1980-luvun alkuvuosina. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkölämmitys. Oma tontti on kooltaan 3900 neliötä. Oma käyttö on kokouksia, juhlia ja kirpputoreja. Keskeisin vuokralainen on Jokelan Karjalaisten Kesäteatteri, jonka lisäksi taloa on vuokrattu yksityisten henkilöiden juhliin, tuote-esittelijöille sekä näyttelyille. Tulot ja menot ovat viime vuosina olleet tasapainossa. Vuoden 2016 suurin menoerä oli sähkölasku 2600 €. Talon kunto on tällä hetkellä välttävän ja tyydyttävän rajamailla. Isoja remontteja on edessäpäin, mm. alapohjan tuuletusta olisi lisättävä. Lyhyellä tähtäyksellä tilanne

näyttää hyvältä, sillä kesäteatteri on jo tehnyt varauksen seuraavalle kesälle ja kuntavaaleissa yhdistys sai uusia nuoria aktiivijäseniä.

Karjaan työväentalo Raaseporin kaupungin keskustaajamassa osoitteessa Kauppiankatu 22 on Karjaan Sosialidemokraattisen Yhdistyksen omistama. Kotisivut ja muu tiedottaminen löytyvät Facebookista haulla ”Karjaan työväentalo”. Talon koko on 695 neliötä ja se on kohtuullisessa kunnossa. Oman tontin koko on 2034 neliötä. Haittana on taloon päin viettävä asfaltoitu piha, joka pitää talon perustan kosteana. Kotiseutuliitto on myöntänyt salaojitukseen 15 000 euron avustuksen, mutta päätös sen käyttämisestä oli syksyllä 2017 vielä tekemättä, koska avustus ei tule riittämään tarvittaviin töihin ja yhdistyksen talous on muutenkin mm. veloilla rasitettu. Talo sijaitsee poliittisen toiminnan kannalta edullisella paikalla ja yhdistyksessä on runsaasti aktiivista toimintaa ja tekijöitä, joten tulevaisuus näyttää hyvältä, jos vain heikosti hoidettu talous saadaan tasapainoon. Tähän näyttää nyt olevan edellytyksiä, kun yhdistyksen ylintä johtoa alkukesällä 2017 vaihdettiin ylimääräisessä kokouksessa.

Karjalohjan työväentalo sijaitsee Lohjan kaupungissa osoitteessa Karjalohjantie 281 kauniilla männikköisellä etelärinnetontilla. Pihalta on näkymä pienelle Särkijärvelle. Tontti koostuu kolmesta erillisestä kaavaan merkitystä alueesta ja on yhteispinta-alaltaan 6704 neliömetriä. Talon valmistumisvuosi oli 1909 ja sitä laajennettiin 1980-luvulla uudella ravintolaosalla ja nykyaikaisilla saniteetitiloilla, jotka tulivat talon itäpäädyn saumattomaksi jatkoksi. Lisäksi on ulkovuoraus, vesikatto ja ikkunoiden ulkopokat uusittu. Talo on hyvässä kunnossa. Salin osalta lämmitys hoituu puu- ja sähkölämmityksellä. Yläkerran asunnossa on sähkölämmitys ja talon muitten osien lämmitys hoituu vesikiertoisella öljylämmityksellä, jota ilmalämpöpumppu vielä tukee. Neljä eri lämmönlähdettä pelaavat hienosti yhteen. Ja sitten se järkytys: Jäsenet ovat käymässä vähiin, loppumassa.

Lepsämän-Lintumetsän työväentalo Nurmijärven Klaukkalassa osoitteessa Ilo-lanmäki 7 on Lepsämän-Lintumetsän Sosialidemokraattien omistama. Kooltaan noin 50 neliön talo on valmistunut 1920-luvun jälkipuoliskolla ja käsittää salin ja talonmiehen asunnon. Pihalla on lisäksi saunarakennus takkatupineen. Talo lämpiää suoralla sähkölämmityksellä, ja sen kunto on tyydyttävä. Viimeisin Kotiseutuliiton avustus on saatu vuonna 2015. Talon haittatekijöinä ovat sen syrjäinen sijainti, ulkopuolisten vuokralaisten niukka määrä ja omistavan yhdistyksen jäsenistön raju väheneminen. Syksyllä 2017 näytti talon tulevaisuus varsin huonolta.

Lohjan Immulan työväentalo Lohjalla osoitteessa Immulantie 24 on jo tiensä päässä. Vuonna 1934 valmistuneen talon kunto on vielä välttävä ja piha hyvä tasainen työväentalon piha, mutta jäsenet ovat kaikonneet.

Lohjan Työväentalo Lohjan keskustassa torin varrella osoitteessa Kalevankatu 1 kuuluu Lohjan Työväenyhdistykselle, jonka kotisivut ovat xx yy. Ison 629 neliön talon ydinosa valmistui vuonna 1906. Rakennusta on laajennettu moneen otteeseen ja 1990-luvun alkupuolen perusteellinen kunnostus antoi sille ikäänsä modernimman ulkoasun. Suojelupäätöksestä yhdistys kieltäytyi. Juhlasaliin mahtuu 140 henkilöä, kahvion puolelle 40-50. Keittiö on täydellisesti varustettu. Käytettävissä on invaluiska ja inva-wc. Yläkerran kokoushuoneeseen mahtuu 30-40 henkilöä. Tontilla on paikoitustilaa noin 20 autolle, ja talolla on runsaasti käyttäjiä Lohjan kaupungista alkaen. Talo on kaikin puolin elävän ja toimivan yhdistyksen hallinnoima. Lyhytaikaisille vuokralaisille annetaan eri taloilla yleensäkin hyvin erilaisia ehtoja ja sääntöjä. Näistä Lohjan työväentalon **säännöt vuokralaisille** kelpaavat hyväksi esimerkiksi: ”Käyttäjä on vastuussa työväentalon kiinteästä ja irtaimesta omaisuudesta vuoronsa aikana. Tilaa käytettäessä on paikalla oltava tästä vuorosta vastaava henkilö. Jos tilaisuus vaatii viranomaisten luvan, siitä vastaa vuokraaja. Kunkin tulee korjata aiheuttamansa epäjärjestys sekä siistiä jälkensä vuokranantajan ohjeiden mukaisesti. Salin lattiaa on varjeltava tarpeettomalta kulltavalta käytöltä ja tarvittaessa suojattava. Pyroteknisten tuotteiden käyttö talon tiloissa on kielletty. Käyttövuoron aiheuttamat huonekalujärjestelyt suorittaa tilan käyttäjä. Käyttövuoron jälkeen huonekalut tulee asettaa niille kuuluville paikoilleen. Tupakointi on sisätiloissa kielletty. Vuokraaja vastaa myös piha-alueen siistimisestä tilaisuuden jälkeen (mm. tupakantumpit). Tilasta poistuttaessa on huolehdittava siitä, ettei mitään sähkölaitteita ole kytkettyinä, että kaikki ikkunat ja ovet ovat suljettuina ja että vuorosta vastaavan henkilön poistuttua ketään ei jää tilaan. Käyttövuoron varaaja saa avaimen kuittausta vastaan työväentalolta. Samalla tulee esittää kuitti vuokran maksamisesta yhdistyksen pankkitilille tai vuokra on maksettava käteissuorituksena avaimen luovuttamisen yhteydessä. Avainta ei saa luovuttaa muille. Avain tulee palauttaa välittömästi käytön jälkeen. Peruutusmaksut: 25% vahvistetusta tilavuokrasta, mikäli peruutus tehdään 1-3 viikkoa ennen tilaisuutta, ja koko tilavuokra, mikäli peruutus tehdään myöhemmin kuin seitsemän päivää ennen tilaisuutta.” Tähän ei paljoa ole lisättävää.

Loviisan työväentalo Loviisassa noin 1,5 km länteen ydinkeskustasta osoitteessa Pernajankatu 4 on Loviisan Sosialidemokraattisen Kunnallisjärjestön omistuksessa. Talo on valmistunut vuonna 1910 ja on 1990-luvun alun peruskorjauksen jäljiltä edelleen hyvässä kunnossa. Salin lattia uusittiin vuonna 2016. Talon koko on vajaat 200 neliötä, josta sali 112 neliötä, eteinen 25 neliötä ja keittiö 35 neliötä. Tontti on oma. Jonkun verran on ollut maksavia ulkopuolisia käyttäjiä, mutta pääosin talo on ollut kunnallisjärjestön omassa käytössä. Loppuvuonna 2017 järjestön syyskokouksessa oli entistä selkeämmin esillä talon mahdollinen myynti. Puheenjohtajan mukaan pääsyynä on järjestön ikärakenne ja talkooväen puute. Tuloja pitäisi saada 50-100% lisää, jotta talous saataisiin tasapainoon.

Myrskylän työväentalo Kumismäentiellä on Myrskylän Sos.dem. Yhdistyksen omistama. Korkea ja kookas talo on valmistunut vuonna 1927 ja tunnettu vuosikymmeniä Myrskylä Kinona. Elokuvatoiminnan loputtua talo on toiminut mm. bingon ja Puolustusvoimien sotaharjoitusten tukikohtana. Salin lisäksi talolla on muitakin kokoustiloja ja mm. sauna.

Mäntsälän Sälinkään työväentalo ”Rientola” on siirtynyt Mäntsälän Sos.Dem. Työväenyhdistys ry:lle vuonna 2013 puretulta paikalliselta yhdistykseltä. Talo sijaitsee Mäntsälän kunnan keskuksesta noin 10 km pohjoiseen Sälinkään kylän itäpuolella osoitteessa Suojärventie 29. Oman tontin koko on 5090 neliömetriä. Talo valmistui alun perin vuonna 1938, mutta sai uuden muodon vuoden 1976 tulipaloa seuranneessa peruskorjauksessa. Talon koko on 280 neliötä käsittäen juhlasalin, tarjoilukeittiön, eteis- ja saniteettitilat sekä talonmiehen asunnon. Pihan ulkorakennuksessa on mm. sauna. Lämmitysjärjestelmänä on sähkö. Taloa vuokrataan yksityisille ja yhteisöille juhlatilaksi. Alkamassa on usean vuoden kestoiseksi suunniteltu remontti, johon syksyllä 2017 haettiin korjausavustusta Kotiseutuliitolta. Asunto-osassa aloitettu saneeraus paljasti kosteusvaurioita, jotka sekä nostavat remontin hintaa että viivästyttävät vuokratulojen palautumista.

Nummelan työväentalo Vihdin kunnan Nummelan taajamassa kuuluu Nummelan Työväenyhdistys Elo ry:lle. Osoite on Pisteenskaari 3. Talon rakennusvuosi oli 1908, ja viimeisimmät laajennukset ja remontit olivat vuosina 1970 ja 1986. Tontti on oma. Talo tunnetaan laajalti ”Veikko Helteen talona”. Rakennuksen koko on 700 neliötä käsittäen salin, kahvion, keittiön, eteisaulan, saniteettitilat, kokoushuoneen sekä alakerran saunatilat. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämpö vesikiertopattereina. Talo on poikkeuksellisen ahkerassa käytössä, lähes päivittäisessä. Oman

runsaan käytön lisäksi ovat taloa viime vuosina käyttäneet Vihdin sos.dem. kunnallisjärjestö, Metallin ja Paperin osastot, Vihdin Retkeilijät ry, TSL, TUL, Vähäkyläsäätiö, Vihti-Gymin zumba, Hiiden Opiston kansantanssit, Länsi-Uudenmaan Musiikkiopisto, Nummelan kisaajat ry, Nummelan tarmo, Vihdin työttömät ry, Maanmittauslaitos, Nummelan Eläkkeensaajat ry (kymmeniä tilaisuuksia/vuosi), Musiikkileikkikoulu, konsertit, kuorot, syntymäpäivät, häät, tanssikurssit, tanssikoulu (kymmeniä kertoja/vuosi), Itämainen tanssi, Pilates, Huutokaupat, huonekalu-, nahkatakki-, ja taulukauppiat jne. Ja näin näyttää jatkuvan tulevaisuudessakin. Yhdistyksen jäsenistö on runsas ja aktiivinen.

Nummen työväentalo ”Rientola” Lohjan kaupungin Nummen taajamassa osoitteessa Rientolankuja 6 on Nummen Työväenyhdistyksen omistama. Yhdistyksen sivujen osoite on <http://nummentyovaenyhdistys.yhdistysavain.fi>. Tyylipuhdas perustyöväentalo on valmistunut vuonna 1907 ja sitä on laajennettu jo vuosina 1911 ja 1925. Talon koko on noin 270 neliömetriä. Lämmitys toimii suoralla sähköllä ja kahdella ilmalämpöpumpulla. Tarkoituksella säästää lämmityskustannuksissa tehtiin jokin aika sitten päätös halkolämmityksen palauttamisesta. Palotarastaja on kuitenkin vaatinut piippujen hormit muurattaviksi uudelleen, mihin työhön yhdistykseltä ei toistaiseksi ole löytynyt varoja. Talo on hyväkuntoinen ja sisältäkin tyylikäs, mutta tilojen varaustilanne on pysynyt heikkona lähistön kilpailuviin seurantaloihin verrattuna. Syyt tähän ovat harvinaisen selvästi edelleenkin vuoden 1918 tapahtumat. Yhdistyksen omistukseen siirtyi 1990-luvulla myös Nummen työväentalosta kymmenisen kilometriä pohjoiseen osoitteessa Leppäkorventie 1022 sijaitseva vuonna 1910 valmistunut **Leppäkorven työväentalo**, joka kuitenkin 30 vuodeksi on vuokrattu Leppäkorven-Järvenpään kyläyhdistykselle. Käytöstä ei peritä vuokraa, mutta sopimuksen mukaan kyläyhdistyksen on pidettävä talo kunnossa. Näin on tapahtunutkin, ja vireästi toimivassa talossa on Nummen Ty:n suostumuksella tehty useita remontteja.

Nurmijärven Kiinteistö (KY) Punatorppa on Nurmijärven Sosialidemokratien omistama osoitteessa Punamullantie 9 sijaitseva kookas vuokratalokiinteistö, jossa yhdistyksellä on 205 neliön kokoustilat. Asuntoja kiinteistöyhtiössä on 43 kappaletta, yhteensä 2307 neliön verran. Koko talon pinta-ala on 3343 neliömetriä ja tontin 4986 neliömetriä. Yhdistys omistaa talon sataprosenttisesti, ja yhdistyksen tulot koostuvat pääasiallisesti asuntojen vuokrista. Elementtirakenteinen talo on valmistunut vuonna 1976, jonka jälkeen on vuonna 2003 uusittu ikkunat ja vuonna 2016 rakennettu hissit. Putkiremontti on edessä vuosina 2018-2020. Talon ja yhdistyksen tulevaisuus näyttää tasaisen valoisalta.

Otalammen työväentalo sijaitsee Vihdissä osoitteessa Ratatie 13. Omistajana on Otalammen Työväenyhdistys ry. Kotisivut ovat otalammentyovaentalo.fi. Talo on valmistunut vuonna 1934, ja sen tilat ovat juhlasali, näyttämö, kahvio, keittiö, kokoushuone, sauna ja talonmiehen asunto. Tilat ovat viihtyisät ja talon kunto kaikkiaan hyvä. Talo lämpiää öljyllä, kolmella halkolämmitteisellä pönttöuunilla, sähköpattereilla ja ilmalämpöpumpulla. Viimeisimmät remontit ovat olleet kahvion ikkunoiden korjaus, alapohjan tuuletuksen parantaminen, liittyminen vesi- ja viemäriverkkoon, vesirännien ja syöksytorvien uusiminen, kattosillan rakentaminen piippujen väliin, lapetikkaiden uusiminen, invaluisikan rakentaminen, ulkomaa-laus, salin lattian kunnostus, kokoushuoneen kosteusvaurioiden korjaus, kokoushuoneen panelointi ja lattian kunnostus, ikkunoiden kunnostus ja maalaus, julkisivujen korjaukset, näyttämön lattian kunnostus, lämminvesivaraajan ja ilmalämpöpumppujen hankkiminen ja asennus sekä kylmiön hankkiminen. Lisäksi on salin lattia äskettäin hiottu ja vahattu. Talo mahdollistaa poliittisten tilaisuuksien järjestämisen, mutta toisaalta talon hallinnointi ja remontointi vievät suurimman osan yhdistyksen resursseista. Vuokratuotot kattavat noin 105-140% kiinteistön kiinteistä kuluista ennen veroja. Yhdistyksessä haaveillaan kunnan demaritoimintojen yhdistymisestä ja työväentalojen yhtiöittämisestä/säätiöittämisestä ja hallintojen yhdistämisestä, joka helpottaisi talojen hallinnointia.

Palojoen työväentalo sijaitsee Nurmijärven kunnassa osoitteessa Palojoentie 278. Omistajana on Palojoen Sos.dem. Työväenyhdistys ry. Talon koko on 270 neliömetriä käsittäen salin, näyttämön, ravintolan, keittiön, wc-tilat, eteiset sekä yläkerran kaksi huonetta, jotka on vuokrattu asuntona. Talolla on vankka ja edustava graniittiperustus. Tontti on 930 neliömetriä ja kiinteistövero vuonna 2017 301,80 euroa. Lämmityksenä on sähkö, öljylämmiteinen puhallin ja ilmalämpöpumppu. Talo on sisältäkin hyväkuntoinen, viihtyisä ja terveen talon tuoksuinen. Tiloja käytetään omiin kokouksiin, TSL:n toimintaan, yksityistilaisuuksiin ja Palojoen Kyläyhdistyksen kokouksiin. Salin ikkunasta näkyy Aleksis Kiven syntymäkotia. Jäsenistön ikärakenne on vanhentunut tasaisesti ja jäsenmäärä huvennut.

Pornaisten Laukkosken työväentalo sijaitsee Pornaisten kunnassa osoitteessa vanhatie 2. Omistajana on Pornaisten Laukkosken Työväenyhdistys ry. Talo on valmistunut vuonna 1908 ja on kooltaan noin 300 neliömetriä. Putkiremontti on tehty vuonna 2015 ja salaojaremontti vuonna 2017. Lämmitys tapahtuu sähköpattereilla- ja puhaltimilla sekä kahdella pönttöuunilla ja keittiön puuhellalla. Lisäksi taloon on tulossa kolme ilmalämpöpumppua. Keittiö on täysin varusteltu astioita

myöten. Oman tontin koko on 1760 neliötä. Tiloja on vuokrattu tasaiseen tahtiin eri tilaisuuksille, ja näin näyttää olevan jatkossakin. Pitkään jatkunut yhdistyksen jäsenmäärän lasku on pysähtynyt ja tulevaisuus näyttää hyvältä.

Rekolan työväentalo Vantaalla osoitteessa Rekolantie 43 keskellä Rekolan kylää on Rekolan Työväentalosäätiön omistama. Talo on valmistunut vuonna 1948 ja isompia remontteja on tehty viimeksi vuosina 1999 ja 2014. Kaksikerroksisen talon pinta-ala on 440 neliötä ja oman tontin 0,2031 hehtaaria. Ensimmäinen kerros on betonia ja toinen kerros puuta. Maalämpöön siirryttiin vuonna 2014. Alakerran 36 neliön asunto ja 110 neliön työtilat on vuokrattu ulkopuolisille ja yläkerran sali toimii alueen asukkaiden, seurojen ja yhteisöjen juhla- ja tapahtumakäytössä. Säätiön taustalla olevan sosialidemokraattisen yhteisön ikärakenne on jatkuvasti kehittynyt vanhenevaan suuntaan, mikä tuo tulevaisuuteen epävarmuutta.

Sammatin työväentalo Lohjalla osoitteessa Werlanderintie 72 on Sammatin Työväenyhdistyksen omistama. Valmistumisvuosi oli 1907 ja neliöitä on 190. Talon kunto on heikko, ja se on viime vuodet ollut vuokrattuna taiteilijan ateljeeksi. Paaluuta kokous- ja juhlatilaksi tuskin on. Iso ja tasainen piha kyllä riittäisi kymmenien juhlijoiden autoille.

Strömforsin työväentalo itäisessä Loviisassa noin 500 metriä Strömforsin ruukilta osoitteessa Forsellesintie 2 on Strömforsin Työväenyhdistyksen omistama. Kotisivut ovat www.strömforsintyöväentalo.fi/lehti/. Taloa on remontoitu ja laajennettu useaan otteeseen ja se on hyvässä kunnossa. Rakennuksen koko on 450 neliötä ja oman tontin noin 2500 neliömetriä. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkö. Talon käyttö on mitä tavanomaisinta työväentalon käyttöä: kokouksia ja juhlia. Vuokratulot kattavat kulut ja pienehköt remontit. Säännöllinen vuokra asunnosta on tulo rakenteen keskeinen tekijä. Jäsenrakenteeltaankin talo eli sen omistava yhdistys on Uudenmaan keskiarvoa: Noin 60 jäsentä, joista 10 aktiivista.

Tikkurilan Ty:n kokoustila ”Tikso-kellari” Vantaalla osoitteessa Unikkotie 17 on kooltaan noin 300 neliötä. Yhdistyksen talohanke entisen työväentalon tontille valmistui vuonna 1970. Koko rakennuksen pinta-ala on 1000 neliötä, josta suurin osa on jo alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuokrattu pois. Tikkurilan Ty on vuonna 1990 perustanut Tikkurila-säätiön, jolle yhdistyksen omaisuus on siirretty.

Tilassa järjestetään runsaasti Ty:n kokouksia, järjestötapahtumia ja juhlia pitkin vuotta. Tilaa on harkitusti vuokrattu myös ulkopuolisille.

Tolkkisten työväentalo vajaan kymmenisen kilometriä Porvoon keskustasta lounaan suuntaan osoitteessa Taistontie 6 on ydinosaltaan valmistunut vuonna 2016. Vuosituhannen vaihteen jälkeen talon omistaneen Tolkkis Arbetarföreningin voimat alkoivat loppua ja talo myytiin vuonna 2009. Nykyinen omistaja on Kannatusyhdistys Tolkkis Folkets Hus ry, Stödföreningen för Tolkkis Folkets hus rf. Talo on nyt käytännössä kylätalo, jonka hallinnossa sosialidemokraatitkin ovat edelleen mukana, mm. yhdistyksen puheenjohtajana. Jäseniä oli vuoden 2017 lopulla noin 160, joista pääosa yksityishenkilöitä kylältä ja joitain yhdistyksiä, kuten Borgå svenska socialdemokrater, palokunta, Martat ja palloseura. Kotisivut löytyvät osoitteesta www.tolkkistalo.fi. Omistuspohjan laajentaminen toi talolle voimakkaan piristysruiskeen. Äskettäin on mm. keittiö uusittu ja suurennettu ja siirrytty kaukolämpöön. Suunnitelmana on remontoida juhlasali vuonna 1919.

Hyrylän Torppa toimii **Tuusulan Demarit ry:n** työväentalona osoitteessa Koskelantie 4. Sivut löytyvät osoitteesta www.hyrylantorppa.fi ja <https://www.facebook.com/hyrylantorppa>. Talon ydinosana oleva vuonna 1880 valmistunut torppa ostettiin vuonna 1903, ja taloa on sen jälkeen laajennettu ja remontoitu useasti. Tällä vuosituhannella on pihavarasto uusittu vuonna 2004. Keittiötä laajennettiin vuonna 2013 ja samassa yhteydessä tehtiin inva-wc ja pukeutumistilat sekä erillinen wc näyttämön taakse. Talon tilat ovat juhlasali, näyttämö pukeutumistiloilla ja wc:llä, ravintola, keittiö, inva-wc, wc 4 kpl, toimisto, kirjasto, talonmiehen asunto, yläkerran asunto, kellari, lämpökeskus, sauna, arkistihuone, kylmävarasto, lämmin varasto sekä maakellari. Yhdistyksen käytössä olevat tilat ovat 570 neliötä ja asunnot 100 neliötä. Oman tontin koko on 6500 neliötä. Omana käyttönä ovat jäsen- ja yleisötilaisuudet n. 15 vuodessa, vaalitoryhmät ja toimikunnat 10-20 tilaisuutta, bingo n. 35 kertaa vuodessa, ammattiosastot 10 tilaisuutta, Tuusulan Sos.dem. Kunnallisjärjestö 5-10 tilaisuutta, Tuusulan Eläkkeensaajat n. 32-34 tilaisuutta, Hyrylän Seudun Omakotiyhdistys n. 10 tilaisuutta, muut yleishyödylliset yhdistykset 10 tilaisuutta, perhejuhlia n. 20-30 kertaa vuodessa ja myyntinäytteilyitä n. 15 kertaa. Torpalta hoidetaan myös noin 20 kasvimaapalstaa ns. alatontilta. Tulorakenteena ovat asuntovuokrat n. 10 000 €, yleisten tilojen vuokrat n. 33 000 €, tarjoilutuotot n. 4 300 €, nuorten työllistämisavustus n. 1000 €, muut vuokrat n. 300 €, liinavuokrat n. 1000 €, kiinteistöveroavustus 4 000 €, yhteensä noin 53 000 €. Menoina ovat talonmiehen palkat ja sotut 21 500 €, nuorten palkat ja sotut 2 400 €, lämmitysöljy ja sähkö 9 000 €, vesi ja jätehuolto 3 500 €, vakuutukset 1 600 €,

ympäristöhoito, vuosikorjaukset ja kulutustavara 5 200 €, tarjoilukulut 1 900 €, markkinointi 1 100 €, kiinteistövero 4 000 €, puhelin 600 €, liinojen pesukulut 900 €, lumenauraus 1000 € ja akvaario 300 €, yhteensä 53 000 €. Hyväkuntoinen talo sijaitsee ydinkeskustan kupeessa ja kunnantalolle on matkaa 500 metriä. Talo koetaan kunnassa menestyneen sosialidemokratian ytimenä. Energinen taloyhteisö on siivittänyt Tuusulan Sosialidemokraatit Tuusulan suurimmaksi valtuustoryhmäksi ja pormestaripuolueeksi. Viimeisimpien 50 vuoden aikana yhdistyksellä on ollut kaksi kansanedustajaa ja maakuntavaltuuston vaaleihin on jo valmiina läpi menevä ehdokas. Jäseniä on vajaat 200, joista aktiiveja noin 80-100. Lähitulevaisuuden uhkina ovat Veripalvelun paluu seurakuntakeskuksen remontoituihin tiloihin, häitten väheneminen ja huutokauppojen loppuminen.

Työväentalo Puistola Vihdissä osoitteessa Raasakankuja 1 on Vihdin Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama Uudenmaan suurin puinen työväentalo, joka keuhalla 2017 pidetyssä työväentalojen ”kauneuskilpailussa” ainoana punaiseksi maalattuna pääsi viiden talon loppusuoralle. Talon koko on noin 500 neliömetriä ja lisäksi yläkerta 60 neliömetriä. Talo siis häviää neliöissä Hyrylän Torpalle, mutta komea talo voittaa kuutioissa. Valmistumisvuosi on 1925 ja tontin koko 3000 neliötä. Taloa on jatkuvasti remontoitu ja se on hyvässä kunnossa. Parin viime vuoden aikana on sisäpintoja uusittu ja vuonna 2017 on pääovelle tehty uudet raput ja peltikatto maalattu. Lämmitysjärjestelmänä ovat sähkö, ilmalämpöpumput ja osittain öljypuhallus. Tiloina ovat alakerran eteis- ja wc-tilat, juhlasali, kahvio, keittiö, näyttämö ja toimistotilat. Yläkerrassa on talonmiehen asunto ja varasto, kellarissa varasto ja kylmäkellari. Oman intensiivisen käytön lisäksi tiloja käyttävät Vihdin Quickstep 5 iltaa/viikko ja eläkeläisjärjestöt 2 kertaa/viikko. Viikonloput ovat varattuina häille, hautajaisille, syntymäpäiville, pikkujouluille ja muille juhlille noin 45 vkl/vuosi. Talon tulevaisuus näyttää hyvältä, jos talkoolaiset vain jaksavat.

HELSINKI

Haagan Ty:n toimitilat Helsingin keskustasta noin 6 km pohjoiseen osoitteessa Yhdistystie 1 valmistuivat vuoden 1990 alussa entisen työväentalon tontille. Noin 450 neliön tilat ovat yhdistyksen rakennuttamaan Asunto Oy. Haagan Martinkallioon kuuluva erillinen rakennus. Tiloilla oli runsas ja hyvää vuokraa maksava käyttäjäkunta vuosina 1990-2003, mutta sitten useat lähes yhtäaikaisten tekijät

muuttivat tilanteen; mm. viereinen ahtaissa tiloissa toiminut ala-aste sai omat riittävät tilat itäisempään Helsinkiin siirtyneeltä Haagan Norssilta, eikä uutta säännöllistä päiväkäyttöä tiloille löytynyt. Pelkkään omaan käyttöön liian edustavat tilat vuokrattiin kahdelle yritykselle, ja yhdistys vetäytyi miettimään tilannetta noin 700 metrin päästä ostettuun liikehuoneistoon. Mietintä jatkuu edelleen, mutta Yhdistystien tiloja ei olla myymässä, sillä yhdistys sai tien nimen lahjaksi talon tiloja käyttäneeltä Haagan kauppalalta tämän sulautuessa Helsinkiin vuonna 1945. Enemmänkin mietitään tulevaa paluuprojektia.

Helsingin työväentalo Paasitorni osoitteessa Paasivuorenkatu 5 A on Helsingin Työväenyhdistys ry:n omistama. Osoitteesta www.paasitorni.fi löytyvät talon perustiedot. Talon ydinosaa on valmistunut vuonna 1908 ja laajennukset vuosina 1925, 1955 ja 2012. Viimemainittu laajennus, eli uusi hotelliosa, sisälsi myös vuoden 1955 laajennusosan perusteellisen remontin toimistotalosta osaksi hotellia. Hienon ja ydinosiltaan huolella entisöidyn talon pinta-ala on noin 21000 neliömetriä ja tilavuus noin 95000 kuutiometriä. Rakennusmateriaalina ovat graniitti ja tiili. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämpö. Talo pitää sisällään noin 30 hyvin erikoista kokoustilaa, 4 ravintolaa, hotellin ja toimistotiloja. Rannan puolella on vielä viides ravintola, uiva ”Meripaviljonki”. Tulot koostuvat lyhyt- ja pitkäaikaisista vuokratuotoista. Menorakenteena ovat pääomakulut (poistot+korot) noin 45%, henkilöstökulut noin 20%, kiinteistön hoitokulut noin 20% ja muut kulut noin 15%. Oman tontin koko on 3973 neliötä ja kiinteistövero 122 183 €. Talon ylläpitäjäyhteisönä toimii noin 40 jäsenjärjestöä ja tulevaisuus vaikuttaa valoisalta.

Käpylän työväentalo Helsingissä osoitteessa Vipusentie 19 on Eläkkeensaajien Keskusliiton omistama. EKL ry:n sivuilta www.elakkeensaajat.fi löytyy tietoa talostakin. Talon rakennusvuosi oli 1926 ja se remontoitiin perusteellisesti vuosina 1997-2000. Lämmitysjärjestelmänä on öljylämmitys. Rakennuksen koko on 730 neliötä ja kaupungin vuokratontti 1849 neliötä. Kiinteistövero on 2161 €. Tiloina ovat juhlasali, näyttämö, 2 pientä kokoustilaa, sauna ja saunatupa sekä talonmiehen asunto. Liiton omat yhdistykset kokoontuvat talolla päivisin ja muutoin tiloja vuokrataan ulkopuolisille käyttäjille juhla-, kokous- ja koulutustilaisuuksiin. Tällä hetkellä näyttää siltä, että toiminta tulee pitkään jatkumaan entiseen tapaan.

Tapanilan työväentalo Helsingissä osoitteessa Sompiontie 4 on Tapanilan työväenyhdistys ry:n omistama. Kotisivu on osoitteessa www.tapanila.sdp.fi. Talo on valmistunut vuonna 1924 ja sitä on useamman kerran perusteellisesti remontoitu,

viimeksi julkisivumaalaus ja –kunnostus vuonna 2013 ja wc-remontti vuonna 2015. Talon koko on 480 neliötä ja sen tiloina ovat juhlasali, näyttämö, eteinen, wc-tilat, kahvila, keittiö, kaksi kokoushuonetta, varastotilaa ja yläkerran asunto. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämpö. Oman tontin koko on 814 neliötä ja kiinteistövero noin 1500 €. Yhdistyksen oman käytön lisäksi taloa käyttävät Eläkkeensaajat, Kotien Puolesta ry ja harrastajateatteri Tapanilan Työväen Näyttämö, joiden lisäksi taloa vuokrataan muihin kokouksiin ja juhliin. Yläkerran asunto on vuokralla. Talon tuotot ja kulut ovat kumpikin vuosittain noin 20 000 €. Tulevaisuus vaikuttaa vuosi vuodelta yhä epävarmemmalta, sillä yhdistyksen vapaaehtoisten ikä on jo korkea. Parhaillaan selvitetään, miten talouden rakenne muuttuisi, jos huolto ja tilanvuokraus ulkoistettaisiin. Tilojen markkinoinnin kannalta on merkittävä etu talon sijainti lähijuna-aseman vieressä. Tulevaisuutta varjostavat kuitenkin jäsenistön ikärakenteen lisäksi myös merkittävät korjaustarpeet, aluksi mm. keittiön ja kahvilan lattiat.

Häme

Alvettulan työväentalo Hämeenlinnan Alvettulan kylässä ei enää ole työväentalomaisessa käytössä. Talon ravintolaosa on muutettu asunnoksi ja sali toimii varastona palvellen lähinnä sen omistavan Hauhon Työväenyhdistyksen Eteläisen talon tarpeita.

Eteläisen työväentalo Hämeenlinnan Hauholla osoitteessa Hauhontie 1601 sijaitsee noin 16 km etäisyydellä Hämeenlinnan keskustasta ja samoin noin 16 km etäisyydellä Hauhon kirkonkylästä. Jonkin verran lähempänä sijaitsee Hauhon keskiaikainen kivikirkko, joka tuo häitä talolle. Hauhon Työväenyhdistyksen omistama talo on valmistunut vuonna 1911, jonka jälkeen sitä on kunnostettu perusteellisesti mm. liittämällä se kunnalliseen vesi- ja viemäriverkkoon, rakentamalla sisä-wc:t ja inva-wc, korvaamalla uunilämmitys öljykäyttöisellä lämminilmapuhaltimella ja ilmalämpöpumpulla sekä modernisoimalla keittiö. Talon koko on 200 neliötä ja saliin mahtuu toista sataa juhlijaa. Näyttämöllä on alkuperäiskulissit osin Alvettulan talon ”puustolla” täydennettynä. Omien tilaisuuksien lisäksi oli talolla vuoden 2017 alkupuoliskolla ollut 14 vuokratilaisuutta. Hauhon Työväenyhdistykselle talo ei ole ”taakka” vaan ”yhdistyksen kruunu”.

Forssan työväentalo osoitteessa Kauppakatu 17 on Forssan Työväenyhdistyksen omistama. Kookas kivinen 1450 neliön talo on rakennettu vuonna 1930 ja se on pidetty hyvässä kunnossa. Varsinkin 1980-luvun entisöivä remontti oli perusteellinen. Talo voitti kesällä 2017 pidetyn äänestyksen Suomen kauneimmasta työväentalosta saaden viiden talon loppusuoran äänistä 32,6%. Voittoon vaikuttivat ilmeisesti huomattavilta osin talon tyylikkää sisätilat. Ravintola ”Sävel” vie tilana voiton aika monen muun talon puhvetista. Tilaisuuksien yleisömäärä saa nousta 350 henkeen asti. Tilaisuuksien kirjo merkkipäivistä, häistä ja konserteista alkaen on lähes se sama kuin mullakin ahkerassa käytössä olevilla taloilla. Erityisen runsaita käyttäjiä ovat naisvoimistelijat ja huomattavan laajalla kerhoskaalalla toimivat Eläkkeensaajat. Esteettömyyteen on kiinnitetty huomiota mm. rakentamalla hissi toiseen kerrokseen. Talo remontoitiin 1980-luvun lopulla erityisesti musiikkiopiston käyttöön, jolloin keskeisenä huolena oli eri tilojen välinen äänieristys. Tällä hetkellä talolla treenaa yhdeksän rokkibändiä. Vuodelle 2018 on suunnitteilla 75 000 euron julkisivuremontti.

Humppilan työväentalo osoitteessa Rinnekuja 5 on Humppilan Työväenyhdistys ry:n omistama. Kotisivujen osoite on www.humppilandemarit.fi. Talo on valmistunut vuonna 1923. Viimeisin perusteellinen remontti tehtiin vuosina 2008-2011, jolloin kunnostettiin sali, uusittiin ikkunat, ovet ja ulkovuori maalaustöineen, uusittiin wc:t ja keittiö sekä lämmitysjärjestelmä, joka nyt on öljykeskuslämmitys ja ilmalämpöpumppu. Korjausavustuksia on saatu Kotiseutuliitolta, EU:lta ja kunnalta. Kolmessa vuodessa kertyi 1517 talkootyötuntia, ja talo on nyt hienossa kunnossa. Sen koko on noin 500 neliömetriä sisältäen yläkerrassa huomattavan korkean salin, näyttämön takahuoneineen, ravintolan, keittiön ja eteisen. Talo on rinneessä niin, että yläkertaan mennään maan tasalta ja sieltä myös invaluiskaa myöten. Pääsisäänkäynti on kuitenkin pihan puolella alakerrassa, jossa on eteinen, wc:t, naulakot ja portaat yläkertaan. Tontti koostuu kolmesta eri tontista pintaaloiltaan 3100, 2070 ja 900 neliömetriä. Kiinteistövero on 500 euroa. Omien tilaisuuksien ja tapahtumien lisäksi tuloa tuottavina tilaisuuksina ovat häät, syntymäpäivät, ylioppilas- ja rippijuhlat, hautajaiset, konsertit, huutokaupat, kansalaisopiston kurssit, eläkeläisten tapahtumat ja kokoukset sekä liikuntapiirit ja kunnan tilaisuudet. Tilaisuuksien suureen määrään vaikuttanee tilojen viihtyisyyden lisäksi myös sijainti kunnan keskustassa. Talo on tällä hetkellä kunnan ainut noin 150 henkilön juhlatila. Yhdistyksen tavoitteena on pitää talo edelleen hyvässä kunnossa, eikä tällä hetkellä ole näkyvissä uhkatekijöitä. Uusien jäsenten into talonpitoon on tietenkin aina arvoitus.

Hämeenlinnan Työväenyhdistyksen toimitila kaupungin keskustassa osoitteessa Raatihuoneenkatu 30, liikehuoneisto 3 riittää maksimissaan noin 30 hengen tilaisuuksille. Tilaan kuuluu myös täysin varustettu keittiö. Oman käytön lisäksi tilaa vuokrataan myös ulkopuolisille.

Idänpään työväentalo eli ”Idänpään Torppa” Hämeenlinnassa osoitteessa Torpantie 16 on Idänpään Työväenyhdistyksen omistama. Kotisivut löytyvät osoitteesta www.ity.fi. Talo on käytöltään ilmeisesti intensiivisin Suomen työväentaloista, sillä ovi käy tiheään tahtiin, ja varauskirja on lähes päivittäin täynnä aamusta iltaan. Ansio tästä kuuluu tietenkin ensi sijassa talon taitavalle johdolle, mutta on ympäristölläkin vaikutusta: talo sijaitsee tiiviin asutuksen keskellä, Hämeenlinnan asemalle on matkaa vain puolitoista kilometriä, paikallisbussit kulkevat vierestä, parkkitilaa on runsaasti tilausbusseillekin ja hääkirkkona suosittu Vanajan keskiaikainen kirkko on 3,5 kilometrin etäisyydellä. Erinomaisessa kunnossa olevan talon koko on 317 neliötä, ja saliin mahtuu 150 henkeä. Talon ydinosa on alun perin vuodelta 1905, mutta sitä on useamman kerran remontoitu ja sittemmin myös laajennettu. Nykyinen hieno kunto ja onnistunut tilojen ryhmitely ovat seurausta vuosien 2003-2006 peruskorjauksesta. Talo laitettiin kuntoon 100 000 euron budjetilla ja tuhansilla talkootunneilla. Vuosina 2008-2009 korjattiin vielä salin lattia perusteellisesti. Talon ja sen remonttien taitavalle vetäjälle on yhdistys myöntänyt Taloneuvoksen arvonimen. Lämmitysratkaisuja on sittemmin edelleen kehitetty ja talolla on nykyään useita ilmalämpöpumppuja. Vuokralaisten kirjo on erikoisen laaja, ja joinain päivinä on pidetty kolmetkin tanssit alkaen senioritansseista klo 10-13. Orkesteriharjoitukset ja voimisteluryhmät toistuvat varauskirjassa jatkuvasti, ja samoin eri tuotteiden esittelijät ja kauppiaat sekä kokoukset, esitelmät ja perhejuhlat. Toisin kuin monella muulla yhdistyksellä Idänpään Ty:llä ei ole ikärakenneongelmaa.

Kutilan työväentalo osoitteessa Kutilantie 62 sijaitsee Hämeenlinnan kaupungin Iittalan taajamasta pari kilometriä etelään Kutilan kylässä. Talo seisoo yksinäisenä rakennuksena avoimessa peltomaisemassa. Omistajana on Kalvolan Sosialidemokraatit ry. Valmistumisvuosi on 1937 ja koko noin 300 neliömetriä. Tiloina ovat suuri ja huomattavan kaunis sali, keittiö, tarjoilutila, eteinen ja kaksi wc:tä. Lämmitys hoidetaan neljällä pönttöuunilla ja kahdella ilmalämpöpumpulla. Oman tontin koko on 3069 neliötä ja kiinteistövero 680 euroa. Taloa vuokrataan juhlatilaisuuksiin, mutta viime aikoina eivät vuokratulot ole kattaneet talon käyttökustannuksia. Ylläpito on käynyt yhä raskaammaksi paitsi heikentyneen talouden niin myös yhdistyksen vähenevien toimijoiden vuoksi.

Kärkölän Metsäpirtti tanssilavoineen osoitteessa Liesniementie 3 on Kärkölän Demareiden omistama. Pienellä talolla on järjestetty kokouksia, tanssiaisia, juhlia ja kirpputoreja.

Lammin työväentalo on myynnissä. Maksavia asiakkaita ei viime aikoina juurikaan ole talolle saatu, joten siitä on tullut taakka Lammin Sosialidemokraateille.

Lappilan työväentalo Kärkölän kunnan Lappilan kylässä osoitteessa Mäkeläntie 6 on Lappilan Työväenyhdistys ry:n omistama. Talo on valmistunut vuonna 1908 ja läpi vuosikymmenten sitä on hoidettu huolella. Viime vuosina erityisesti katto ja talon salaojitus ovat työllistäneet lukuisten pienempien remonttien ohella. Kesällä 2017 asennettiin talon alle lattian uudet tukipilarit ja lattia suoristettiin. Talon lämmitettävien tilojen pinta-ala on 264 neliötä ja kylmän osan lisäksi 83 neliötä. Lämmitettäviä tiloja ovat sali 90 neliötä, näyttämö 56 neliötä, ravintola 36 neliötä, kerhohuone 32 neliötä, alakerran asunto 28 neliötä ja yläkerran asunto 22 neliötä. Ulkorakennuksen tiloista ovat lisäksi lämpimiä 15 neliön wc-tilat. Tontti on kooltaan 0.35 ha, josta noin 0.2 ha on annettu vuokralle viereiselle tiilitehtaalle. Oman käytön lisäksi talolla järjestetään mm. kokouksia, neuvotteluja, juhlia, syntymäpäiviä, häitä, sukukokouksia, myyjäisiä ja taidetapahtumia. Lämmitys hoituu haloilla ja sähköpattereilla. Uusien jäsenten tulo yhdistykseen on niukentunut, mutta talon kannalta voidaan todeta auttavia käsiä löytyvän ympäristöstä muutenkin.

Launosten työväentalo Lopen kunnan Launosten kylässä osoitteessa Jurvantie 1 kuuluu Lopen Sos.dem. Työväenyhdistykselle. Talo sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien varrella noin 10 kilometriä Lopen kirkonkylästä itään ja 14 kilometriä Riikimäen keskustasta länteen. Valmistumisvuosi on 1923 ja lisäsiipi on vuodelta 1950. Ulosvuokratut tienpuolen baaritilat on remontoitu vuonna 2014. Omassa käytössä ovat juhlasali, pieni keittiö ja takkahuone. Muutamista juhlista on viime vuosina saatu vuokratuloja. Talolla ei tunnu olevan tulevaisuutta, jäsenistökin loppuu.

Oitin torppa Hausjärven kunnan keskustaajamassa Oitin kylässä osoitteessa Kuusitie 21 kuuluu Hausjärven Demarit ry:lle. Talo on valmistunut vuonna 1905, laajennettu vuonna 1930 ja sen jälkeen useasti remontoitu. Viimeksi vuosina 2013-2014 on uusittu ikkunat, lattiat ja keittiö sekä korjattu ulkoseiniä, lisäeristetty yläpohjaa, maalattu sisäpintoja ja hankittu ilmalämpöpumput. Talon koko on vajaat

400 neliömetriä. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkö ja kaksi ilmalämpöpumpua. Tilat ovat perustyöväentalon tilat: sali, näyttämö, ravintola, keittiö ja wc:t. Oman käytön ohella tiloja on vuokrattu kansalaisopistolle, seurakunnalle ja jonkin verran juhliin. Talo sijaitsee lähellä kunnan keskustaa. Kuten tämän kokoisilla taloilla yleensäkin muodostaa sähkölasku reilusti puolet kaikista kuluista. Ikärakenteen kehityksen johdosta talon tulevaisuus näyttää huonolta.

Padasjoen työväentalo Padasjoen kunnan kyläkeskuksessa osoitteessa Keskustie 33 on Padasjoen Kirkonkylän Työväenyhdistyksen omistama. Talo on valmistunut vuonna 1911. Tiloina ovat sali 124 neliötä, ravintola 35 neliötä, näyttämö 20 neliötä, keittiö 20 neliötä sekä eteis- ja wc-tilat, yhteensä runsaat 250 neliötä. Lämmitysjärjestelmä on öljy. Talo on toiminut 150 hengen elokuvateatterina ja viikonloppujen juhlatilana. Oman toiminnan lisäksi on vielä ollut kirpputoreja ja myyjäisiä. Päijänne-Leaderin rahoituksella on tarkoitus uusida keittiö ja inva-wc sekä rakentaa pyörätuoliramppi. Johtokunta on pääosin nuorta ja aktiivista, mutta henkilökohtaisen elämän ruuhkavuodet suurine lapsilukuineen ja kolmivuorotyöt ovat aiheuttaneet haasteita kokousten päätösvallalle.

Parolan työväentalo Hattulan kunnassa osoitteessa Merventie 14 on Parolan Työväenyhdistys ry:n omistama. Kotisivut löytyvät hakemalla Hattulan Demarit/Parolan Työväenyhdistys. Sijainti on keskellä Parolan asutusta koulujen ja päiväkodin ympäröimänä ja Hämeenlinnan keskustaan on matkaa 10 km. Rakennusaika on noin 1922-23. Saliin saa viranomaisten luvalla ottaa 204 henkeä. Muut tilat ovat näyttämö, yläkerran 2 huonetta, keittiö ja sauna. Oman tontin koko on noin 1200 neliömetriä, eikä kiinteistövero ole. Tiloja vuokrataan jonkin verran myös ulkopuolisille ja talo on kunnallisjärjestön kokouspaikka. Tulevaisuus näyttää huonolta vanhenevan ikärakenteen ja kasvavan remonttitarpeen vuoksi. Keskeisin haittatekijä on se, että talo on kaavassa suojeltu. Jos suojelun purkaminen kuitenkin onnistuisi, voitaisiin taloa ja tonttia tarjota myyntiin ja hankkia pienempi ja tarkoituksenmukaisempi kokoustila. Hattulassa on edelleen neljä toimivaa yhdistystä ja kunnallisjärjestö. Parolan Työ on jo vuosien ajan esittänyt yhtymistä yhdeksi yhdistykseksi, mutta aina on yksi neljästä vastustanut.

Riihimäen työväentalo eli **Rity-talo** on Riihimäen Sosialidemokraatit ry:n omistama. Se sijaitsee Riihimäen keskustassa pääkadun varrella osoitteessa Hämeenkatu 48-50. Talo on 1960-luvulla rakennettu ja 1990-luvun alussa peruskorjattu hyväkuntoinen liiketalo, jossa on erikokoisia liiketiloja ja vuokrattavia juhla- ja

kokoustiloja. Talon edessä on 25 aikarajoitettua autopaikkaa. Monipuolisia tiloja vuokrataan erilaisiin perhe- ja muihin juhlatilaisuuksiin, näyttelyihin, kokouksiin, koulutustilaisuuksiin, tansseihin ja tanssikouluille. Salissa on hyväkuntoinen tanssimiseen sopiva parketti. Yhdistyksellä on myös oma soittokunta. Juhlasalissa on tilaa yli 400 neliötä. Istumapaikkoja on noin 350, tai vaihtoehtoisesti pöytien ääressä noin 150, jolloin tilaa vielä jää erillisille tarjoilupöydille. Salin yhteydessä on korkeatasoinen keittiö sekä kiinteä näyttämö, jolle on oma sisäänkäynti helpotamassa mm. orkestereiden kuljetuksia. Liikuntarajoitteisia palvelee juhlasaliin rakennettu kevythissi. Talossa on lisäksi erilliset noin 20 ja 40 hengen kokoustilat minikeittiöineen.

Riihimäen Herajoen työväentalo on nykyään Riihimäen Sosialidemokraattien omistuksessa. Talo sijaitsee Helsinki-Tampere-moottoritien läheisyydessä Riihimäellä Herajoen kylässä osoitteessa Vanha Kormuntie 32. Riihimäen keskustaan on matkaa neljä kilometriä. Talo on valmistunut vuonna 1909 ja nyttemmin huolella ajanmukaiseksi remontoitu. Juhlasaliin mahtuu noin 150 henkilöä ja erillisenäkin vuokrattavaan kahvioon noin 40 henkeä. Keittiö on hyvin varustettu tarjoilukeittiö. Talo on esteetön ja varustettu inva-wc:llä. Piha-alueella on pysäköintitilat noin 70 autolle. Kesällä saa myös pihalle tuoleja, penkkejä ja pöytiä.

Sysmän työväentalo Sysmän kunnan keskustassa osoitteessa Pusukuja 3 on Sysmän Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1907 ja remontteja on tehty parin vuosikymmenen välein, viimeksi vuosina 2009-2011. Talon pinta-ala on noin 400 neliötä ja tilat perustyöväentalon tilat. Samoin ovat vuokralaiset keskiarvovuokralaisia: juhlijoita, kauppiaita, eläkeläisiä ja tanssikursseja. Talo lämpiää sähköllä ja puilla. Ja vaikka tylsäksi meneekin, niin selvittäjä toteaa, että työväentaloyhdistysten keskiarvoa on jäsenistön ikärakennekin, eli nuoria puuttuu. Talolla käynyt selvittäjä huolestutti myös salin lattian notkahtelu, mikä ennustaa isoa remonttia. Talon alapohjan tuuletuksesta ei selvästikään ole huolehdittu.

Turengin työväentalo Janakkalan kunnan päätaajamassa Turengissa osoitteessa Kauppakuja 16 on Janakkalan Sosialidemokraatit ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1910 ja merkittävin remontti oli vuonna 1983. Talon pinta-ala on 400 neliömetriä kahdessa kerroksessa. Alakerrassa on sali, kahvio ja keittiö ja yläkerrassa on kolme kokoushuonetta. Salissa on tuolimuodossa tilaa 180 henkilölle ja pöytämuodossa noin sadalle. Talon tuolikalusto on osin huomattavan tyylikästä.

Oman tontin koko on 2000 neliötä. Runsaasta jäsenkunnasta vain noin 5% on aktiivijäseniä, muut viihtyvät jäsenrekisterissä.

Tuuloksen työväentalo Hämeenlinnan kaupungin Tuuloksen taajamassa osoitteessa Pohjoistentie 27 on Tuuloksen ”Alku” Ty ry:n omistama. Talon sijainti lähellä valtateiden 10 ja 12 risteystä on suhteessa lähiyhteisöönsä keskeinen, mutta Hämeenlinnan keskustaan on matkaa 30 kilometriä. Talo on valmistunut vuonna 1909 ja sitä on laajennettu vuonna 1927. Remontteja on tehty runsaasti, viimeksi ikkunat v. 2012 ja keittiö v. 2017. Talo lämpiää sähköllä. Yhdistyksen ennestäänkin pieni jäsenmäärä on edelleen laskenut ja jäsenistön keski-ikä noussut, mutta talo on tyydyttävässä kunnossa ja kelvannut kohtuullisesti vuokralaisillekin.

Viisarin työväentalo Hämeenlinnassa noin 3 km kaupungin keskustasta osoitteessa Viisarintie 28 on Viisarin Sosialidemokraatit ry:n omistama. Yhdistys on perustettu vuonna 1906, mutta osa talosta on edelliseltä vuosisadalta, ilmeisesti vuodelta 1880. Taloa on viime aikoina huolella kunnostettu, mutta vielä perusteellisempi remontti on edessä, sillä viereisen Viisarintien korotukset ovat ohjanneet vettä talon alapohjaan. Tämän selvityksen laatijan kanta on, että kaupungin olisi syytä ottaa osaa talon perustan korjauskustannuksiin. Talo on kokouspaikkana toimiva, tuolimuodossa on salissa tilaa noin 130 hengelle ja pöytämuodossa on paikkoja noin 70-80. Yhdistyksen jäsenistön ikärakenne ei ole ihanteellinen tulevaisuutta ajatellen, mutta talon sijainnin täytynee taata sille hyviä tulevia vuosia.

Viralan työväentalo on vuodelta 1931 peräisin oleva hieno ja hyväkuntoinen rakennus Janakkalan Viralán kylässä osoitteessa Siankärsäntie 14. Talo sijaitsee noin 7 kilometriä kolmostien ”Linnatuulen” taukopaikasta pohjoiseen. Turengin eritasoristeyksestä käännytään itään, jolloin talo on parinsadan metrin päässä vasemmalla. Nykyinen omistaja on Pohjantähden Työväen Retkeilijät ry, joka on ostanut talon kuihtuneelta puolueosastolta, ja vuokraa sitä eri tilaisuuksiin ja tapahtumiin, kuten kokouksiin, kirpputoreille, myyjäisiin, koulutuksiin, perhejuhliin tai vaikkapa rauhalliseksi demareiden taukopaikaksi Helsingin ja Tampereen puolella välissä. Pihassa on hyvää tilaa autoille, ja myös pihasauna on käytettävissä. Viihtyisiin sisätiloihin mahtuu noin 80-120 henkilöä. Vuokralaisen käytössä ovat modernin keittiön lisäksi myös kahviastiasto 120 hengelle, ruokailuvälineet 70 hengelle sekä isot kahvinkeitin. Yhteystiedot löytyvät netistä haulla ”Viralan työväentalo”.

Pirkanmaa

Pirkanmaalla käytetään taloista sen verran usein niiden perinteisiä erisnimiä, että aakkostus on tässä tehty niiden mukaan, vaikka esim. ”Rientoloita” kyllä löytyy muualtakin Suomesta ja toisista taloryhmistäkin, ja vaikka Rantakyliä ja Lahdenkyliäkin on lähes joka toisen isomman järven rannalla. Pohjoisemman Pirkanmaan järkyttävän ilmiö tässä selvityksessä oli jäsenistön heikko tila. Siihen ei nyt talo talolta puututa, mutta joidenkin osalta mainitsemista ei vain voi välttää. Suomen ”kansainvälistymisestä” puhutaan paljon, mutta Pirkanmaan reuna-alueilla selvittäjä sai kuitenkin kokea vielä maakuntien ja murteittenkin selvät rajat.

Aitolahden työväentalo kymmenisen kilometriä koilliseen Tampereen ydinkeskustasta Näsijärven Niihamanselän rannalla osoitteessa Kovapääntie 49 on Aitolahden Työväenyhdistyksen omistama. Noin 250 neliön talo on valmistunut 1900-luvun alussa, ja on yksi harvoista rantasaunallisista työväentaloista. Tiloina on sali, 3 huonetta ja keittiö. Saunan yhteydessä on grillikatos. Oman tontin koko on 5000 neliömetriä. Talon sivut löytyvät osoitteesta www.juhlahuvila.fi, ja taloa vuokrataankin ensi sijassa juhliin. Poliittisluontoinen toiminta on vähäistä.

Harakkalan työväentalo Ruovedellä noin kilometri kylätaajamasta osoitteessa Harakkalantie 22 on Ruoveden Sosialidemokraattien omistama. Kotisivut olivat syksyllä 2017 vasta tekeillä, mutta tiedottaminen sujui hyvin paikallislehden, Facebookin, sähköpostin ja puhelimen välityksellä. Noin 200 neliön talon ydinosana on valmistunut vuonna 1925, jonka jälkeen sitä on 1920- ja 1930-luvuilla laajennettu ja remontoitu. Viimeksi on yläkertaan lisätty asunto ja vuonna 2017 on salin seinät maalattu. Lämmitysjärjestelmänä on pöytäuuni, kaksi kamiinaa ja lisänä sähkö. Talon oman käytön lisäksi siellä kokoontuvat kunnallisjärjestö ja eläkkeensaajat. Vuokratuloja saadaan juhlista, tapahtumista ja yläkerran asunnosta. Tontti on oma ja kiinteistö on vapautettu kiinteistöverosta. Jäsenistön mielestä talon tulevaisuus ”ei näytä ruusuiselta”, sillä talon eteen toimivien talkoolaisten keski-ikä on jo yli 70 vuotta, eikä uusia jäseniä viime aikoina ole tullut.

Harjula on Hirsilän Työväenyhdistys ry:n omistama työväentalo Oriveden keskustasta noin 6 km pohjoiseen Ruoveden suuntaan. Noin 300 neliön talo on valmistunut vuonna 1915, eikä sitä sen jälkeen juurikaan ole remontoitu, joten kunto on ”alkuperäiskunto”, johon on vaikuttanut myös talon pitäminen talvet kylmänä. Talolla alkaa olla museaalista arvoa, sillä irtaimisto ja esineistökin kertovat viime vuosisadan alkupuolen ajoista. Tilajärjestelyt ovat työväentalojen vakiota. Talossa on viime vuosina omien tilaisuuksien lisäksi vietetty koulujen päättäjäisiä ja muita juhlia. Tiloja on myös vuokrattu varastoksi.

Huhdin työväentalo Urjalan aseman läheisyydessä Työväentalontielle on Urjalan Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1911 ja talon koko on noin 400 neliötä. Viimeisin isompi remontti oli wc-tilojen rakentaminen 1970-luvulla. Tiloina ovat sali, kahvio, keittiö, eteinen, wc-tilat ja filmikonehuone. Lämmitysjärjestelmänä on sähkö. Oma tontti on 0,32 ha. Pirkan Helmeltä eli EU:lta on saatu avustus pöytien hankintaan vuonna 2013. Enintään 5 kertaa vuodessa tiloja on saatu vuokratuksi ulkopuolisille ja kunta on kesäisin vuokrannut talon elokuva näytöksiä varten. Jäsenistö hupenee ja talo hiljenee. Tulevaisuus näyttää huonolta.

Iirilän työväentalo ja lava Urjalan Nuutajärven kylässä osoitteessa Rauhalantie 18 on Nuutajärven Työväenyhdistys ry:n omistama. Talo on vuodelta 1908, ja sen sähkölämmitettävä osa on kooltaan 80 neliötä sisältäen pienen salin, keittiön ja tarjoilutilan. Wc-tilat ovat pihalla. Taloon liittyy tanssilava, jossa viime vuosina on pidetty tanssit kahdesti vuodessa. Toistaiseksi taloa ja lavaa jaksetaan hoitaa.

Killinkosken työväentalo Virtain kaupungin Killinkosken taajamassa osoitteessa Inkantie 35 on Killinkosken Työväenyhdistys ry:n omistama. Paikka on pohjoisinta Pirkanmaata, parin kilometrin päässä alkaa jo Pohjanmaa. Talo on valmistunut vuonna 1908 ja on kooltaan 410 neliömetriä. Viimeisin peruskunnostus tehtiin vuosina 2012-2013, ja talo on nyt hyvässä kunnossa. Tilat ovat normaalit perustyöväentalon tilat ja lämmitysjärjestelmänä on öljy. Oman tontin koko on 2500 neliömetriä. Oman käytön lisäksi talolla on ollut juhla- ja ravintolatoimintaa, urheiluseuratoimintaa, tanssikerhoa, näytelmäpiiriä ja bingoa. Talo on myös toiminut äänestyspaikkana. Virtain kaupungin tuki on ollut 500 € vuodessa. Tulevaisuuden hahmottamista haittaa pieni jäsenmäärä.

Koskioisten työväentalo Punkalaitumen kunnan Koskioisten kylässä osoitteessa Urjalantie 551 kuuluu Punkalaitumen Sosialidemokraatit ry:lle. Punkalaidun siirrettiin jokin aika sitten Satakunnasta Pirkanmaalle, mutta Satakunnan murre tulee Urjalasta päin ajettaessa vastaan kyllä jo ennen Koskioisten kylää. Työväentalon rakennusvuosi oli 1961, ja kooltaan talo on noin 400 neliötä. Lämmitysjärjestelmänä on iso kamiina ja sähkö. Alakerran salin, keittiön, kahvion, aulan ja wc-tilojen lisäksi yläkerrassa on kokoushuone. Peruskunnoltaan hyvällä talolla on jonkin verran juhlaikäyttöä, mutta ”hiljaista on viime aikoina ollut”. Mielenkiintoinen on talon puolen hehtaarin tontti: Ympäristöään ylemmäksi nouseva mutta päältä tasainen kalliokumpare.

Kylmäkosken työväentalo Akaan kaupungin Kylmäkosken taajamassa osoitteessa Kylmäkoskentie 22 on Kylmäkosken Työväenyhdistys ry:n omistama. Talon ja yhdistyksen tiedottamisfoorumeita ovat Seurantalot.fi, akaan.demarit.fi, MeNyt.fi ilmoitusfoorumi, Akaan demareiden ilmoitustaulut, lehdet ja muut tiedotteet ja SDP:n Pirkanmaan piirijärjestön sivut. Talon rakennusvuosi on 1907 ja koko viime vuosisadan ajan on taloa ajoittain remontoitu. Viimeksi tällä vuosisadalla on talo liitetty kunnan vesi- ja viemäriverkkoon vuonna 2008, vesikatto uusittiin vuonna 2015 hienoksi konesaumatuksi peltikatoksi ja sali remontoitiin vuonna 2016. Talon koko on 230 neliömetriä, oman tontin koko 4400 neliötä. Alakerta, jossa ovat wc-tilat ja varastot, on betonia. Muu talo on hirsirunkoinen lauttavuorauksella. Yläkerran tilat ovat sali, keittiö+apukeittiö, näyttämö, takkahuone, kahvio, wc-tilat, eteinen ja narikkahuone. Lämmitysjärjestelmänä on puuhella, takka ja 3 kamiinaa. Omien kokouksien lisäksi talolla on pidetty muita kokouksia, perhejuhlia, jumalanpalveluksia ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton kesäleiriä. Yhdistyksen ja talon tilanne vaikuttaa hyvältä, vuoden 2017 kuntavaaleissa SDP sai Kylmäkosken äänestysalueella historiallisen hyvän tuloksen: 28,5%, ja muidenkin puolueiden kommenttien mukaan tämä menestys on selkeässä yhteydessä juuri Työväenyhdistyksen näkyvään ja kuuluvaan toimintaan. Yhdistys on tänä vuonna saanut jo 6 uutta nuorta jäsentä.

Lahdenkylän työväentalo Virtain kaupungin keskustasta pohjoiseen osoitteessa Lahdenkyläntie 177 on Lahdenkylän Työväenyhdistyksen omistama. Talo on valmistunut vuonna 1906 ja on kooltaan 150 neliömetriä. Tontin koko on 2500 neliötä. Lämmitys toimii haloilla. Jonkin verran on talolla ollut ulkopuolisten juhlaikäyttöä ja voimistelua. Yhdistys harkitsee talostaan luopumista.

Lempäälän työväentalo kunnan päätaajamassa osoitteessa Rypyntie 12 on Lempäälän Työväenyhdistys ry:n omistama. Yhdistyksen ja talon kotisivut ovat osoitteessa <https://sdplempaala.yhdistysavain.fi/lempaalan-tyovaenyhdistys> ja Facebookissa Lempäälän Työväentalo. Rakennusvuosi oli 1901. Taloa laajennettiin ja se remontoitiin täysin 1980-luvun jälkipuoliskolla. Katon rajassa kiertävät taulut konservoitiin vuosina 2009-2011 ja salin lattia uusittiin vuonna 2015. Talon koko on 350 neliömetriä ja oma tontti 2000 neliömetriä. Lämmitys toimii sähköllä. Yläkerrassa on asunto, jossa on huone, keittiö, alkovi sekä wc- ja suihkutilat. Alakerassa on sali, näyttämö, lämpiö, kahvio, kabinetti, keittiö, wc-tilat, sauna ja varastotiloja. Kivijalassa on maalattiaista varastotilaa. Asunto on vuokrattu ja salia on vuokrattu eri tilaisuuksille mm. Lempäälän Eläkkeensaajat ry:lle, kunnalle, eri yhdistyksille ja yksityisille. Omaa käyttöä on kokous- ja näyttämötoiminta. Talolle on saatu Kotiseutuliiton ja Työväentaloliiton avustuksia ja kunnalta avustus näyttämötoimintaan. Tulevaisuus näyttää muuten kohtuulliselta, mutta vanha talo tulee jatkuvasti tarvitsemaan korjausinvestointeja, joita voidaan tehdä pääasiassa vain avustusten turvin, sillä oman varainhankinnan tuotot kuluvat käyttökuluihin.

Liljasali on Nokian Työväenyhdistys ry:n 110 neliön kokoushuoneisto Nokian kaupungin ydinkeskustassa osoitteessa Härkitie 5. Oman käytön lisäksi tilaa vuokrataan kokouksiin, pikku juhliin ja illanviettoihin. Salissa on pienkeittiö ja wc-tilat. Kokoustilassa on nykyaikainen av-laitteisto ja pöytätilaa noin 50-60 hengelle.

Luhalinna on Luhalahden Työväenyhdistys ry:n omistama työväentalo Luhalahden kylässä Ikaalisten kaupungissa osoitteessa Väinänlahdentie 6. Pohja-alaltaan pienen, mutta kaksikerroksisen talon valmistumisvuosi oli 1956 ja koko 280 neliömetriä. Lämmitys hoituu puu-uuneilla ja sähköpuhaltimella. Tiloina ovat juhlasali, aula, keittiö, kuntosali ja biljardihuone. Oman käytön ohella taloa on vuokrattu kaupungille nuorisotilaksi ja urheiluseuralle kuntosaliksi. Tulevaisuus rakentuu tällä hetkellä näiden kahden vuokralaisen varaan.

Luikalan työväentalo Pälkäneen kunnassa Selkätiellä on Pälkäneen Luikalan Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi on 1912 ja koko 310 neliötä ilman jokin aika sitten tyhjälle vintille rakennettua kokoustilaa, jossa on mm. omat kaapit talossa toimiville yhdistyksille. Taloa korjattiin 2010-luvun alussa 27 000 euron EU-tuella ja runsaalla 2000 talkootunnilla. Lämmitys hoituu puilla ja sähköllä. Taloa on vuokrattu juhliin, eri yhdistysten kokouksille ja kansalaisopistolle. Kesäisin talon edustalla on toiminut kesätori ja kesäkahvio. Vuonna 2017 talolla

järjestettiin Suomi 100 vuotta-näyttely. Talon suhde ympäristöönsä on hyvä, eikä voi välttyä ajatukselta, että kehitys saattaa edetä kylätalon suuntaan.

Messukylän työväentalo Tampereen kaupungin Messukylän kaupunginosassa osoitteessa Messukylänkatu 47 on Messukylän Työväentalo Oy:n omistama. Yhtiön osakkaat ovat Messukylän Työväenyhdistys ry, Messukylän Toverit ry ja Messukylän Sos.dem. Naisyhdistys ry. Talo on valmistunut vuonna 1939 ja on pinta-alaltaan 899 neliötä ja tilavuudeltaan 3900 kuutiota. Talo lämpiää pelleteillä ja öljyllä. Tontin pinta-ala on 1740 neliömetriä. Tiloina ovat tilava juhlasali, näyttämö, kahvio, keittiö, eteisaula, varastotila, sosiaalitilat ja Messukylän Toverit ry:n toimisto. Taloa on omistajien käytön lisäksi vuokrattu perhe- ja muille juhlille, pikkujouluille, tanssikouluille, kokouksille, työväennäyttämölle ja muulle harrastetoiminnalle. Talon käyttöaste on ollut tyydyttävä, mutta talon tilanne on vaikeutumassa sikäli, että talon huolto on hoidettu talkooväellä, jonka keski-ikä on jo ylittänyt 70 vuotta eikä nuorempia ole saatu mukaan.

Työväentalo Nummela Juupajoen kunnan Korkeakosken kylässä osoitteessa Koskitie 35 on varsin edustava ja kookas kivitalo vuodelta 1949. Talo kuuluu Juupajoen Demarit ry:lle. Neliöitä on 490, joista 432 neliötä on lämmitettävää tilaa. Lämmitysjärjestelmänä on maalämpö. Tiloina ovat sali, keittiö ja ravintola 1. kerroksessa ja asuintilat 2. kerroksessa. Pohjakerroksessa ovat sauna ja tekniset tilat. Kun Juupajoen Sosialidemokraatit ja Korkeakosken Työväenyhdistys yhdistyivät Juupajoen Demareiksi, niin uuden yhdistyksen toinen talo Lylyn työväentalo myytiin yksityishenkilölle elokuussa 2013. Lylystä saatiin uusia aktiivisia jäseniä ja varojakin, joten aktiivinen remontointi alkoi vuonna 2014. Talolle on nyt rakennettu maalämpö ja esteetön wc sekä kunnostettu viemäröinti, räystäät, ulko-ovi, salin ja ravintolan lattiat sekä maalattu ravintolan katto ja seinät. Kotiseutuliitolta on vuosina 2014-2017 saatu avustuksia yhteensä 47 500 €. Kiinteistön vuokratuotot vuonna 2016 olivat 7 680 €. Oman tontin koko on 1,129 ha, eikä kunta peri kiinteistövero. Yhdistyksen tarkoituksena on edelleen jatkaa tilojen peruskorjausta siinä uskossa, että sen ansiosta talon käyttäjäkunta tulee kasvamaan.

Pohjaslahden työväentalo Pohjaslahden kylässä Mänttä-Vilppulan kaupungissa seisoi pitkään lähes hylättynä. Vuonna 1908 valmistunut runsaan 350 neliön talo on Pohjaslahden Työväenyhdistyksen lakkauttamisen jälkeen siirtynyt Vilppulan Työväenyhdistykselle. Talon tulevaisuus on avoin.

Rantakylän työväentalo Ruoveden kunnassa osoitteessa Tammikoskentie 490 kuuluu Rantakylän Työväenyhdistys ry:lle. Talo on linnuntietä runsaat kymmenisen kilometriä koilliseen kunnan päätaajamasta, ja tietä pitkin on matkaa kaksin verroin. Posti tulee viereisen Vilppulan rajan yli, ja siksi talon tieosoitteessa on edelleenkin harhauttavasti postitoimipaikkana Vilppula. GPS tuntee seudun Ruovedeksi. Talo tunnetaan edelleen laajalti nimellä ”Vessarinkoulu”, sillä rakennus on vuonna 1927 kouluksi rakennettu ja vuonna 1972 kouluna lopetettu. Yhdistys sai talon työväentalokseen vuonna 1974. Koko on noin 250 neliötä, tontti 3000 neliötä ja lämmityksenä pönttöuunit ja öljykamiina. Taloa on jatkuvasti remontoitu; viimeksi huollettiin katto, joka lisäksi varustettiin kulkutasoilla ja lumiesteillä. Oman käytön lisäksi talolla on ollut muita kokouksia, juhlia ja hirtvipeijaisia.

Rientola, Kaidankylän työväentalo Ylöjärven kunnan Kurun taajamasta noin 6 km länsiluoteeseen osoitteessa Luoteentie 586 kuuluu Kurun Sosialidemokraateille. Valmistumisvuosi oli 1935, koko on 200 neliötä ja tontti 0,3881 hehtaaria. Talo on hahmoltaan todellinen perustyöväentalo, ja esimerkillistä talon hoitoa ovat olleet viime vuosien remontitkin: on laajennettu eteistä, uusittu katto ja ikkunat, rakennettu vesijohdot, viemäri ja wc:t, korjattu lattiat ja lämmitysuunit, lisätty eristettä yläpohjaan, maalattu ulkoseiniä ja nyt vuonna 2017 remontoitu keittiö. Oman käytön lisäksi taloa on vuokrattu juhliin sekä TSL:lle ja EKL:lle. Talo lämpiää puu-uuneilla ja sähköpattereilla. Jäsenkehitys on ollut huolestuttavaa, ja talon huolehtijaksi on kaavailtu Ylöjärven Sos.dem. Kunnallisjärjestöä.

Riitialan työväentalo Ikaalisten kaupungissa Riitialan kylässä runsaat 15 km keskustasta pohjoiseen osoitteessa Vohteenojantie 67 on Riitialan Työväenyhdistys ry:n omistama. Etelästä päin kolmostietä ajettaessa talo näkyy jo kilometrin etäisyydeltä oikealla mäen rinteessä. Valmistumisvuosi on 1940, talon koko noin 300 neliötä ja oma tontti 3800 neliötä. Taloa on huollettu ja korjattu tarpeen mukaan ja sen kunto on hyvä. Vuonna 2017 on yläkerran entinen talonmiehen asunto remontoitu nykyaikaiseksi vuokra-asunnoksi, jonka ikkunoista näkyy laaja ja kaunis pirkanmaalaismaisema. Taloa lämmitetään pönttöuuneilla, öljypuhaltimella ja sähköllä. Talon tulot tulevat vuokra-asunnon ja juhlien lisäksi kunnan tukemista peli-illoista ja kuntosalista. Näyttää siltä, että talon nuorista käyttäjistä voisi tulla myös yhdistyksen jäseniä.

Stormin työväentalo Sastamalan kaupungissa noin 7 km keskustasta osoitteessa Pirkanmaantie 624 kuuluu Tyrvään Sosialidemokraatit ry:lle. Valmistumisvuosi

oli 1907, koko 150 neliömetriä ja tontti noin 4000 neliötä. Talon kunto on hyvä ja se lämpiää puulla ja sähköpuhaltimella. Tiloina ovat sali, ravintola, näyttämö, pukuhuone ja eteinen. Oman käytön lisäksi talolla pidetään muita kokouksia, juhlia ja urheiluseuratoimintaa. Jäsenten lahjoitusten lisäksi Sastamalan kaupunki on avustanut taloa. Pienen yhdistyksen henki on hyvä eikä tulevaisuus huoleta.

Suoraman työväentalo Kangasalan kaupungin keskustaajamassa osoitteessa Tupatie 8 kuuluu Suoraman Työväenyhdistys ry:lle. Valmistumisvuosi oli 1922, talon koko 208 neliötä ja tontin koko 2415 neliötä. Talo on erinomaisessa kunnossa. Voisi melkein sanoa, että vuosien mittaan on tehty kaikki mahdolliset remontit lattioista kattoon, sähköistä putkistoihin ja ikkunoista ilmanvaihtoon. Tukea on saatu Kotiseutuliitolta ja EU:lta, mutta ulkopuolisten käyttäjien runsas määrä on mahdollistanut myös tavallista laajemman omarahoituksen. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkö, vanhan uunin yösähkövastus ja ilmalämpöpumppu. Koneellinen ilmanvaihto on asennettu jo 1980-luvulla. Oman käytön lisäksi taloa käyttävät muut kokoukset, juhlijat ja eri harrasteryhmät. Jäsenistö on puolueen yleisen trendin mukaisesti vapaajäsenpainotteinen, mutta kaikki ikäluokat ovat kuitenkin tavallista paremmin edustettuina, mm. sekä puheenjohtaja että sihteeri olivat vuonna 2017 molemmat 40-vuotiaita.

Taiston työväentalo Oriveden kaupungin keskustan etelälaidalla aseman vierellä osoitteessa Asemantie 9 kuuluu Oriveden Sosialidemokraattinen Yhdistys ry:lle. Talon sivut löytyvät osoitteesta www.taistontalo.fi. Talon valmistumisvuosi oli 1958, koko on noin 800 neliömetriä ja rakennusmateriaalina betoni ja puu. Lämmitysjärjestelmänä ovat öljylämmitteiset vesikiertopatterit. Omassa ja tilaisuuskohtaisessa ulosvuokrauskäytössä ovat ala- ja yläsali, biljardisali, kahvila, keittiö, aula ja wc-tilat. Pitkäaikaisella sopimuksella ulosvuokrattuina ovat asunto ja siihen liittyvä saunaosasto, valokuvausstudio ja 2 varastohuonetta. Talolla on kuntonyrkkeilyä kolmena iltana viikossa, joogaa kerran viikossa, kansalaisopiston liikuntaryhmiä, teatteriryhmä, yleisöluentoja ja lastentapahtumia yhdessä MLL:n Oriveden yhdistyksen kanssa. Yhdistyksellä on hyvä suhde vasta perustettuun kylätoimikuntaan, joka on perustettu yhdistyksen aloitteesta ja avustuksella.

Yhdistyksen oma näkemys talon vaikutuksesta: ”Talon pelastamisen alkaminen nelisen vuotta sitten on osaltaan luonut uskoa myös poliittiseen toimintaan. Yhdistys profiloituu tänä päivänä talon kautta kansalaisjärjestötoiminnan edistäjäksi eli ihmisten osallistajaksi, kulttuurimyönteiseksi, ihmisten liikuntaharrastuksen edistäjäksi ja mielenkiintoisten tapahtumien järjestäjäksi. Näiden neljän vuoden

aikana on myös orivesiläinen sosialidemokratia piristynyt. Poliittisen uskottavuuden kannalta on aivan eri asia puhua nuorten työllistämisen tärkeydestä kuin palkata talolle kesäksi seitsemän nuorta. Tällä tehdään vaikuttavaa politiikkaa myös vaalien välillä.”

Tampereen työväentalo 500 metriä keskustorilta länteen osoitteessa Hämeenpuisto 28 kuuluu Tampereen Työväenyhdistys ry:lle (TTY). Talon valmistumisvuosi oli 1900 ja rakennusmateriaalina betoni ja tiili. Talon koko on 10 612 neliömetriä ja oman tontin 2176 neliötä. Käyttö on toimitilavuokrausta, kokouksia ja juhlia. Tiloina on juhlasali, työhuoneita, museo, neljä näyttämöä ja kaksi ravintolaa. Talolla toimivat Sos.dem. Kunnallisjärjestö, Piirijärjestö, Nuoret Kotkat, Demarinuoret, sekä TUL:n ja TSL:n aluetoimistot. Kokoustilojen kohtuulliset vuokrakustannukset peritään kunnallisjärjestöltä, piirijärjestöltä ja TUL:ltä. Puolueosastot ja muut puoluetta lähellä olevat yhdistykset eivät maksa erikseen kokoustilojen käytöstä. Tiloja käyttävät em. järjestöjen lisäksi mm. eri eläkeläiskerhot. TTY:n oma poliittinen järjestötoiminta kanavoituu Poliitiikkaklubin kautta. Klubi järjestää yksin tai yhdessä muiden yhdistysten kanssa 4-6 tilaisuutta vuosittain. TTY mahdollistaa yhdistyksen Soittokunnan ja Naiskuoron toiminnan. Näitä tuetaan yhteensä noin 28 000 eurolla vuosittain. TTY omistaa Suomen suurimpiin teattereihin kuuluvan Tampereen työvänteatterin (TTT), joka samalla on työväentalon suurin vuokralainen. TTT ei jaa osinkoa. Toisin kuin Helsingin ja Turun talot toimii Tampereen talo yhden puolueosaston talona selkeästi myös vaalirahoittajana.

Tervaniemen työväentalo Kangasalan kaupungin itäisessä Kuhmalahden taajamassa osoitteessa Pohjantie 159 on Kuhmalahden Sos.dem. Yhdistys ry:n omistama. Matkaa kaupungin keskustaan on noin 25 kilometriä. Valmistumisvuosi oli 1931, talon koko 268 neliötä ja tontti 2600 neliötä. Lämmitys toimii puilla ja sähköllä. Välillä jo lähes hiljennyt talo on nyt läpäissyt ”kuoleman laaksonsa”: Vuosina 2016-2017 tehtiin perusteellinen remontti EU-rahoituksen, yrityslahjoitusten, haastekampanjan ja Sos.dem. kunnallisjärjestön taloudellisella tuella. Kuntakin myönsi 50 prosentin alennuksen vesiliittymän hinnasta. Kaiken perustana on kuitenkin ollut noin neljäkymmenen talkoolaisen yli 2000 talkootuntia. Vesikatto on nyt uusi ja ulkovuoraus maalauksineen kunnossa. Joitakin lahoja hirssiä jouduttiin vaihtamaan. Keittiön puoleiseen päätyyn rakennettiin terassi ja invaluiska. Talo liitettiin kunnalliseen vesijohtoverkkoon ja keittiöön asennettiin lämminvesivaraaja. Keittiötä laajennettiin vahtimestarin vanhan kamarin verran ja puhkaistiin tarjoiluluukku keittiön ja kahvion välille. Modernien keittiökoneiden rinnalla on

nyt sähkökatkojenkin varalta uusi puuhella. Myös viemäröinnit ja sähköt uusittiin ja rakennettiin kompostoivat käymälät ja inva-wc. Talon tulevaisuus näyttää nyt varsin valoisa. Jo vuoden 2017 puolella oli tullut varauksia häille ja muille perhejuhlille kesälle 2018.

Toivon työväentalo Pirkkalan kunnassa Tampereen kyljessä osoitteessa Kranaatinmäentie 94 on Pirkkalan Sos.dem. Ty Toivo ry:n omistama. Nettisivut ovat www.pirkkalandemarit.fi/toivontalo/ ja facebookissa Pirkkalan Toivon talo. Talo valmistui vuonna 1916 ja sitä on laajennettu vuonna 1981 ja 1990-luvulla. Seuraavaksi uusitaan salin laualattia ja tehdään pintaremonttia. Koko on 238 neliötä, tontti 1500 neliötä ja talo lämpiää öljyllä. Tilat ovat sali (noin 80 hengelle), näyttämö, keittiö, ruokailutila, eteinen, narikka, wc:t, kokoushuone ”Einon kamari”, ja ulkovarasto. Oman käytön lisäksi talolla on pidetty muita kokouksia, perhe- ja muita juhlia, harrastajateatteria ja seurakunnan pyhäkoulua. Talo sijaitsee Pirkkalan kylän historiallisessa maisemassa lähellä Tursiannotkon rautakautisia kaivauksia, vähän syrjässä Pirkkalan keskustasta, noin 16 km Tampereelta. Yhdistyksessä on noin 130 maksavaa jäsentä, joista noin 30 aktiiveja. Hyväkuntoinen talo on mitä luonnollisin osa yhdistyksen toimintaa.

Valkeakosken Työväenyhdistyksen kokoustila Valkeakosken kaupungissa osoitteessa Valtakatu 19 A 14 on As.oy Valkeakosken Kotikulman huoneisto. Tiloina on vajaan 100 neliömetrin sali, toimisto ja keittiö. Tilaa vuokrataan myös ulkopuolisille. Nettisivut ovat www.sdp.valkeakoski.fi.

Velaatan työväentalo Tampereella entisen Teiskon kunnan alueella osoitteessa Tolppalantie 3 sijaitsee yli 35 kilometrin etäisyydellä Tampereen ydinkeskustasta. Työväentalon omistaa Teiskon työväenyhdistys ry. Talo on valmistunut vuonna 1920. Sen koko on noin 300 neliötä ja oma tontti noin 4000 neliötä. Oman käytön lisäksi taloa on jonkin verran vuokrattu muille kokouksille ja juhlille.

Viialan työväentalo Akaan kaupungin Viialan taajaman keskustassa osoitteessa Rientotie 3 kuuluu Viialan Työväenyhdistys ry:lle. Talon ydinosaa on valmistunut vuonna 1912 ja sitä on laajennettu huomattavasti vuonna 1927. Talon koko on 577 neliötä ja tontin 2740 neliötä. Lämmitysjärjestelmänä on puukeskuslämmitys ja ilmalämpö. Alakerrassa on sali näyttämöineen, ravintola, keittiö, eteisaula ja wc-tilat. Yläkerrassa on talonmiehen asunto, johtokunnan huone ja Nuorten Kotkien

kerhotila. Talon kunto on hyvä ja samoin tilojen käyttöaste. Viialan Eläkkeensaa-
jat ry kokoontuu talolla kolmena päivänä viikossa useamman tunnin kerrallaan,
SPR:n Viialan osastolla on talolla vakituinen kokoontumispaikka ja samoin urhei-
luseura Viialan Pyryllä. Akaan kaupunki on pitänyt päivähoitolasten liikuntatun-
teja talolla, yksityisellä tanssikoululla on säännölliset tunnit ja kaksi yksityistä
yrittäjää järjestää hyvinvointipalvelujaan. Yhdistyksen Naisjaoston tanssi- ja as-
kartelupiirit sekä Nuoret Kotkat kokoontuvat talolla 1-2 kertaa viikossa. Sopivan
ajan löytyessä tiloja vuokrataan mm. syntymäpäiviin, häihin ja rippijuhliin. Jäse-
nistön ikärakenne on tavallista työväentaloyhdistystä parempi: vain puolet vapaa-
jäseniä.

Visuveden työväentalo Ruoveden kunnan Visuveden kylän keskustassa osoit-
teessa Alastalontie 12 on Visuveden Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistu-
misvuosi on ollut 1908 ja koko on 350 neliötä. Talo lämpiää puulla ja oman käytön
lisäksi sitä vuokrataan juhliin. Talosta pidetään hyvää huolta: kesällä 2018 on tar-
koitus maalata peltikatto, uusia kattosillat, kunnostaa portaat ja rakentaa esteetön
sisäänkäynti.

Kaakkois-Suomi

Enonkosken työväentalo Enonkosken kunnassa pari kilometriä kirkonkylän kes-
kustasta länteen osoitteessa Laasalantie 190 kuuluu Enonkosken Työväenyhdistys
ry:lle. Talon ydinosa valmistui vuonna 1917 toiselle tontille, siirrettiin nykyiselle
paikalleen vuosina 1927-28 ja laajennettiin nykyiseen muotoonsa vuonna 1945.
Talon alakerran pinta-ala on 226 neliötä ja yläkerran asunnon 60 neliötä. Oman
tontin pinta-ala on 0,5 ha. Taloa on jatkuvasti remontoitu mm. Kotiseutuliiton ja
EU:n taloudellisella tuella ja se on kunnoltaan ja tasoltaan erinomainen. Lämmitys
hoituu takkauunilla ja ilmalämpöpumpuilla. Taloon rakennetaan vuonna 2018
vielä harmaavesien suodatusjärjestelmä. Kaikki on hyvässä kunnossa, mutta nuo-
ria jäseniä ei yhdistyksessä ole. Mitä siis olisi tehtävä?

Hakalin työväentalo kts. Lauritsalan työväentalo.

Imatran työväentalo Imatran kaupungin keskustassa osoitteessa Asemäentie 6 kuuluu Tainionkosken Sos.dem. Nuoret ry:lle. Kookkaan talon ydinosa on valmistunut vuonna 1912 ja vuonna 1937 huomattavasti laajennettu. Koko on noin 1500 neliötä ja tontti 1,2 ha. Talo on rakennettu hirrestä ja sisältä monin kohdin harvinaisen taitavasti paneloitu. Ulkovuoraus on osin maalattu valkoiseksi, osin katettu valkoisella pellillä. Lämmitysjärjestelmänä on kaukolämpö. Tilat ovat sali, näyttämö, parveke, kahvio, eteinen, wc-tilat, 2 luokkahuonetta, teatteri taustatiloineen ja liikesiipi. ”Eteenpäin sinnitellään” vaihtelevien vuokralaisten tuella, mutta aivan selvästi tulevaisuudessa odottavat isot ongelmat.

Joutsenon Korvenkylän työväentalo Lappeenrannan kaupungin itäisimmässä Korvenkylän taajamassa osoitteessa Työväentie 6 on Joutsenon Korvenkylän Työväenyhdistys ry:n omistama. Lappeenrannan keskusta on matkaa noin 30 kilometriä, mutta naapuriin Imatran kaupungin keskusta on vain noin 4 km. Talo on valmistunut vuonna 1922, on kooltaan 570 neliötä ja oman tontin koko 4600 neliötä. Kiinteistövero on 1300 euroa vuodessa. Lämmitysjärjestelmänä ovat uunit, sähköpatterit ja ilmalämpöpumput. Taloa on vuosina 1979-2012 remontoitu usein ja perusteellisesti Kotiseutuliiton tuella. Omien kokousten ohella tilaa vuokrataan ulkopuolisten juhliin ja kyläyhdistys saa käyttää ilman vuokraa. Yhdistyksen ja talon tilanne on kuitenkin jatkuvasti vaikeutunut vähenevän jäsenmäärän ja jäsenistön korkean keski-ikänsä takia. Satunnaisten tilaisuuksien vuokrilla on juuri ja juuri pystytty maksamaan kiinteistövero, vakuutukset sekä vesi- ja sähkömaksut, mutta kunnossapitoon ei ole jäänyt mitään. Talo kuitenkin ränsistyy vääjäämättä, eikä iäkäs jäsenistö enää juurikaan jaksa tulla talkoisiin. Jatkuvat korjaukset kun vielä pitäisi tehdä ilman sanottavia varoja. Talosta on lähiaikoina luovuttava.

Joutsenon työväentalo Lappeenrannan kaupungin Joutsenon taajamassa osoitteessa Huvitie 7 on Joutsenon Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi on ollut 1949 ja 1980-luvun puolivälissä tehtiin iso saneeraus. Talon koko on 800 neliömetriä ja lämmitysjärjestelmänä ovat öljy ja kolme ilmalämpöpumppua. Tiloina ovat tilava juhlasali, tilava ravintola, talonmiehen asunto, kokoushuoneita, alakerran voimailutilat ja yläkerran betoninen elokuvakameraluokka. Pihalla on pysäköintitilaa isolle automäärälle. Käyttäjiä ovat viime aikoina olleet lähinnä voimailijat ja eläkkeensaajat. Vuokratulot ovat viime aikoina olleet noin 15 000 euroa vuodessa ja menot vastaavana aikana noin 20 000 euroa. Tulevaisuus näyttää synkältä: nuoria jäseniä ei tule ja kalliit remontit odottavat.

Kallislahden työväentalo Savonlinnan kaupungin Kallislahden taajamassa osoitteessa Peltotie 10 on Kallislahden Työväenyhdistys ry:n omistama. Savonlinnan keskustasta on matkaa länteen päin yli 15 kilometriä. Talo on valmistunut vuonna 1936 edellisen palaneen tilalle. Pinta-ala on noin 200 neliötä ja tilajako tavanomaisin mahdollinen. Tällä vuosituhannella on taloon uusittu vesikatto, ulkovuoraus, ikkunat, ovet ja ulkomaalaus. Oman käytön lisäksi tiloja on jonkun verran vuokrattu ulkopuolisille. Talo on yksi niitä monista, joissa viime vuosina liiallinen lämmönsäästö on talvella halkaissut keittiön vesijohdon.

Kangasniemen työväentalo Kangasniemen kunnan keskustaajamassa osoitteessa Lääkärintie 2 on Kangasniemen Työväenyhdistys ry:n omistama. Nykyinen talo valmistui vuonna 1957 ja oli vajaan kahden vuosikymmenen ajan alueen tanssi- ja muun huvitoiminnan keskus. Pääsylippuja myytiin jopa 700 kpl iltaa kohti ja työväentalolla vierailivat lähes kaikki aikakauden huippuartistit. Tanssi-iltojen tuotot näkyvät edelleen: vuonna 1975 yhdistys rakensi viereiselle tontille kookkaan vuokratalon, Kiinteistö Oy Ainolanhaan, jota sitäkin on jo ehditty perusteellisesti remontoida. Tanssituloilla on ostettu myös tontteja ja metsää ja lähisaaresta sauna yhdistyksen jäsenten käyttöön. Itse työväentaloakin on ahkerasti remontoitu ja tanssien jäätyä pois muodista siellä on järjestetty uskomaton määrä erilaista muuta toimintaa. Kunta ja valtio ovat olleet merkittäviä käyttäjiä koulu-, koulutus- ja opistotoiminnan osalta. Pienenevän jäsenkunnan voimin on ison talon hallinnointi kuitenkin käymässä raskaaksi, ja yhtenä vaihtoehtona on pidetty talon purkamista ja huomattavasti pienemmän modernin talon rakentamista sen tilalle.

Kokonsaaren työväentalo Savonlinnan Kokonsaarella kahden lauttayhteyden takana kuuluu Saarikansan Työväenyhdistys ry:lle. Saari on linnuntietä noin 12 km Savonlinnan keskustasta etelään. Talo on valmistunut vuonna 1951 ja on kooltaan noin 150 neliötä. Aiemmin vain kesäkäytössä olleen talon keittiö on äskettäin lämpöeristetty ja lämpiää nyt halkohellalla ja sähköpatterilla. Talo on tunnettu mm. kesätanssien pitopaikkana ja hyljetutkimuksen tukikohtana. Mutta se tulevaisuus? Se tuskin voi olla sosialidemokraattinen, ellei joku nuoriso-osasto vähitellen huoli taloa tukikohdakseen.

Kotkan työväentalo on nykyään Kotkan konserttitalo, mutta talon osoitteesta Kotkankatu 7 löytyy edelleen myös Kotkan Sos.dem. Ty:n toimisto.

Kuusankosken kansantalo Kouvolan kaupungin keskustassa osoitteessa Valtakatu 38 on Kuusankosken Kansantalo Oy:n omistama. Kiinteistöyhtiö on pääasiallisesti kahden puolueosaston, Kuusankosken Sosialidemokraatit ry:n ja Kymin- tehtaalaisten Työväenyhdistys ry:n omistama. Vähäisellä osuudella ovat mukana myös kaksi urheiluseuraa ja paperiliiton ammattiyhdistys. Talo on valmistunut vaihteittain vuosina 1958, 1961, 1966 ja 1983. Rakennuksen pinta-ala on 6 262 neliötä, josta liikehuoneistot ovat 1 976,5 neliötä, Kansalaisopisto 707 neliötä ja Sosiaali- ja terveysalan ammattiopisto 849 neliötä. Työväenyhdistyksillä ja urheiluseuroilla on omat toimisto-, kokous ja varastotilansa. Eri yrittäjiä on liiketiloissa yhteensä 19. Taloudellinen tilanne on tällä hetkellä tyydyttävä, mutta uhkana on se, että ammattiopisto muuttaa pois lähivuosina. Kuusankosken kansantalo on Turun työväentalon ohella se toinen talo, jota Kotiseutuliitto ei nykyään laske työväentaloksi ison salin puuttumisen vuoksi. Talon iso aikanaan tanssipaikkanakin suosittu sali muutettiin tanssien hiipuessa ammattiopiston käyttöön vuosituhaten vaihtuessa. Talon puolueosastojen jäsenmäärä on ollut laskussa ja jäsenistö ikääntymässä, mutta tästä ei ole ollut suoranaista haittaa, koska taloa ei talkoilla hoideta.

Lamposaaren työväentalo ja lava Lappeenrannan kaupungin Lamposaarella on Lamposaaren Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Saari on vakinaisen väestön määrältään suurin niistä Etelä-Karjalan saarista, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä. Lauttayhteys on säännöllinen. Vuokratontilla sijaitseva työväentalo on valmistunut vuonna 1910 ja on kooltaan 216 neliömetriä. Oman käytön lisäksi taloa vuokrataan juhlille. Salissa on ruokailutilat runsaalle 100 hengelle ja esiintymislava kauniine alkuperäiskulisseineen. Keittiössä on kylmätilat, kaasuliesi, puuhella, kahvin- ja vedenkeitin, mikroaaltouuni ja astiasto reilulle 100 hengelle. Juokseva kylmä vesi tulee porakaivosta. Tanssilavalla on tanssitilaa 100 neliömetriä, esiintymislava orkesterille ja irrotettavat muovisermit ikkuna-aukoissa. Vessat ovat siistit perinteiset puuhuussit. Tarpeen mukaan saa käyttöön myös ison juhlateltan, grillikatoksen ja kioskin.

Lappeenrannan työväentalo Lappeenrannan kaupungin keskustassa osoitteessa Snellmaninkatu 12 seisojien vuoden 2017 loppuessa vielä sillä paikalla, johon se vuonna 1982 oli valmistunut. Lappeenrannan Työväenyhdistys ry:n omistama talo oli peruskorjauksen tarpeessa, mutta se on päätetty purkaa siitäkin syystä, että tontilla on runsaasti käyttämätöntä rakennusoikeutta, jonka hyödyntämisen nykyinen talo estää. Työväenyhdistys ostaa tai vuokraa joko muualta tai tontille valmistuvasta uudesta rakennuksesta tilat itselleen.

Lauritsalan työväentalo Lappeenrannan kaupungissa osoitteessa Hakalinkatu 1 on Lauritsalan Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Talo tunnetaan myös nimellä **Hakalin työväentalo**. Kotisivut ja muu tiedottaminen löytyvät Lappeenrannan demareitten sivuilta. Talo on valmistunut vuonna 1910 ja sen koko on 450 neliötä. Talo lämpiää sähköllä. Oman tontin koko on 3000 neliötä ja kiinteistövero noin 1000 euroa. Yhdistyksen omat eläkeläiset ovat suurin käyttäjäryhmä, mutta taloa vuokrataan myös ulkopuolisille eri tilaisuuksiin. ”Nuoria” aina haikaillaan jäseniksi, mutta uudet keski-ikäisetkin ovat hyvä vaihtoehto.

Liiton talo kts. Vehkalahden työväentalo.

Miehikkälän työväentalot Pitkäkoski ja Saivikkala esiintyvät edelleen mm. piirijärjestön sivuilla, mutta ne eivät enää ole työväentalokäytössä.

Mäntyharjun työväentalo Mäntyharjun kunnan keskustaajamassa osoitteessa Työväentie 22 on Mäntyharjun Sosialidemokraatit ry:n omistuksessa. Netistä talo ja yhdistys löytyvät Facebookista haulla Mäntyharjun Demarit sekä WhatsUpp-ryhmästä. Valmistumisvuosi oli 1928. Talon yhdistyskäytössä on noin 330 neliötä, johon lisäksi tulevat vielä yläkerran asunto ja sauna. Tontin koko on 850 neliötä 300 neliön ostomahdollisuudella ilman rakennusoikeutta. Merkittäviä remontteja on tehty 1980-luvun puolella välissä ja vuoden 2013 jälkeen vuosittain. Lämmitysjärjestelmänä ovat pönttöuunit pelleteillä, säteilylämmittimet ja keittiön puuhella. Tiloina ovat sali, keittiö, puhveti ja yläkerran asunto. Oman järjestökäytön lisäksi talolla on ollut jäsenistön juhlia. Vuokratuloja kertyy yläkerran asunnosta, huonekalu- ja nahkatakka-kauppailta, ulkopuolisten juhlista, elokuvaesityksistä, eläkeläistansseista sekä urheiluseuran ja ay-järjestöjen kokouksista. Kolmen viime vuoden työt ovat kohdistuneet yläpohjan tuuletukseen ja lämpöeristykseen. Ilmanvaihtoa on tehostettu 100 watin puhaltimella, rossipohja on tyhjennetty, irtotavaraa varastoitu ulkorakennukseen ja uusittu tuuletusaukkojen verkot. Peltikatto on korjattu ja pinnoitettu, ikkunoiden puitteita on korjattu ja maalattu, kivijalan ympäristöä on puhdistettu ja ohjattu pintavesiä sekä tehty muita maanrakennustöitä. Kaikkiaan on korjauksiin 2013 jälkeen käytetty yli 40 000 euroa. Seuraavaksi työksi on suunniteltu ulkovuorauksen korjausta ja maalausta.

Neuvottoman työväentalo Haminan kaupungin Neuvottoman taajamassa osoitteessa Ala-Heikkiläntie 22 on Neuvottoman Työväenyhdistys ry:n omistama. Talo on valmistunut vuonna 1910 ja on lähes alkuperäiskunnossa. Haminan Työväentalon perusteellisen remontin ja sitä seuranneen kevään 2013 konkurssin jälkeen sieltä siirtyi Neuvottoman yhdistykseen runsaasti jäseniä. Ilmeisesti jonkinlainen lamaannus ja haluttomuus remontteihin pitää yhdistystä vielä vallassaan.

Parkkarilan työväentalo kts. Tirilän työväentalo.

Purolan työväentalo Pyhtään kunnassa osoitteessa Laivarannantie 12 on Pyhtään Sosialidemokraattien omistama. Hienolla merenrantatontilla sijaitseva talo on valmistunut vuonna 1930 ja on kooltaan 230 neliömetriä. Lämmitysjärjestelmänä on öljy ja sähkö. Talo on vuokrattuna Kymenlaakson Juhlapalvelulle ja päädyn asuinhuoneistossakin on vuokralainen. Tällä vuosituhannella on uusittu keittiö ja rakennettu sisä vessat. Talon tulevaisuus on valinkauhassa.

Rantasalmen työväentalo Rantasalmen kunnan keskuksessa pääväylän varrella osoitteessa Sudentie 1 on Rantasalmen Työväenyhdistys Sovinto ry:n omistuksessa. Talon ydinosa on vuonna 1910 ostettu yksityishenkilöltä, laajennettu ja remontoitu useamman kerran ja saanut nykyisen hahmonsä vuonna 1951. Kooltaan talo on noin 300 neliötä. Tiloina ovat sali, näyttämö, kahvio, pari pientä huonetta ja eteisaula sekä yläkerran asunto ja kellarin sauna ja suihkutilat. Talo on kaukolämmössä. Oman käytön ohella talo toimii työttömien tukipisteenä ja kirpputorina. Tulevaisuuskuvan positiivisin tekijä on talon keskeinen sijainti yhteisössään.

Savonlinnan työväentalo eli ”Kisalinna” Savonlinnan kaupungin keskusta-alueella osoitteessa Olavinkatu 13 on Savonlinnan Työväenyhdistys ry:n kotitalo ja Olavila Oy:n omistama. Vuonna 1955 valmistunut noin 3000 neliömetrin talo eli syksyllä 2017 edelleen pitkäaikaisen päävuokralaisen lähdön jälkeisiä kriisiaikoja. Savonlinnan kaupunginteatterilta jääneitä yli 1300 neliön tiloja ei ole saatu uudelleen tuottaviksi, ja talolla on muutenkin alikäyttöä vuokratuottojen osalta. Huomattavan kalliit remontit kuitenkin odottavat lähivuosien aikana. Viereisellä työväenyhdistyksen omistamalla tontilla sijaitsevat Olavila Oy:n omistama nelikerroksinen hotelli ja keilahalli eivät nekään ole tuottoisia, vaan Olavila Oy joutuu päinvastoin jatkuvasti osallistumaan konkurssiin menneen hotelliyrittäjän konkurssipesän kustannuksiin. Työväentalon tulevaisuus ei hyvältä näytä, ei helpolta

ainakaan. Kokous-, juhla- ja majoituskäytössä olleen Taipaleenniemen kiinteistön myynti syksyllä 2017 on antanut lisää aikaa päätöksenteolle.

Sulkavan työväentalo Sulkavan kunnassa osoitteessa Mikkolantie 9 on Sulkavan Työväenyhdistyksen omistama. Talon ydinosa on nykyiselle paikalle noin vuonna 1906 siirretyn vanhan hirsikehikon päälle rakennettu. Uusi lautarakenteinen lisäosa valmistui vuonna 1966. Pinta-ala on noin 300 neliötä. Tiloina ovat sali, ravintola, kokoustila, keittiö, saunaosasto ja yläkerran asunto. Viimeisin remonteista on keittiöremontti. Lämmitysjärjestelmänä on öljy ja lämpöpumppu sekä saunassa halot. Oman käytön lisäksi tiloja ovat käyttäneet eläkeläiset, kansalaisopisto kahdesti viikossa, satunnaiset juhlat ja kokoukset, huonekalukauppiat sekä kesäisin Sulkavan Soudut varsinkin saunaosastoa. Talon hoito sujuu hyvin niin kauan kuin nykyinen talkooväki jaksaa.

Summan työväentalo Haminan länsipuolisessa Summan taajamassa Vehkapollulla on Summan työväenyhdistyksen omistuksessa. Talo valmistui vuonna 1951 ja sitä on remontoitu 1970-luvun lopulla ja vielä 1980-luvulla. Kaksikerroksisen talon koko on 400 neliömetriä ja se lämpiää sähköllä. Tasaiselle kalliopohjalle rakennettu talo on vielä ryhdillään, mutta järjestö- ja muu kokouskäyttö on jo loppunut ja talo on hylätyn oloinen ja rapistumassa. Tilat ovat tällä hetkellä vuokralla viiden orkesterin harjoitustiloina ja soitinvarastoina.

Tirilän työväentalo nelisen kilometriä Lappeenrannan keskustasta itään osoitteessa Onninkatu 6 kuuluu Parkkarilan Sos.dem. Työväenyhdistys ry:lle, ja siitä käytetään myös nimitystä **Parkkarilan työväentalo**. Talo ja sitä ympäröivä pientaloalue on nimetty maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi ympäristöksi. Valmistumisvuosi oli 1912 ja myöhemmin on remontteja tehty tasaisin välein. Vuonna 1981 remontoitiin ravintola ja vuonna 1984 sali. Talo on liitetty kaukolämpöön. Koko on 780 neliömetriä ja tontti on kaupungin vuokratontti. Talolle sopivat isommatkin juhlat, ja tarjolla on täysi juhla-astiasto valkoisine liinoineen. Oman toiminnan lisäksi talolla onkin juhlia ja mitä erilaisimpia tilaisuuksia, kuten parinkymmenen standin Kauneus- ja hyvinvointipäivät. Talolta on myös vuokrattu toimistotilaa ay-liikkeen paikalliselle toiminnalle. Jäsenistön ikärakenne ei ole työväentaloyhdistysten pahimmasta päästä.

Tiutisten työväentalo Kotkan kaupungin Tiutisten saarella osoitteessa Seuratie 4 on Tiutisten Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1907, jonka jälkeisinä vuosikymmeninä taloa vielä laajennettiin. Vuoden 1944 pommitusvauriot oli korjattu vuoteen 1947 mennessä. Vuosina 1950-2000 taloa korjattiin ja muutettiin jatkuvasti käyttökelpoisemmaksi. Viimeisin remontti oli maalämpöön siirtyminen vuonna 2015. Lämmönjakojärjestelmänä toimivat vuonna 1950 rakennetun keskuslämmityksen vesipatterit. Talo on tällä hetkellä hyvässä kunnossa ja sen käyttö on runsasta. Pinta-ala on noin 730 neliömetriä käsittäen juhlasalin, näyttämön, keittiön, kahvion, voimailusalin, eteisaulan, yläkerran kokoushuoneen, vuokra-asunnon, vahtimestarin asunnon ja varhaisnuorison kerhotilan. Talon käyttäjäkunta on laajaa ja monipuolista. Varsinkin erilaiset voimailijat, voimistelijat ja joogan harrastajat käyttävät tiloja ahkerasti. Lisäksi on juhlia ja kokouksia runsaasti kyläkokouksista venekerhoon. Oman tontin pinta-ala on 4083 neliötä. Rakennusoikeutta on käyttämättä jonkin verran, mm. 100 neliön talousrakennukselle. Tontti on osa Yhdistys-nimistä tilaa, jonka pinta-ala on kaikkiaan 12 943 neliömetriä. Tontin ulkopuolinen osa tilaa on kaavoitettu liikunta- ja virkistysalueeksi. Tälle alueelle yhdistys on teettämässä 37 372 euron EU-tuella ja muidenkin saarelaisten talkootyöllä vapaa-ajan urheilu- ja liikuntapaikkaa, joka ulottuu merenrantaan kunnostetulle uimarannalle saakka. Yhdistyksen runsas ja yhteistyöhaakuinen toiminta on tuonut jonkin verran uusia jäseniä, joitten määrä ei kuitenkaan alkuunkaan korvaa lähivuosien ikäpoistumaa. Jos yhdistys tulevana aikoina jaksaa toimia johtokunnan kokoisella jäsenmäärällä, niin sitten on talollakin tulevaisuutta. Talon tulevaisuudenkuva kyllä jonkin verran muistuttaa niitä taloja, jotka hiljalleen ovat siirtyneet työväentaloista kylätaloiksi.

Ummeljoen työväentalo Kouvolan kaupungin keskustasta noin 12 kilometriä etelään Ummeljoen kylässä osoitteessa Ummeljoentie 16 on Ummeljoen Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi on 1912 ja talon koko 320 neliömetriä. Tontin pinta-ala on 2000 neliötä ja tontilla on lisäksi vuonna 1952 valmistunut katettu tanssilava sekä 30 neliön talousrakennus. Lämmitysjärjestelmänä on puu-, öljy- ja sähkölämmitys sekä ilmalämpöpumppu. Korjauksia on tehty jatkuvasti ja talo on hyvässä kunnossa. Viimeisimpinä töinä on tehty esteettömyyskorjauksia sisäänkäyntiin ja wc-tiloihin. Työväentalo ja tanssilava on luokiteltu avokkaaksi osaksi alueen rakennusperintöä ja kulttuuriympäristöä. Talolla on runsaasti käyttöä ja sen tulevaisuus näyttää hyvältä.

Vehkalahden työväentalo, usein mainittu ”Liiton talona”, on Vehkalahden Työväenyhdistys Liitto ry:n omistama. Talo sijaitsee Haminan kaupungissa Luumäelle vievän tien nro 26 varrella vasemmalla puolen tietä vähän ennen Vehkajärveä osoitteessa Vehkajärventie 25. Talo on valmistunut vuonna 1930 ja on pinta-alaltaan 300 neliötä. Talo lämpiää sähköllä. Tilat ovat mitä normaaleimmat perustyöväentalon tilat ja tilojen käyttö samoin. Talonmiehen asunnossa on vuokralainen. Tontti on oma, ja Haminan kaupunki on vapauttanut järjestötalot kiinteistöverosta. Vuonna 2017 on käynnistynyt talon peruskorjaus, jota varten yhdistys on budjetoinut 70 000 euroa. Vuodelle 2018 on EU:n tukea tulossa 48 000 euroa, jolla rahalla ensimmäiseksi remontoidaan keittiö ja rakennetaan wc-tilat. Rakentamisen taidot ovat talolla hallinnassa, ja tulevaisuus näyttää valoisalta.

Voikkaan työväentalo Kouvolan kaupungin Voikkaan kaupunginosassa osoitteessa Voikkaantie 2 on Voikkaan Työväenyhdistys ry:n omistama. Neljän kerroksen korkuinen kivitalo on valmistunut vuonna 1960 ja on kooltaan noin 4000 neliötä. Talo on kuin seutua aikanaan hallinneitten metsäteollisuuden ja paperimiesten muistomerkki, sillä valmistuttuaan se oli täynnä puolue- ja ay-toimintaa, joille nykyään riittää pari kohtuullisen kokoista kokoustilaa. Jatkuvalla remontoimilla on rakennusta pidetty kunnossa. Mm. ikkunat ja putket on uusittu ja talo liitetty kaukolämpöön. Talo pitää sisällään varsin erilaisia tiloja: alakerran liikehuoneistoja, kokous- ja toimistotiloja, kuntosalin ja mm. kaksi asuinhuoneistoa. Suurimpana vuokralaisena on Suomen Metsästäjäliiton Kymen piirin Luonto- ja Eräkeskus isoine näyttelytiloineen ja kaksine ammuntasimulaattoreineen. Erilaisia toimintoja ja kokouksia helpottavat ison pihan pysäköintimahdollisuudet. Yhdistys ei tällä hetkellä näe talon käytön tulevaisuudessa juurikaan muuttuvan.

Vuoksenniskan työväentalo Imatralla osoitteessa Torikatu 7 on Vuoksenniskan Työväenyhdistys ry:n omistama. Netin sivut ovat www.vuoksenniska.sdp.fi. Ko-meaa tiilinen rakennus on valmistunut vuonna 1962 ja on kooltaan 2548 neliömetriä. Talo lämpiää kaukolämmöllä. Tiloina ovat huomattavan väljät aula- ja puhvetitilat, keittiö, iso sali sekä kokous- ja toimistotilaa. Oman käytön lisäksi tiloja ovat viime aikoina käyttäneet eläkeläiset, liikuntaseurat, orkesterit, juhlijat, myyjät, tuote-esittelijät, kirpputorit, viikonlopputanssit ja kustantajat kirjojensa julkistamiseen. TV:n ”Satuhäät” kuvattiin talolla. Talon selvästi suurin menoerä on 30 000 euron vuotuinen energialasku. Lämmöneritys on 1960-luvun alun tasolla. Isot remontit ovat edessä, mutta niiden rahoittaminen on hankala ongelma. Mikä tulee olemaan hupenevan jäsenistön suhde isoon taloonsa?

Pohjanmaa

Ilmajoen työväentalo Ilmajoen kunnan keskustassa osoitteessa Asematie 2 on Ilmajoen Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1938, jonka jälkeen ei ole tehty laajennuksia, mutta kylläkin jatkuvasti vuosi- ja peruskorjauksia. Viimeksi vuosina 2013-2016 on toteutettu 150 000 euron remontti ulkona ja sisällä. Talon koko on 900 neliötä kahdessa kerroksessa. Tiloina ovat juhlasali, juhlaravintola, kokoussali, jakelukeittiö, juhlaravintolan keittiö, yläaula, eteinen, arkisto, saniteettitilat, sauna- ja suihkutilat sekä erillisellä sisäänkäynnillä kaksi asuntoa, jotka on vuokrattu ulkopuolisille. Viranomaislupa yleisiin tiloihin on lähes 300 henkilöä. Runsaan oman käytön lisäksi talo palvelee maakunnallisia ja jopa valtakunnallisia tapahtumia. Käyttäjinä ovat olleet mm. SDP:n Pohjanmaan piiri, ay-liike, Ilmajoen musiikkijuhlat, yritys- ja tyhytapahtumat, muut isommat ja pienemmät juhlat sekä matkailuryhmien perinneruokailut. Pysäköintitilaa on hyvin. Talo on kaikin puolin erinomaisessa kunnossa, tulevaisuus nähdään valoisana ja talon markkinointia kehitetään edelleen.

Jalasranta eli Jalasjärven työväentalo sijaitsee Kurikan kunnassa pari kilometriä Jalasjärven taajaman pohjoispuolella osoitteessa Vaasantie 344 kolmostien ja järven välissä, ja järvenkin nimi on Jalasjärvi. Talon omistaja on Jalasjärven Sos.dem. Työväenyhdistys ry. Valmistumisvuosi oli 1908 ja koko noin 500 neliömetriä. Taloa on jatkuvasti remontoitu ja se on hyvässä kunnossa. Vuonna 2011 on uusittu juhlasalin lattia, yläpohjan lämpöeristys, kaikki ikkunat ja ulko-ovet. Vuonna 2014 on remontoitu varastotilat, ravintola sekä sähköön syöttö ja pääkeskus. Vuonna 2017 on siirrytty maalämpöön. Tilat ovat mitä normaaleimmat työväentalon tilat, mutta keskimääräistä avarammat. Viranomaisten mukaan talon tiloissa saa yhtä aikaa olla 500 henkilöä, ja päivällisastiastoakin on 200 hengelle. Pysäköintitilaa on runsaasti. Eteis- ja saniteettitilojen saneeraus lienee seuraava työkohde, ja uusi ikkuna järvelle päin on pitkään ollut suunnitteilla. Talon tulot tulevat puoliksi bingosta, puoliksi normaalista juhluvuokrauksesta, jota on noin 30-35 tilaisuutta vuodessa. Yhdistyksen jäsenistö on tavanomaisen iäkästä, mutta sen verran on nuorempiakin, että runsaassa käytössä olevan hyväkuntoisen talon tulevaisuus näyttää turvatulta.

Kannuksen työväentalo Kannuksen kaupungin keskustan näkyvimmillä paikalla osoitteessa Mäkiraontie 1 on Oskari Tokoi –Seura ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1909 ja kaksikerroksisen talon koko on 501 neliömetriä. Sali on toisessa kerroksessa. Talo ehti väliin pahasti rapistua, ja sen purkaminen oli jo varsin lähellä, mutta 1980-luvun loppupuolella talo suojeltiin Valtioneuvoston päätöksellä ja remontoitiin perusteellisesti. Sähkölämmityksen kalleuden takia päätettiin 2010-luvun alussa uusia lämmitysjärjestelmä, jolloin käydyissä neuvotteluissa Kotiseutuliitto tiukasti torjui ilmalämpöpumput. Kaukolämpö olisi kalliisti ja hankalasti pitänyt vetää valtatie 28:n alitse. Ainoaksi vaihtoehdoksi jäi maalämpö. Tätä yli 90 000 euron lämmitysremonttia sitä vaatinut Kotiseutuliitto on vuoteen 2017 mennessä avustanut jo 69 000 eurolla, ja on pitänyt tätä summaa avustamisen maksimina. Talolla eli seuralla on remontista velkaa jäljellä vielä pitkälti yli kymmenentuhatta euroa, mutta tilojen markkinointi hyvin maksaville vuokralaisille ei ole ollut helppoa. Tämä rakennussuojelun lähtökohdista aiheutunut remontin kalleus on Työväentalojen Liitossa käynnistänyt keskustelun siitä, mikä on yhteiskunnan vastuu taloille suojelutarkoituksella aiheutetuista lisäkustannuksista. Kannuksen talolla toimii Oskari Tokoi-museo, ja seura on muutenkin muistanut Oskari Tokoin elämäntyötä mm. seminaarein.

Kaskisten työväentalo Kaskisten kaupungin keskustassa osoitteessa Kirkkokatu 33 on Kaskisten Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistuksessa. Valmistumisvuosi oli 1911 ja koko 300 neliötä. Talo oli pahasti rapistunut 1970-luvun puoliväliin tultaessa, mutta Metsä-Botnian sellutehtaan tulo Kaskisiin toi yhdistykseen runsaasti energistä jäsenistöä, ja perusteellisen remontin jälkeen uudet ”avajaiset” pidettiin syksyllä 1978. Sen jälkeen on talosta pidetty huolta. Viimeisimmän vuosikymmenen aikana on julkisivuja ja kattoa korjattu ja maalattu, remontoitu keittiö, wc-tilat ja salin lattia, rakennettu uusi soittoparvi saliin ja uusi kylmiö, tiivistetty ikkunat sekä korjattu ulkoportaat ja kulmatornin ja ullakon rakenteet. Vuodelle 2018 on Kotiseutuliiton osittaisella tuella budjetoitu noin 39 000 euroa alapohjarakenteen ja ryömintätilan vaurioiden korjaukseen, vesikaton vuotokohtien ja sadeveden ohjaimien korjaukseen, ullakon kosteushaittojen poistamiseen sekä ikkunalaautojen ja pellitysten vesitiiviyyden parantamiseen. Lämmitysjärjestelmänä on edelleen suora sähkölämmitys. Keittiöön, joka talvisin on ahkerimmin vuokrattu tila, ollaan hankkimassa lämpöpumppua. Oman käytön, muiden yhdistysten ja näyttelyiden lisäksi talolla on jo usean vuoden ajan ollut vuokralla nuorisoyhtye. Vuokratulot suhteessa kiinteistön kustannuksiin ovat kuitenkin pysyneet niin pieninä, että luottamusmiesverollakin on edelleen merkityksensä talon ylläpidossa. Talo ja yhdistys ovat pahasti kärsineet alueen heikenneestä työllisyystilanteesta, mutta luovuttamisajatuksia ei ole.

Kokkolan työväentalo keskellä Kokkolan kaupungin hienoa puutalomiljöötä osoitteessa Pormestarinkatu 28 on Kokkolan Työväenyhdistys ry:n omistama. Nestistä talo löytyy osoitteesta www.kokkolantyovaentalo.net. Valmistumisvuosi oli noin 1900, vuonna 1917 valmistui juhlasali ja vuonna 1956 isompi kokoushuone. Koko on noin 620 neliometriä ja talo on kaukolämmössä. Oman tontin pinta-ala on 1452 neliometriä, eikä kaupunki peri kiinteistövero. Tiloina ovat juhlasali, kahvio + biljardisali, pieni ja iso kokoushuone, keittiö, narikka, eteiset, toimistotila ja asunto. Oman aktiivisen toiminnan lisäksi talolla toimii SDP:n Kokkolan kunnallisjärjestö ry sekä muita sosialidemokraattisia järjestöjä, mm. neljä puolueosastoa, Kokkolan Eläkkeensaajat ja eri ammattiosastot. Yhdistys järjestää talolla omat yleiset tanssit noin 8 kertaa vuodessa, eläkkeensaajat noin 4 kertaa viikossa 9 kk:n aikana vuosittain, 3 eri tanssiseuraa harjoittelee neljänä iltana viikossa, eri kokouksia on noin yksi viikossa, yksityistilaisuuksia noin 10-12 vuodessa, myyntinäytteilyitä, konsertteja, yritysten ja ammattiosastojen juhlia sekä Soiten ja Kokkolan kaupungin tilaisuuksia. Tulevaisuus näyttää hyvältä ja elävältä.

Lestijärven työväentalo Lestijärven kunnassa Ylä-Lestin kylässä kuuluu Lestijärven Sosialidemokraatit ry:lle. Talo on vuodelta 1948 ja koko 245 neliometriä. Yhdistyksessä on vielä yli 10 jäsentä, alle kolmekymppinen puheenjohtajakin. Oman käytön lisäksi vuodelle 2018 oli vuoden alkaessa tiedossa Hopeasompahiihtojen palkintojenjako ja kaksi muuta tilaisuutta.

Palosaaren työväentalo Vaasan Palosaarella osoitteessa Varisselänkatu 22 on Palosaaren Sos.dem. Työväenyhdistyksen omistama. Valmistumisvuosi oli 1950 ja talon koko on noin 500 neliometriä. Lämmitysjärjestelmänä on sähkö ja ilmalämpöpumput. Oman tontin koko on 1400 neliötä ja kiinteistövero on ollut 850 euroa vuodessa. Taloudenpito on ollut vaikeata, sillä menoja on koko ajan ollut tuloja enemmän. Maksavia käyttäjiä ei juurikaan ole talolle saatu. Tämä on outoa, sillä talo on keskellä tuhansien ihmisten asuinalueita. Olisiko yhtenä syynä sisätilojen kolkko harmaus? Markkinointia on vaikeuttanut myös se levinnyt huhu, että jotkut kokousvieraat olisivat saaneet sisäilmasta hengitysoireita. Syksyllä 2017 olivat jatkovaihtoehtoina esillä mm. perustuksiin asti ulottuva 70 000 euron remontti tai talon myynti. Myynnin osalta on huomattava, että talolla on tuoreeltaan saatuja Kotiseutuliiton avustuksia, joita silloin koskisi palautusvelvollisuus.

Pietarsaaren Sos.dem. työväentalo sijaitsee Pietarsaaren keskusta-alueella osoitteessa Koulukatu 19. Talon omistaa Pietarsaaren Sos.-dem. Työväenyhdistys ry. Työväentalo koostuu kolmesta eri aikana rakennetusta talosta. Vanhin osa on 1800-luvun lopulta ja ostettu yhdistykselle vuonna 1901. Päärakennus, jossa on juhlasali ja kahvio, valmistui 1906. Lisärakennus eli ns. kokouspuoli valmistui vuonna 1967. Kokonaispinta-ala on 600 neliömetriä ja tontin koko 1117 neliötä. Lämmitys toimii öljyllä, mutta kaukolämpö on harkinnassa. Taloa on jatkuvasti remontoitu. Juhlasali maalattiin talkootyönä kesällä 2014. Vuosina 2015 ja 2016 uusittiin peltikatto ja kesällä 2017 maalattiin julkisivu. Vuonna 2018 on tarkoitus uusida portaat ja rakentaa invaluiska. Sen jälkeen seurannevat pihan puolen maalaus ja keittiöremontti. Ilmeisesti salin ehostuksen myötä vuokralaisten määrä on jonkin verran kasvanut. On ollut hääjuhlia ja syntymäpäiviä. Vuonna 2016 olivat vuokratulot 12 700 euroa ja talon ylläpitokustannukset 14 800 euroa. Ilman puoluevero ja kaupungin 1000 euron vuosittaista tukea ei olisi selvitty. Kädestä suuhun eletään ja ikärakennekin on hankala vapaajäsenten korkean osuuden ja nuorten puuttumisen vuoksi, mutta yhdistys näkee tulevaisuuden kuitenkin valoisana.

Toholammin Isokankaan työväentalo Toholammin kuntakeskuksesta kymmenisen kilometriä eteläkaakkoon osoitteessa Sykäräisentie 752 on Toholammin Sosialidemokraatit ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1953 ja kaksikerroksisen talon kokonaispinta-ala 372 neliömetriä. Kuten Kannuksessakin on sali toisessa kerroksessa. Tontin pinta-ala on 4000 neliömetriä. Lämmitysjärjestelmänä on sähkö ja ilmalämpöpumppu. Talo on hyvässä kunnossa. Viimeisimmät isot remontit ovat olleet ulkoseinien ja katon maalaus, ikkunoiden uusiminen ja molempien portaiden kunnostus. Oman käytön lisäksi on talolla ollut jonkin verran juhlia, ja alakerran tilat on vuokrattu kansalaisopiston kudontapiirille. Tulevaisuus näyttää lyhyellä tähtäimellä siltä, että tulot juuri ja juuri kattaisivat menot, mutta jos kansalaisopisto lähtee, on tilanne hankala. Kunnassa on vasta korjattu urheiluhalli, kaikilla kouluilla on liikuntasalit, kunnantalolla kulttuurisali ja seurakunnalla runsaasti tiloja, joten kysyntää työväentalon tiloille ei juurikaan ole. Syrjäisen ja yksinäisen mutta hyväkuntoisen talon jäsenistö jaksaa vielä jonkun aikaa.

Keski-Suomi

Asunnan työväentalo Keuruun kaupungissa keskustasta noin 9 km Petäjäveden suuntaan tien 23 ja radan välissä on Asunnan Työväenyhdistyksen lakkauttamisen jälkeen kuulunut vuodesta 1999 asti Pohjantähden Työväen Retkeilijät ry:lle. Talo kuuluu siis edelleen sosialidemokraattiseen yhteisöön. Taloa on harrastustoimintana pidetty hyvässä kunnossa ja sitä vuokrataan myös ulkopuolisille.

Hankasalmen aseman työväentalo Hankasalmen kunnan Aseman taajamassa osoitteessa Kuuhankavedentie 25 on Hankasalmen Sosialidemokraatit ry:n omistama. Valmistumisvuosi on 1947. Kaksikerroksisen talon pinta-ala on 650 neliötä ja tontti on oma. Tiloina ovat sali, ravintola, näyttämö, eteistilat, wc-tilat, 3 asuntoa ja sauna. Tilat ovat kaikki vuokrattuina, mm. kirpputorille, punttisaliksi, kunnan kirjaston lukusaliksi ja mainostarvikevarastoksi. Yhdistyksen tulot kertyvät vuokrista, puolueveroista ja vuotuisesta 500 euron suuruudesta kunnan avustuksesta. Taloa on jatkuvasti remontoitu. Viimeksi on uusittu rännit, maalattu ulkoseinät ja siirretty kaukolämpöön, jota yksi lämpöpumppu avustaa. Ulkovuorasta olisi syytä kohentaa, ja se on toistaiseksi uusittu metrin korkeudelle saakka. Kattoremontilla alkaa olla kiire. Talon kunto on muutenkin iso haaste yhdistyksen yhä vähenevälle aktiivijoukolle.

Joutsan työväentalo eli ”Yhteispirtti” Joutsan kirkonkylän keskustassa pääkadun varrella osoitteessa Jousitie 50 on Joutsan Työväenyhdistys ry:n omistama. Koko on 270 neliömetriä, oma tontti noin 4100 neliömetriä ja kiinteistövero noin 800 euroa. Valmistumisvuosi oli 1908 ja ensimmäinen laajennus tehtiin jo vuonna 1912. Taloa remontoitiin 1980-luvun loppupuolella ja vuosina 2009-2017 on ollut kolme laajaa yhteensä noin 170 000 euron ESR-kunnostushanketta, joista viimeisin on jatkumassa vielä vuoden 2018 puolelle. Hankkeissa on uusittu ja ajanmukaistettu kaikki talotekniikka, parannettu energiatehokkuutta sekä uusittu mm. ulkovuoraus lämmöneristyksineen ja katto. Inva-wc oli syksyllä 2017 vielä työn alla. Kaikki työt on tehty isoilta osin talkoilla. Lämmitysjärjestelmänä on suora sähkö ja kolme ilmalämpöpumppua. Talon tiloina ovat 130 neliön sali, hyvin varustettu keittiö, eteinen ja sosiaalityilat sekä yläkerran 70 neliön asunto. Ulkorakennuksessa on autotalli, varasto, sauna ja 32 neliön asunto. Asunnot on vuokrattu yksityishenkilöille. Salia ja kahviota vuokrataan perhejuhliin, kokouksiin, konsertteihin ja tansseihin. Kansalaisopisto iltaisin ja Joutsan lukio päivisin ovat salin vakituksia käyttäjiä. Yhdistyksen ja talon tilanne näyttää tällä hetkellä erinomaiselta, mutta aina voidaan tietenkin nähdä uhkakuvia mm. jäsenistön ikärakenteen osalta.

Jurvansalon työväentalo Viitasaaren kaupungissa Keiteleen saarella osoitteessa Soliskyläntie 74 on Viitasaaren Demarit ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1921 ja pinta-ala on noin 300 neliötä. Rossipohjainen perustuksiltaan painunut talo on jonkin verran kallellaan isolla omalla tontillaan ns. Sinisen tien varrella. Ulkomaalaus oli aloitettu kesällä 2017, mutta syksyllä oli takaseinä vielä maalaamatta. Lämmitysjärjestelmänä on kaksi ilmalämpöpumppua, mutta talo on talvisin kylmänä. Sisä-wc on, mutta tilojen ei kokonaisuutena voi sanoa täyttävän nykypäivän vaatimuksia. Talon kaltevuus näkyy salissa. Joitain satunnaisia tilaisuuksia on tiloissa pidetty. Talo on käytännössä parin ikääntyneen aktiivin vastuulla. Tulevaisuusnäköymät ovat vaatimattomat.

Juurikkasaaren työväentalo kts. Säynätsalon työväentalo.

Jyväskylän työväentalo Jyväskylän keskustassa osoitteessa Kauppakatu 30 A tai Väinönkatu 7 on Jyväskylän Työväenyhdistys ry:n omistama. Kotisivut löytyvät osoitteesta www.jty.fi. Yhdistys tiedottaa myös Facebookin, jäsenlehden, sähköpostin ja tekstiviestien välityksellä. Alvar Aallon suunnittelema 1660 neliön työväentalo on vuodelta 1925, Kauppakatu 30:n 3396 neliön toimisto- ja liikekiinteistö vuodelta 1955 ja 3336,5 neliön Asunto Oy Jyväskylän Väinönkatu 7 vuodelta 1999. Oma tontti on 3022 neliötä ja kiinteistövero 52.000 euroa vuonna 2017. Työväentalon viimeisin ulkopuolinen peruskorjaus on tehty vuonna 1997 ja viimeisin sisäpuolinen peruskorjaus sekä katon korjaus ja talotekniikan perusparannus 2007-2008. Kauppakatu 30:n kiinteistön korjaukset 2010-luvulla ovat olleet putkiremontti, pihan puolen ikkunoiden uusiminen ja aurinkosähkövoimala.

Aallon suunnitteleman työväentalon juhlasalitilat ovat yhdistyksen omassa käytössä, jonka lisäksi niitä vuokrataan ulkopuolisille käyttäjille juhla-, kokous, koulutus-, näyttely- ja konserttikäyttöön. Työväentalon katutason ja kellarin ravintolatilat on vuokrattu ulkopuolisille yrittäjille. Kauppakatu 30:n toimisto- ja liikekiinteistön katutasossa on kahvila/ravintola, 2. kerroksessa yökerho, 3. kerroksessa kuntosali, 4. kerroksessa kuntosalin tiloja, urheiluseuran toimisto, yhdistyksen oma toimisto, SDP:n Keski-Suomen Piiri ry:n, Jyväskylän Sos.dem Kunnallisjärjestö ry:n ja muiden lähiyhteisöjen toimistot. Ylimmässä kerroksessa ovat ullakkotilat sekä iv-konehuoneet. Asunto Oy Jyväskylän Väinönkatu 7 pitää sisällään 45 asuinhuoneistoa, 3 liiketilaa sekä pysäköintihallin 36 autopaikkaa.

Tulevaisuus näyttää kiinteistöliiketoiminnan osalta valoisalta. Kiinteistöt ovat hyvässä kunnossa suunnitelmallisen ja jatkuvan huolenpidon ansiosta. Keskeinen si-

jainti takaa jatkossakin vuokralaisten saamisen. Yhdistyksen varsinaisen toiminnan osalta haasteina ovat jatkuvasti kutistuva jäsenmäärä ja samalla pienenevä aktiivien joukko. Edelleen myös koko sosialidemokraattisen liikkeen heikkous säteilee väistämättä yhdistyksenkin toimintaan.

Jämsän Ahjonsali Jämsän kaupungin keskustassa kerrostaloyhtiön alakerrassa osoitteessa Talvialantie 1 on Jämsän Työväenyhdistys ry:n omistama vaajaan 200 neliön kokoustila. Saliin mahtuu kerrallaan noin 80 henkilöä ja tila on runsaassa käytössä.

Kannonjärven työväentalo Kannonkosken kunnan Kannonjärven kylässä Kannonjärventielle on Kannonkosken Demarit ry:n omistama. Talo on valmistunut vuonna 1932 ja on kooltaan 160 neliömetriä. Tiloina ovat sali, näyttämö ja kahvio, ja lämmitysjärjestelmänä öljy ja sähkö. Talo remontoitiin vuonna 2006 ESR-rahoituksella perusteellisesti uuden veroiseksi ja vuokrattiin kyläyhdistykselle. Yhdistys ei sen jälkeen juurikaan ole käyttänyt taloaan, vaan kokoontunut Kannonkosken keskustasta hankkimassaan liikehuoneistossa. Yhdistys omistaa myös Hilmonkosken lavan ja kosken läheisyydessä 48 neliön mökin, jota vuokrataan tukikohdaksi koskessa kalastaville. Lähiajat nämä kuviot tuntuvat toimivan näin, mutta pidemmälle on vaikea ennustaa.

Karstulan työväentalo Karstulan kunnan Artturintielle on Karstulan Kirkonkylän Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1909 ja talon koko 370 neliömetriä. Isolla rantatontilla on vielä tanssilava ja kesäkäytössä oleva baarirakennus. Kiinteistö kokonaisuudessaan on vuosituhannen vaihtumisesta alkaen ollut vuokrattuna osto- ja myyntiliikkeelle. Talon kohtuukuntoiset ja lämpimät sisätilat olivat syksyllä 2017 kattoon saakka täynnä erilaista tavaraa. Myös tanssilava oli täynnä tavaraa, lähinnä romua. Piha-alueella oli useita telttoja, joissa myös oli erilaista myytävää. Talon ja rannan välinen osa tontista oli lähes kaatopaikkamainen. Yle-Keski-Suomi on tehnyt ohjelman tästä ”valtakunnallisesta nähtävyydestä” ja turisteja saapuu Englannista asti ostamaan vanhoja vinyyleitä, joita ei vuosikymmeniin ole enää näkynyt lontoolaisissa kaupoissa. Yhdistyksellä ei ole eikä enää tule olemaan mitään käyttöä talolleen. Aika tulee ratkaisemaan sen kohtalon.

Keuruun työväentalo Keuruun kaupungin keskustassa osoitteessa Samuli Rantasen tie 4 on Keuruun Sosialidemokraatit ry:n omistama. Kotisivut ovat osoitteessa

<https://keuruundemarit.sdp.fi/> ja yhdistys löytyy myös Facebookista. Talon ydinosa ostettiin vuonna 1905 ja laajennettiin työväentaloksi vuonna 1906. Koko on 350 neliömetriä ja talo lämpiää öljyllä. Viimeisin remontti on kohdistunut lämmityskattilaan ja piipun pinnoitukseen. Sitä ennen uusittiin viimeksi vesi- ja viemärijärjestelmä jo 1990-luvun alussa. Tilat ovat alakerrassa aula, sali, keittiö, kokoustila ja wc:t. Yläkerrassa on kokoustila ja vuokralla oleva kaksio. Alakerta oli syksyllä 2017 vuokrattu kirpputoriyritykselle. Yhdistys ja kaupunginvaltuuston sos.dem.-ryhmä toimivat yläkerran kokoustilassa. Näkemys talon tulevaisuudesta on johtokunnassa ailahtellut: vuonna 2013 suunniteltiin jo talon purkamista, mutta vuonna 2014 päätettiin taas jatkaa. Julkisivuremontin tarpeellisuus lisääntyy koko ajan, sillä ensimmäiset lahoviatkin ovat nähtävissä, ja niin yhdistyksen jäsenet kuin ulkopuolisetkin kokevat talon likaisenvihreän värin epäonnistuneeksi.

Konginkankaan työväentalo Äänekosken kaupungin Konginkankaan taajamassa osoitteessa Alatie 4 on Konginkankaan Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1906, pinta-ala vajaat 400 neliötä. Ulkoinen kunto on hyvä, katto uusittu noin vuonna 2010. Sisätilojen kunto on kuitenkin vaatimaton, ja talo on talvisin ollut pääsääntöisesti kylmänä. Sisä-wc kuitenkin on. Lämmitys toimi sähköllä ja lämminilmapuhaltimella. Talolla ei ole mitään säännöllistä toimintaa, viime aikoina vain parit häät ja syntymäpäivät vuodessa ja silloin tällöin huonekalukauppiaita. Eläkkeensaajat ovat pelanneet mm. bocciaa. Päätulolähteenä on yläkerran asunnon vuokra. Remonttisuunnitelmana on astianpesukone, koska sitä vuokralaisehdokkaat ovat kaivanneet. Tällä hetkellä on vaikeata nähdä, millä edellytyksin talolle löytyisi parempaa tulevaisuutta.

Konneveden työväentalo Konneveden keskustaajamassa osoitteessa Lahdenkyläntie 1 on Konneveden Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1949 ja talon koko 460 neliömetriä. Lämmityksenä on öljykeskuslämmitys ja kaksi ilmalämpöpumppua. Taloa on viime vuosina säännöllisin remontein pidetty kunnossa ja varustusta parannettu, joten sen kunto on erinomainen. Asfaltoidulla pihalla on runsaasti pysäköintitilaa. Talolla on runsas käyttö: kokouksia, perhejuhlia, viikoittainen bingo, eläkkeensaajien harrastuspiirejä, hirtvipeijaisia, kesätansseja jne. Konneveden kuntakin kuuluu käyttäjiin ja kahdesta yläkerran asunnosta saadaan säännöllistä vuokratuloa. Toisaalta ovat ison talon kulutkin suuret, joten väliin on jouduttu käymään kamppailua kannattavuuden kanssa. Pahinta on kuitenkin se, että aktiivit jäsenet vähenevät.

Kuhmoisten työväentalo Kuhmoisten kunnassa ”vanhan nelostien” eli tien 24 varrella näyttävällä paikalla osoitteessa Syrjänmäentie 6 on Kuhmoisten Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1923 ja talon huoneistoala on 270 neliötä. Hahmoltaan vähän poikkeuksellinen työväentalo sijoittui Demari-lehden kesän 2017 ”kaunein työväentalo”-äänestyksessä kolmannelle sijalle. Läheisen huoltoaseman yrittäjältä tankkaaajat usein kysyvät erikoisesta talosta. Tontti on harmillisen pieni, sillä se rajoittuu melkein talon ulkoseiniin. Osin naapurin tontille on kuitenkin saatu kunnostettua pysäköintialue. Ulkoisesti hyväkuntoista taloa on remontoitu jatkuvasti. Ulkomaalaus on parin vuoden takaa, ja syksyllä 2017 entisöitiin ikkunoita. Kesällä 2018 jouduttaneen uusimaan katon kannatinhirsiiä paljastuneen vuodon vuoksi. Sisätilojen kunto on vaatimaton. Sähkölämmitystä ei ole talvisin pidetty päällä, eikä sisävessoja ole. Oman käytön lisäksi talolla on pidetty kirpputoreja, taidenäyttelyitä, kursseja (mm. betonityökurssi ja ikkunankorjauskurssi), hyvinvointi-iltoja, sadonkorjuujuhlia, lastentapahtumia ja joulumyyjäisiä. Keväällä 2017 yhdistys tarjoi ravintolapäivänä mm. hirvi- ja nokkoskeittoa, pihalla oli sahdintekonäytös ja vierrettä myytiin. Jäsenistö on viime vuosina aktivoitunut edelliseen vuosikymmeneen verrattuna, joten toiminta voinee jatkua tällaisenaan. Todellisen juhlatalon tasolle nouseminen vaatisi kuitenkin perusteellisen sisätilaremontin ja laajemman pysäköintialueen.

Lanneveden työväentalo Saarijärven kaupungin Lanneveden taajamassa osoitteessa Uuraistentie 1047 on Lanneveden Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1919 ja koko noin 200 neliömetriä. Tontin koko on 0,5 ha. Lämmitys toimii sähköpattereilla ja kahdella ilmalämpöpumpulla. Sali on kooltaan alle 80 neliötä ja lattia vino. Keittiö ja 35 neliön asunto ovat hyvässä kunnossa, samoin talon ulkoasu. Taloa käyttävät lähinnä eläkkeensaajat, juhlijat ja kirpputorin pitäjät. Jäsenkunta on pieni mutta aktiivinen.

Lievestuoreen työväentalo Laukaan kunnan Lievestuoreen taajamassa osoitteessa Puutarhatie 1 on Laukaan Demarit ry:n omistama. Talon ydinosan valmistumisvuosi oli 1915. Sittemmin on taloa laajennettu ja useamman kerran remontoitu, ja se on hyvässä kunnossa. Viimeisin mittava remontti oli vuosina 2005-2008. Viime vuosina on huolehdittu esteettömyydestä ja parannettu valaistusta. Talon nykyinen koko on 445 neliötä, joihin perustyöväentalon tilojen lisäksi kuuluvat 28 ja 50 neliön asunnot. Talo lämpiää öljyllä, puulla ja ilmalämpöpumpulla. Suunnitteilla on lämmitysjärjestelmän uusiminen ja keittiön nykyaikaistaminen. Taloa on vuokrattu kaikkiin niihin tarkoituksiin, joihin työväentaloja yleensäkin

vuokrataan. Oman käytön lisäksi on vuotta kohden yleensä ollut noin 60-70 vuokrauskäyttökertaa. Yhdistys voi hyvin ja näkee talonsa tulevaisuuden valoisana.

Löytänän työväentalo Viitasaaren kaupungin Löytänän kylällä lähellä Pihtiputaan rajaa osoitteessa Kankaanpääntie 26 on Löytänän Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi on 1920 ja koko 204 neliömetriä. Ulkoapäin kohtuullisessa kunnossa oleva talo seisoo isolla tontillaan noin 20-25 kilometriä Viitasaaren keskustasta aika lailla syrjässä kaikesta. Sisätilojenkin kunto on kohtuullinen. Lämmitys toimii suoralla sähköllä ja ilmalämpöpumpulla. Talvisin ei lämmitetä, vaan talo seisoo tyhjillään. Käyttö on muutenkin satunnaista, joitain perhejuhlia ja näytelmäpiiri. Näyttämöllä on poikkeuksellisen upeat kulissit. Isona puutteena on, ettei ole sisä-wc:tä. Selkeinä remonttitarpeina ovat ikkunat, lämmitysjärjestelmä, sisä-wc:n rakentaminen sekä näyttämöpäädyn lämmöneristys. Yhdistyksessä on vain muutamia aktiiveja toimijoita. Jos tilanne ei tältä osin parane, ei talon tulevaisuutta voi pitää valoisana. Viitasaaren aktiivisempi talo on esittänyt yhteenliittymistä, mutta vielä ei ole Löytänässä innostuttu.

Multian työväentalo Ahjola Multian kunnan keskustaajamassa osoitteessa Keskustie 68 kuuluu Multian Työväenyhdistys ry:lle. Talon ydinosaa valmistui vuonna 1926, ja sitä laajennettiin 1930-luvun alkuvuosia. Koko on noin 300 neliömetriä, ja talon peruskunto on hyvä. Lämmitys toimii puukamiinoilla, sähköpattereilla ja sähköpuhaltimilla. Lisälämpöeristys, uudet wc-tilat, uusi vesikatto ja ulkomaalaus ovat vuodelta 2001. Perustyöväentalon tilojen lisäksi on erillinen kokoushuone, nykykielellä ”ryhmätyötila”. Yhdistyksen omien kokousten lisäksi taloa vuokrataan muille kokouksille, kunnalle, huonekalukauppiaille ja kulttuuritilaisuuksille. Yhdistyksen tulevaisuus ei näytä hyvältä. Siinä toimiminen ei nuoria kiinnosta, eivätkä vanhat enää jaksaa. Oma talo on vielä pitänyt yhteisöä jotenkin koossa, siellä on mm. kokoontunut kunnanvaltuuston kolmen hengen demariryhmäkin.

Muuramen työväentalo Muuramen kunnan keskusta-alueella osoitteessa Nisulantie 2 on Muuramen Työväenyhdistys ry:n ja Muuramen Voimistelu- ja urheiluseura Yritys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1926 ja koko runsaat 140 neliömetriä. Tontti on 0,3 ha. Talo on ulkoa ja sisältä hyvässä kunnossa. Lämmitys toimii sähköllä ja kahdella ilmalämpöpumpulla. Tuoreimmat saneeraukset ovat keittiön, wc-tilojen ja siivoushuoneen uusimiset. Ulkona on uusittu vesikourut, sa-

devesikaivo ja sadevesiputket. Saliin on hankittu uudet pöydät ja tuolit. Tulevaisuus näyttää hyvältä: talolla on runsasta käyttöä mm. kansalaisopistona ja kunta avustaa 5000 eurolla vuodessa.

Pihtiputaan työväentalo Pihtiputaan kunnan keskustassa osoitteessa Rantaharjuntie 3 on Pihtiputaan Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1931 ja koko on 360 neliömetriä. Talon ulkopuoli on kohtuukuntoinen ja samoin sali lukuun ottamatta lattiaa. Muut tilat kuten eteinen, keittiö ja sisäwc:t ovat huonossa kunnossa. Yhdistyksellä on tiloja myös yläkerrassa. Tilojen kalustus on osin varsin sekalaista, ilmeisesti kirpputoreilta hankittua. Lämmitys toimii öljyllä ja lämminilmapuhaltimella. Salissa on vanha hieno tulisija, joka kuitenkin ei enää ole käytössä. Tiloilla on kohtuullisesti käyttöä, mm. näyttämö- ja tanssitoimintaa, bingoa, perhejuhlia, jousiammuntaa ja eläkkeensaajien tilaisuuksia. Talosta olisi laadullisella lisäpanostuksella saatavissa vielä paljon parempi ja houkuttelevampi, kun aktiivitoimijoitakin on vielä mukana jonkin verran. Yhdistysfuusion jälkeen yhdistyksellä on omistuksessaan myös **Muurasjärven työväentalo** noin 35 kilometriä Pihtiputaan kyläkeskuksesta luoteeseen Reisjärventien varressa pohjoisimmassa Keski-Suomessa. Talo oli syksyllä 2017 tyhjillään ja käyttämättömänä.

Saarijärven työväentalo Saarijärven kaupungin keskustassa osoitteessa Oppitie 1 on Saarijärven Työväenyhdistys ry:n omistama. Talon ydinosan valmistui vuonna 1908, ja yhdistyksen sivut www.sdp-saarijarvi.net sisältävät tarkkaa tietoa myös talon laajennuksista ja remonteista. Talo on kohtuullisessa kunnossa ulkoa ja sisältä. Lämmintä alaa on 714 neliömetriä, ja lämmitysjärjestelmänä kaukolämpö/ilmalämmitys. Tiloina ovat sali, näyttämö, eteisaula, wc-tilat, kahvio, keittiö, kokoushuone ja talonmiehen asunto, jossa asuu talon oma talonmies. Syksyllä 2017 oli alkamassa budjetiltaan noin 70 000 euron katto remontti. Oman toiminnan lisäksi taloa käyttävät eläkkeensaajat, Saarijärven teatteri, ammattiyhdistykset, Saarijärven Invalidit, huonekalukauppiaat, erilaiset juhlijat ja saarijärveläiset yhteisöt. Yhdistys kokee tilanteensa tasapainoiseksi, mutta jäsenistön nopeampi uusiutuminen ei tietenkään haittaisi.

Säynätsalon työväentalo eli **Juurikkasaaren työväentalo** sijaitsee Jyväskylän Säynätsalon Juurikkasaarella Päijänteen rannalla. Kiinteistöstä omistaa Säynätsalon Työväenyhdistys ry 51% ja Jyväskylän Työväenyhdistys ry 49%. Päärakennus on valmistunut vuonna 1915 ja on kooltaan 540 neliömetriä. Tontilla on lisäksi tanssipaviljonki, rantasauna ja grillikota. Tilat ovat erittäin hyväkuntoiset ulkoa ja

sisältä. Päärakennuksessa on mm. maalämpö. Kokonaisuus on vuokrattu juhlapalveluyrittäjälle, mutta molemmilla omistavilla yhdistyksillä on oikeus tilojen ajoittaiseen käyttöön. Alueella on vuokralla myös paikallinen pursiseura.

Uuraisten työväentalo Uuraisten kunnan keskustaajaman pohjoislaidalla Hakkarisenmäentiellä on Uuraisten Työväenyhdistys ry:n omistama. Vuonna 1917 valmistunut talo on kooltaan pieni, mutta tontti on iso. Tontilla on myös tanssilava, jolla ei kuitenkaan enää ole säännöllistä toimintaa. Talon kunto on ulkoisesti kohdalainen. Rännejä ja kattoa on korjailtu vuonna 2015, mutta ulkomaalausta pitäisi osin korjata. Lämmitys toimii puu-uunilla ja sähköllä. Lämpöä on talvisin pidetty vain keittiössä vesijohtojen vuoksi. Keittiössä on viime aikoina tehty pintaremonttia, mutta muut sisätilat ovat vaatimattomassa kunnossa. Sisä-wc on. Nykyajan määräykset täyttävä viemäröinti kuitenkin puuttuu. Kesällä 2017 on pidetty yhdet häät. Nykytilanteessa on vaikeaa nähdä talolla kovin valoisaa tulevaisuutta. Positiivisena asiana on pidettävä sitä, että yhdistyksessä on myös nuorempia jäseniä. Eli, peruutus edelliseen: Entä jos sittenkin vielä uusi elämä? Entä jos tanssilava sittenkin vielä alkaisi täyttyä, haitari soida ja kunnostettu talo toimisi tanssipaikan ravintolana? Kylällä on jo 1960-luvun asuun entisöity huoltoasemakin, jossa entisöidyn jenkki-, itä- tai ruotsinraudan taikka vanhan mopon voisi tankata. Isolle pihalle mahtuisivat niin 50- kuin 60-luvunkin kokoontumisajot.

Vaajakosken työväentalo Jyväskylän kaupungin itälaidalla osoitteessa Savonmäentie 9 on Vaajakosken Työväentalon Kannatusyhdistys ry:n omistama. Talolla on kotisivut Facebookissa. Valmistumisvuosi on 1953 ja komean ja hyväkuntoisen tiilisen talon koko on 1295 neliömetriä. Ullakkotilaa on lisäksi noin 70 neliötä. Talo lämpiää kaukolämmöllä ja neljällä ilmalämpöpumpulla. Sali on iso kaikilta mitoiltaan ja ravintolankin koko on 255 neliötä. Aula ja wc-tilat on jokin aika sitten remontoitu. Vuokralaisina ovat ravintolayrittäjä, urheiluseura Vaajakosken Kuohu sekä Suvanto ry:n kirpputori. Salissa on viikoittain tanssitoimintaa ja satunnaisia vuokralaisia eläkeläisistä huonekalukauppiaisiin. Talolla on oma osa-aikainen talonmies. Tulevaisuus näyttää huonolta ylläpitäjien ja tekijöiden vähyyden vuoksi. Talo on kuitenkin keskeisellä paikalla, joten käyttäjiä olisi.

Vesangan työväentalo/kylätalo Jyväskylän kaupungin läntisessä Vesangan taajamassa osoitteessa Rientolantie 2 on nykyään Palokan Sosialidemokraatit ry:n omistama Vesangan Työväenyhdistys ry:n lopetettua toimintansa. Vuonna 1920

valmistunut talo vuokrattiin vuonna 2004 kahdeksikymmeneksi vuodeksi Vesan-
gan kyläyhdistykselle, joka vuosina 2004-2006 remontoi talon EU-rahoituksella
perusteellisesti: uusittiin lattiat, wc-tilat, keittiö ja lämpöeristys sekä rakennettiin
ilmanvaihto ja uusi vesikatto. Vuonna 2024 on uuden harkinnan paikka.

Savo-Karjala

Alapitkän pirtti Lapinlahden kunnan Alapitkän kylässä osoitteessa Alapitkantie
51 on Lapinlahden Sosialidemokraatit ry:n omistama. Vuonna 1932 valmistunut
talo on kooltaan 323 neliömetriä, ja se on erinomaisessa kunnossa. Ulkolaudoitus
ja ikkunat on kunnostettu vuonna 2001. Lämmityksenä ovat suora sähkö, ilma-
lämpöpumppu ja keittiössä hella. Sali on yli 300 hengelle ja ravintola 40 hengelle.
Tuloja talo saa bingosta, eri tilaisuuksien vuokrasta ja luottamusmiesverosta.
Oman tontin koko on noin 2500 neliömetriä ja kiinteistövero noin 500 euroa. Yh-
distystä huolestuttaa ikärakenne ja aktiivien määrän väheneminen. Talo on yksi
niistä noin kymmenestä talosta, jotka suoraan sen tunnustavat, että talollisella yh-
distyksellä on aina oltava kohtuullinen puskurirahasto.

Iisalmen työväentalo kaupungin keskustassa osoitteessa Pohjolankatu 11 A on
Iisalmen Sos.-dem. Työväenyhdistys ry:n omistuksessa. Valmistumisvuosi oli
1908 ja talon pinta-ala on 783 neliötä. Komean salin ansiosta kuutioita on yli 3000.
Lähes koko talo oli 1970-luvulta 1990-luvulle vuokrattuna liiketilaksi, mutta Suo-
men työväentalojen yksi suurimmista entisöintiurakoista aloitettiin vuonna 1995.
Sen jälkeen on ulkoseinät ja katto vielä kerran maalattu. Demari-lehden kesän
2017 äänestyksessä kauneimmasta työväentalosta Iisalmi tuli neljänneksi. Kuten
jo aiemmin todettiin, on talo valittu Seurantaloasioiden neuvottelukunnan ”isojen
ja arvokkaiden talojen” listalle. Vuoden 2016 toimintakertomuksen mukaan talolla
oli 318 tapahtumaa, joista teatteriharjoituksia ja esityksiä 74, kerhoja ja harraste-
piirejä 121, juhlia tai seminaareja 10, näyttelyjä tai huutokauppoja 26, kokouksia
74 ja perhejuhlia 13. Kirjanpidossa on poliittinen yhdistystoiminta ja talon toi-
minta eriytetty. Tämä eriytyminen näkyy osin myös jäsenistössä: talo on enemmän
vanhempien, politiikka nuorempien asia.

Joensuun Työväentalo on valmistunut vuonna 1981 Joensuun keskusta-alueelle
osoitteeseen Kauppakatu 32. Kolmikerroksinen kivitalo on kiinteistöyhtiö, josta
Joensuun Työväenyhdistys omistaa noin 250 neliön toimitilat. Enemmistö yhtiöstä

on Osuuspankilla ja ammattiliitoilla. Yhdistyksen tiloissa toimivat vuokralla myös SDP:n Savo-Karjalan piirijärjestö, TUL:n piirijärjestö, Nuoret Kotkat, Demari-nuoret, TSL, Viikko Pohjois-Karjala ja Antti Jussi Kososen rahasto.

Joensuun Työväenyhdistys omistaa myös 54 hehtaarin Hopealahden tilan noin 15 km etelään Joensuun keskustasta osoitteessa Rantatie 340, Niittylahti. Kokous-, majoitus- ja lomakäytössä oleva tila ostettiin vuonna 1990, rakennuskanta peruskorjattiin ja rakennettiin savusauna ja torppa. Rakennuksissa on 16 talvilämmintä ja vajaat 20 kesäkäyttöistä vuodepaikkaa sekä runsaasti kokoustilaa.

Juuan työväentalo Juuan kunnan keskustassa osoitteessa Vanhatie 1 B on Juuan Työväenyhdistys ry:n omistuksessa. Valmistumisvuosi on 1909 ja myöhempien laajennusten jälkeen sen koko on 350 neliömetriä, josta 37 neliötä on asuntoa. Talo on peruskorjattu 1990-luvun alussa, jonka jälkeen vielä on vesikattoa korjattu ja siirretty öljylämmityksestä kaukolämpöön. Yhdistys on pitänyt talkoilla tansseja 1990-luvulta alkaen noin 20 kertaa vuodessa. Kertyneillä varoilla on ylläpidetty taloa ja tuettu yhdistyksen poliittista toimintaa. Tanssitoiminnan on tarkoitus jatkaa edelleen, ja vuonna 2018 on jo tiedossa muitakin tuloa tuottavia tapahtumia ja vuokralaisia. Tiloissa kokoontuvat myös eläkeläiset ja ammattijärjestöt. Yhdistys on vuoden 2017 lopulla aloittanut valmistautumisen uuteen peruskorjaukseen. Talonmiehen asunto remontoitiin jo syksyllä 2017. Vuoden 2018 työlistalla on ulkomaalaus sekä päätykolmioiden ja vuorilautojen uusiminen, ikkunoiden huolto- ja maalaukset, huopakaton huoltokorjaus ja osittainen uusiminen sekä LVI-tekniikan huoltokorjaus ja osittainen uusiminen. Vuonna 2019 on tarkoitus remontoida näyttämö. Työväentalo on yhdistyksen oman toiminnan ydin, ja sen on koettu luoneen sitä yhteisöllisyyttä ja yksimielisyyttä, joka on nostanut yhdistyksen jäseniä merkittäviin luottamustehtäviin koko maan mittakaavassa.

Kuopion työväentalo/kauppakeskus Sektori on yhtä kuin Kiinteistöosaakeyhtiö Puijonkatu 23 Kuopion kaupungin ydinkeskustassa kauppatorin vierellä. Kuopion Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry omistaa yhtiön koko osakekannan. Talo on valmistunut vuonna 1988 ja on kerrosalaltaan 5625 neliömetriä. Oma tontti on pinta-alaltaan 2476 neliömetriä. Rakennuksessa on toimisto- ja muita huoneistoja 37 kpl. Kiinteistöllä on 81 autopaikkaa ja Toripysäköinnistä torin alta on lisäksi lunastettu 71 paikkaa. Kuopion keskustassa on 2010-luvulla ollut tarjolla runsaasti vapaita liiketiloja, mikä ilmiö on ajoittain kohdannut myös kauppakeskus Sektoria. Vailla vuokralaista olevat liiketilat ovat aina asettaneet suuria taloudellisia haasteita sekä yhdistykselle että kiinteistöosaakeyhtiölle. Korjauskuluja

on vuosittain kertynyt lähemmäs 200 000 euroa, ja niissä lukemissa tullaan ilmeisesti pysymään vastakin toteutettaessa kiinteistölle laaditun PTS-suunnitelman mukaisia korjauksia. Ohjelmassa ovat meneillään tai tulossa mm. taloautomaatio, katot, LVIS-tekniikka sekä energiatehokkuuteen panostaminen. Yhdistyksen jäsenmäärä on viime vuosina pysynyt lähes vakiona, ja vaikka vapaaajäsenten määrä onkin jonkin verran kasvanut, ei ikärakenteen kanssa ole ollut samanlaisia ongelmia kuin taantuvilla syrjäseuduilla. Nuorisajaoston ja eläkeläisjärjestöjen väli-
mailla ovat Kuopion Ty:ssä toimineet ”Nuorekkaat demarit”. Yhdistyksen järjestötoiminnan osalta on syytä todeta vielä se, että vaikka talon pääkokoustila vuosikymmenten myötä on aina vaihtunut pienemmäksi, on se viime vuosina hyvin riittänyt tilaisuuksien tarpeisiin, vaikka sinne laskennallisesti mahtuukin vain viidenes yhdistyksen jäsenistöstä. Samanlainenhan on kehitys ollut muuallakin.

Lehmon työväentalo Kontiolahden kunnan Lehmon taajamassa osoitteessa Kylmänojan tie 47 on Lehmon Työväenyhdistys ry:n omistama. Lehmo on aivan Joensuun kaupungin rajalla. Talo on valmistunut vuonna 1921 ja on kooltaan 92 neliötä. Se on 1910-luvun puolivälistä alkaen ollut vuokrattuna valokuvastudio-
olle ehdoin, että vuokralainen saa remontoida sitä tarpeensa mukaan. Taloa on nyt maalattu ulkoapäin ja sisälläkin on tehty mittava remontti ja suoraa sähkölämmitystä tuettu ilmalämpöpumpulla. Tulevaisuutta on näistä lähtökohdista vaikea arvioida, mutta talo tuskin on palaamassa omistajansa järjestökäyttöön.

Lieksan työväentalo myytiin tämän selvityksen tekoaikana kesällä 2017. Mikäli jollain on mielenkiintoa lieksalaisen sosialidemokratian historiaan, niin tätä ko-
meaa kivitaloa vuodelta 1939 voi käydä katsomassa osoitteessa Pielisentie 44.

Pankakosken työväentalo Lieksan kaupungin Pankakosken taajamassa osoitteessa Vanhatie 20 on Pankakosken Sos.dem. Yhdistys ry:n omistama. Matkaa Lieksan keskusta on noin 7 km. Valmistumisvuosi oli 1926 ja 1990-luvulla tehdyn laajennuksen jälkeen talon pinta-ala on 324 neliötä. Oman tontin koko on noin 2000 neliötä ja kiinteistövero on ollut noin 1100 euroa vuodessa. Talon perusteellista remonttia vuosina 1995-97 voidaan kooltaan hyvin verrata Kannuksen, Iisalmen ja Haminan isoihin remontteihin viime vuosikymmeniltä. Alun perin remontti oli arvioitu huomattavasti vähäisemmäksi, mutta lattian alta löytyikin vettä ja hometta. Kaikki alarakenteet jouduttiin poistamaan ja vielä maata noin 20 cm lattian alta. Kaksi alinta hirsivarvia korvattiin kevytsoraharkoilla. Työtä auttoi yhteiskunnan huomattava tuki, jonka järjestämisestä pääosin vastasi talolta valittu

kansanedustaja. Työsuoritteet hoiti Pohjois-Karjalan aikuiskoulutuskeskuksen rakennuskorjauskurssi. Remontointi on sittemmin viime vuosina jatkunut mm. lattiapintojen ja katon kunnostuksilla ja ilmalämpöpumppujen hankinnalla. Talon vuokralaiskooste on runsas ja monipuolinen, mutta vuokrataso ei Lieksassa ole kovin korkea. Yhdistyksellä on energinen ja tahtova johto.

Rautalammin työväentalo Rautalammin kirkonkylän keskustassa osoitteessa Kurssilantie 2 on Rautalammin Sos.dem. Yhdistyksen omistama. Kotisivut ovat osoitteessa www.rautalammintyovaentalo.fi. Talon ydinosa ostettiin yksityiseltä vuonna 1906 ja saliosa valmistui vuonna 1922. Huolenpitoa ja remontointia on tasaisesti jatkettu. Viimeksi vuosina 2015-16 rakennettiin laitoskeittiö ja saniteetitilat, mm. inva-wc. Talon pinta-ala on 610 neliömetriä, josta sali 177 neliötä, näyttämö 68, keittiö 24, kahvio 48, aula+naulakot 75 neliötä, saniteetitilat 29 ja asunto 70 neliötä. Vuokratontti Rautalammin seurakunnalta on kooltaan 3295 neliömetriä. Oman kokous- ja juhlatoiminnan lisäksi talolla on bingo joka sunnuntai, jonka lisäksi on jatkuvasti perhejuhlia, huutokauppoja, näyttelyitä sekä kulttuuri- ja koulutustoimintaa. Talo on toiminut kunnan väistötilana vuosina 2008 ja 2017. Noin 7000 henkeä vuosittain on viime aikoina käyttänyt taloa. Yhdistyksen haasteina ovat jäsenistön ikärakenne, velan suuri määrä ja talon noin 10-15000 euron vuosittaiset toiminta- ja ylläpitokulut. Positiivisia mahdollisuuksia tuovat talon hyvä perusvarustus, yhteistyö toisten yhdistysten ja kunnan kanssa sekä se, että talo on ainoa toimiva yhdistystalo kirkonkylässä, melkein kylätalo.

Tohmajärven Kemien työväentalo Tohmajärven kunnan keskustassa osoitteessa Työväentie 1 kuuluu Tohmajärven Demarit ry:lle. Yhdistys löytyy Facebookista. Valmistumisvuosi oli 1921 ja 1940-luvun lopun laajennuksen jälkeen sen koko on noin 400 neliömetriä. Hyväkuntoinen talo lämpiää sähköpattereilla ja kahdella puu-uunilla. Tiloina ovat eteinen-wc noin 50 neliötä, juhlasali noin 250 neliötä, keittiö-kahvio noin 70 neliötä ja lisäksi kylmä yläkerta. Oma tontti on noin 0,5 ha ja kiinteistövero on ollut noin 75 euroa vuodessa. Oman käytön lisäksi taloa ovat käyttäneet valtuustoryhmä, kesäteatterin talviharjoitukset, kansalaisopiston tanssiipiirit sekä satunnaiset kauppiaat ja perhejuhlijat. Yhdistys ja talo toimivat nyt hyvin, mutta jäsenistön ikärakenne tekee tulevaisuudesta uhkaavan.

Utran työväentalo Joensuun keskustan itäpuolisessa Utran kaupunginosassa osoitteessa Utrantie 31 kuuluu Utran Työväenyhdistys ry:lle. Valmistumisvuosi oli 1906, talon koko 219 neliömetriä ja sen kunto on hyvä. Talo oli yksi niistä

kolmesta SDP:n työväentalosta, jotka eivät tämän selvityksen laatijalle tahtoneet kertoa mitään taloudestaan eivätkä arvioida tulevaisuuttaan.

Valtimon työväentalo Valtimon kunnan keskustaajamassa osoitteessa Käpyläntie 4 on Valtimon Kirkonkylän Työväenyhdistys ry:n omistuksessa. Talon ydinosa valmistui vuonna 1909, ja sitä on sittemmin laajennettu useammassakin osassa. Osin kaksikerroksisen talon pohja-ala on 280 neliömetriä. Tiloina ovat juhlasali, näyttämö, keittiö ja asuinhuoneisto. Lämmitys toimii sähköllä, öljykäyttöisellä ilmalämmityksellä ja ilmalämpöpumpulla. Talon kokonaiskunto on tyydyttävä. Asunnon vuokran lisäksi tuloja kertyy jäsenmaksuista, luottamusmiespalkkioista ja salin vuokraamisesta eri tilaisuuksille. Tulevaisuus ei näytä kovin hyvältä ikärakenteen vuoksi, mutta kesällä 2017 oli nuorin jäsen sentään vasta 50-vuotias.

Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi

Haapajärven työväentalo Haapajärven kaupungin keskusta-alueella osoitteessa Kuusaantie 19 on Haapajärven Työväenyhdistys ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1949 ja talon pinta-ala on 400 neliömetriä. Puurakenteinen talo on päällystetty metallilevyillä ja se on liitetty kaukolämpöön. Oman tontin koko on 2946 neliömetriä. Talossa on kokoustilat, kaksi asuntoa ja yläkerrassa sauna, pesuhuone ja wc-tilat. Oman käytön lisäksi tiloissa kokoontuu ammattiosastoja, teatteripiiri ja vuonna 2017 talolta on jaettu SPR:n ruoka-apua. Yhdistyksen ikärakenne on tasapainoinen ja vuoden 2017 alkupuolella oli liittynyt 5 uutta jäsentä.

Iin työväentalo Iin kunnan keskustan liikenneympyrän laidalla osoitteessa Pappilantie 1 on Iin Sosialidemokraatit ry:n omistama. Talo on valmistunut vuonna 1915 Oulun lääninarkkitehti Harald Andersinin piirustusten mukaisena. Pinta-ala on 524 neliömetriä. Vuonna 2017 on Kotiseutuliiton tuella korjattu kattoa ja vuonna 2018 samoin Kotiseutuliiton tuella on tarkoitus uusita wc-tilat, lämmitysjärjestelmä sekä vesi-, viemäri- ja sähköasennukset. Talo oli yksi niistä kolmesta SDP:n työväentalosta, jotka eivät tämän selvityksen laatijalle tahtoneet kertoa mitään taloudestaan eivätkä arvioida tulevaisuuttaan. Talokäynnilläkin oli yllättäen vastassa vain katontekijä. Remontit kyllä kertovat uskosta tulevaisuuteen.

Kuhmon työväentalo Kuhmon kaupungin keskustassa osoitteessa Rajakatu 56 on Kuhmon Sosialidemokraatit ry:n omistama. Valmistumisvuosi oli 1960 ja talon koko 390 neliömetriä. Talo tunnettiin pitkään yhdistyksen pyörittämänä Korpikinnona, mutta se on nykyään vuokrattu ulkopuoliselle elokuva-alan yrittäjälle ja toimii nimellä Pajakkakino. Omistava yhdistys voi itsekin kokoontua talolla.

Martinniemen työväentalo Oulun kaupungin pohjoislaidalla entisen Haukiputaan kunnan keskustaajamassa on Martinniemen Sosialidemokraatit ry:n omistama. Talo oli syksyllä 2017 tämän koko maan kattaneen selvitystyön järkyttävien tapaus. Valmistuttuaan vuonna 1984 valtavan talkooponnistuksen tuloksena sitä ylistettiin suomalaisten työväentalojen lippulaivana. Pinta-alaa on 1530 neliötä ja pelkästään ison juhla/liikuntasalin pinta-ala on 700 neliötä. Salissa on tuolitilaa noin 500 henkilölle ja urheilukäytössä sali täyttää kaikkien sisäpelien kansainväliset mitat. Talon hoito olisi alun perin vaatinut noin kolme täysipäiväistä työntekijää, mutta talkootyöllä hoidettuna ja yhdistyksen jäsenmäärän rajusti vähetessä ja vanhetessa talo on joutunut laiminlyödyksi. Kaiken taustalla on työvoimavaltaisen yritystoiminnan raju supistuminen alueella. Talolla olisi lähivuosina noin puolen miljoonan euron remonttitarve perustuksista kattoon. Tekijöitä ja rahoittajia ei kuitenkaan ole, joten talon taru ainakin työväentalona on loppu.

Nivalan työväentalo ”Kineva” Nivalan kaupunkia halkovan kantatie 27:n varrella osoitteessa Ammattikuja 2 on Nivalan Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistama. Talon ydinosaa valmistui vuonna 1906. Sen jälkeen on tehty laajennuksina eteiset sekä asunto- että baariosat. Rakennuksen koko on 420 neliömetriä ja lisäksi 52 neliön autotallivarasto. Pienempää ja isompaa remonttia on tehty jatkuvasti ja talo on hyvässä kunnossa. Lämmityksenä ovat suora sähkö ja ilmalämpöpumput. Tontin koko on 2939 neliötä. Talon käyttö on runsasta: oman yhdistystoiminnan, poliittisten tilaisuuksien ja eläkeläistoiminnan lisäksi on bingoa kerran viikossa, aikidoharjoituksia 3 iltana viikossa, tanssikursseja jaksoina, tanssiharjoituksia, jumppaa, laulutunteja, huutokauppoja, kirppareita, syntymäpäiviä, häitä, pikkujouluja, erilaisten yhdistysten ja ryhmien kokouksia säännöllisesti taikka epäsäännöllisesti, ay-toimintaa ja mm. metallin vuokrakaappi, taloyhtiöiden hallitusten ja yhtiökokouksia ja asunto-osassa elokuusta 2016 alkaen tili+isännöinti+tilintarkastustoimisto, joka hoitaa useiden lähiyhtiöiden lisäksi mm. STTL:n tilit. Avustuksia talolle on saatu remonteihin Kotiseutuliitolta, Työväentaloliitolta energia-avustusta sekä kaupungilta apua mm. diskovaloihin, äänentoistoon, musiikkilaitteisiin, pimennysverhoihin ja videotykkiin. Jäsenmäärä on ollut laskeva ja keski-ikä hivenen nouseva, mutta mitään erityisempää huolta nämä luvut eivät ole aiheuttaneet.

Kolme ehdokasta saatiin valtuustoon kevään 2017 kuntavaaleissa ja kannatus kasvoi edellisistä vaaleista. Enemmän huolta on aiheuttanut Oulun Piirin heikko tilanne ja se, että puolue tuntuu joskus olevan aika kaukana, Helsingissä asti.

Piippolan työväentalo Siikalatvan kunnan Piippolan taajamassa keskellä kylää osoitteessa Keskustie 1 on Siikalatvan-Pyhännän Sosialidemokraatit ry:n omistama. Talo on vuodelta 1947 ja sen kunto on välttävä. Talo on yksi niistä kolmesta SDP:n työväentalosta, jotka eivät tämän selvityksen laatijalle tahtoneet kertoa mitään taloudestaan eivätkä arvioida mitenkään tulevaisuuttaan. Piippolasta kyllä perusteltiin: ”Nyt” ei ole mitään kerrottavaa. Taloa on viime vuosina yritetty myydäkin, mutta ostajaa ei ole löytynyt.

Rovaniemen **Kansantalo Oy** Rovaniemen keskusta-alueella osoitteessa Urheilukatu 1 on osakekannaltaan sataprosenttisesti Rovaniemen Sos.dem. Työväenyhdistys ry:n omistuksessa. Talon valmistumisvuosi oli 1948, koko on noin 6000 kuutiometriä ja rakennusta on jatkuvien remontein pidetty hyvässä kunnossa ja se on kaukolämmössä. Rakennukseen on tuoreeltaan tehty rakennus-, iv- ja sähkötekniinen kuntokartoitus ja niiden perusteella uusi korjaussuunnitelma, joka pitää sisällään mm. porrashissin ja luiskan rakentamisen. Remontti on jo aloitettu sähköpääkeskuksen uusimisella. Talo on aktiivisessa käytössä, eikä näköpiirissä ole käytön vähenemistä. Rovaniemellä on kysyntää kulttuuritiloista, ja talolla on tarjota mm. 250-paikkainen teatterisali. Talon toimijoita puolueosaston oman toiminnan ohella ovat mm. Rovaniemen kaupunki, urheiluseura Rovaniemen Reipas, Lapin ylioppilasteatteri, elokuvakerho Cinema, Rovaniemen Mieslaulajat sekä useat koululais- ja päiväkotiryhmät, kiertävät teatteriryhmät ja muut yksittäiset vuokraajat. Jäsenistön keski-ikä on viime vuosina ollut selvässä nousussa, mutta vuonna 2017 tuli yli 15 uutta jäsentä ikävuosien 20 ja 50 väliltä.

Helsingissä 31. päivänä tammikuuta 2018, lisäykset 31. maaliskuuta 2018.